

ROBERT BROWNING

STRAFFORD

Engelsk- dansk udgave

EN PROSAOVERSÆTTELSE

Robert Browning

Strafford

En tragedie

Engelsk-dansk udgave

Oversat til dansk prosa

af

Glenn Madsen

København

2023

Robert Browning: Strafford.
Oversættelse, indledning og noter
bag i bogen © Glenn Madsen.
København 2023.
Alle rettigheder forbeholdes.

Robert Browning
(7. maj 1812 - 12 december 1889)

INDHOLD

Forord	7
Indledning	8
Strafford	14
Forord til 1837-udgaven	156
Noter	157
Litteratur	164

FORORD

Skuespillet *Strafford* udkom første gang i 1837 og blev opført sammen år med W. C. Macready i hovedrollen. Det blev opført fem gange. Den her forliggende udgave er den af Browning sidst gennemsete udgave fra 1889. Den første udgave var forsynet med et forord, som er anbragt til sidst i denne bog.

Alle personnavne og vigtige historiske begivenheder er henvist til noter bag i bogen.

Bibeloversættelsen 1992/1998 er blevet benyttet.

Indledning om Robert Browning findes i bindet *Ringene og Bogen*.

INDLEDNING

„The sense that he was greater than his kind
Had struck, methinks, his eagle spirit blind.”

Percy. B. Shelley.

Thomas Wentworth, den senere jarl af Strafford blev født 13. april 1593. Han var ældste søn af Sir William Wentworth, en godsejer i Yorkshire. I 1611 giftede han sig med Margaret Clifford, den ældste datter af jarlen af Cumberland, og samme år blev han 19 år gammel slået til ridder af kongen, Jakob I (1566-1625). I 1614 repræsenterede Thomas Wentworth Yorkshire. Samme år blev han anden baronet, da hans far døde. I 1621 repræsenterede Wentworth atter Yorkshire, og i 1624 sad han i parlamentet for Pontefract. Hans første kone døde barnløs i 1622 af en feber. Han giftede sig igen i 1625 med Arabella Holles,* datter af John Holles, jarlen af Clare, en højadelig, der var kommet i unåde ved hoffet på grund af han kritik af kongens og Buckingham's kostbare og frugtesløse krig mod Spanien. Gennem dette andet ægteskab kom Wentworth i kontakt med kongekritiske kredse.

Karl I (1600-1649) var blevet konge i 1625. Fra sin far, Jakob I, havde han erhvervet en hårdnakket tro på, at det var Guds agt, at han skulle styre, og han nærede mistillid til det uregerlige Underhus, som han ikke kunne komme overens med. Han samlede sit første parlament i juni 1625. Hertugen af Buckingham, der havde været Jacob I's yndling, blev også Karl I's yndling. Man kritiserede Kongen for, og beklagede sig over, at hertugen stadigvæk havde den indflydelse ved hoffet, som han havde haft under Jacob I. Endvidere kritiserede puritanerne, der ønskede at bøn og prædiken skulle være spontane kirkehandlinger, kongens katolskvenlige kirkepolitik og nægtede ham ret til at opkræve told af varer uden som modydelse at få mere magt, skønt denne ret havde været tilstedet tidligere monarker på livstid.

Ved den anden parlamentssamling i februar 1626, der blev opløst allerede i juni samme år for at undgå at Underhuset anlagde en rigsretssag mod Buckingham på grund af et mislykkedes flådeangreb mod Spanien, havde Karl I foregrebet kritik ved at udnævne de mest kritiske af parlamentsmedlemmerne til sheriffer i deres respektive grevskaber, dette gjaldt også Wentworth, der således blev udelukket fra parlamentet sammen med andre oppositionelle medlemmer. Senere samme år nægtede han at betale de tvungne lån, der skulle finansiere krigen og blev i 1627 fængslet i 6 uger. Han var modstander af krigen mod Spanien og Buckingham's hovedkuldse udenrigspolitik, der havde sendt England i krig med Frankrig i 1627.

Det tredje parlament var blevet sammenkaldt d. 17. marts 1628 for at skaffe Karl I midler til krigen mod Spanien og Frankrig. Det vigtigste ved denne samling skulle

* Arabella Wentworth f. 1594 døde i 1631 ved et uheldigt fald under sin femte graviditet. Han havde tre børn med Arabella, det fjerde barn døde som lille. Disse år med Arabella var de lykkeligste i hans liv. Året efter Arabellas død giftede han sig med den 22 år yngre Elizabeth Rodes, datter af en nærtboende godsejer. Gennem hans breve får man indtryk af hjemlige lykke og hans få venner havde stor betydning for ham; som ægtemand og far synes han kærlig og omsorgsfuld (Wedgwood, 101, 124, passim).

imidlertid vise sig at være var Lovforslaget om Rettigheder (*Bill of rights*). Wentworth, der var den ledende kraft i parlamentet under disse forhandlinger, rejste sig på et tidspunkt i løbet af debatten og kom med følgende afgørende indlæg: „Denne debat peger i to retninger, henholdsvis mod kongen og mod undersåtten, skønt begge er uskyldige, har begge lidt skade og begge skal helbredes.” Herefter nævner han de tvungne lån og indkvarteringen af soldater hos private borgere og tilføjer: „Dette er ikke gjort af Kongen, under hvis krones behagelige skygge jeg håber, vi altid skal samle retfærdighedens frugter, men af projektmagere som har udstrakt Kongens forret hinsides den rette symmetri, der skaber en harmoni af det hele.”* Ifølge Wentworth var det administrationen, gehejmerådet, der havde skylden ikke kongen.

Parlamentet udarbejdede nu loven. Den indeholdt fire punkter: (1) Der måtte ikke opkræves skatter, som parlamentet ikke havde givet sin tilladelse til. (2) Ingen måtte fængsles uden grund. (3) Indkvartering af soldater hos landets beboere skulle forbydes. (4) Ingen måtte stilles for en krigsret i fredstid. Denne lov vedtog parlamentet, men kongen afviste den pure. Loven blev så dæmpet ned til Begæring om Rettigheder (*Petition of right*), hvilket Karl I, om end modvilligt, godtog. Den betydningsfulde rolle Wentworth havde spillet i forbindelse med Lovforslaget, han var da 35 år gammel, har uden tvivl fået andre ledende medlemmer til at se en ny magtfuld stemme mod kongedømmet i ham, en kommende mand så at sige. Men også Karl I havde bemærket Wentworth kvaliteter, og den 22. juli blev han endelig ophøjet i højadelen (*the peerage*), da kongen gjorde ham til baron og den 10. december yderligere til vicomte, på grund af en særlig tjeneste Wentworth havde ydet kongen. Den 25. december 1628 blev han udnævnt til præsident i Skotland, og i november 1629 fik han sæde i kongens gehejmeråd (*privy counsel*). At Wentworth nu så åbenbart gik i kongens tjeneste vakte forbavselse og bitterhed i Underhuset. Dette var hvad medlemmerne kaldte hans 'frafald', han var blevet en mand, man ikke længere kunne have tillid til og stole på.

Da det fjerde parlament samledes i januar 1629, var Buckingham blevet myrdet. Underhuset protesterede mod hvad de kaldte papistiske fremgangsmåder i kirkerne, samt en række skatter Karl I havde pålagt uden parlamentet godkendelse. Da Karl I ville opløse parlamentet 2. marts 1629, blev dette forhindret ved fysisk magt. Nogle parlamentsmedlemmer holdt formanden fastklemt i sin stol, indtil parlamentet havde vedtaget tre resolutioner mod kongen. Kongen anså en sådan opførsel for oprør og regerede uden parlament i de næste 11 år. Først med det korte parlament i 1640 blev parlamentet igen samlet.

Kongen udnævnte Wentworth til kongens stedfortræder eller vicekonge (*Lord deputy*) i Irland i 1633. Han konsoliderede straks kongemagten over for de magtfulde engelske godsejere og indførte et autokratisk styre. Hans mål var, som det havde været målet siden Dronning Elizabeth, at angloficere irerne, der blev betragtet som en lave-restående race. Irland skulle løftet op til den engelske standard for velfærd. Det specifikt irske skulle på længere sigt elimineres. Hans politik betegnede han selv med

* (Wedgwood, 63-4).

ordet 'grundig'* (*thorough*) og skabte en række forbedringer i landbruget og i industrien. Han kom også pirateriet til livs og bekæmpede de engelske godsejeres udbytning af befolkningen. Kirkerne var i en elendig forfatning og handel med gejstlige embeder hørte til dagens orden. Han skabte fremgang i landet, der nu fremstod som et mere velstående og fredeligt land. Men under overfladen afskyede man ham, og det var kun vicekongens stærke arm og frygten for ham, der forhindrede dem i at gøre front mod hans tyranni.[†] I sin omgang med andre adelsmænd var han grov (*rough*) og bydende (*masterful*). Han var utålmodig med folk, der var langsommere i opfattelsen end ham selv. Hans hensynsløse (*ruthless*) adfærd skabte fjender, men han var ligeglad med det. Værre var det, at de adelsmænd, der havde fået hans 'tunge og strenge hånd'[‡] at føle, bagtalte ham ved hoffet og skabte grobund for had og ondsindede rygter om hans person og hans styre. Der verserede også rygter om torturkamre og lignende overgreb, der dog intet reelt havde på sig. Han mødte trusler med endnu større trusler, og dem, der udfordrede hans autoritet og kom ham i vejen, knuste han.

I 1639 han blev kaldt tilbage til England af Karl. Kongen havde brug for råd og støtte i sin håndtering af den skotske revolte fremskyndet af et ringe udtænkt forsøg på at påtvinge skotterne bispevælde.[§] Wentworth blev udnævnt til jarl af Strafford og baron af Raby d. 12. januar 1640, yderligere fik han hosebåndsordenen og blev kongens førsteminister. Han havde nu skabt sig et ry som forkæmper for kongens forrettigheder, og inderst inde troede han ikke på, at en forsamling på 500 valgte personer kunne styre et stort kongerige.^{**} Det forventedes af ham, at han kunne løse krisen. Men hans politik, der gik ud på at føre krig mod Skotland, viste sig at være en katastrofe for både ham selv og kongen. Parlamentet, det korte parlament, sammenkaldt netop for at bevillige penge til denne den anden bispekrig, viste sig at være genstridig, og Strafford, der havde kommandoen over den engelske hær, mislykkedes i at forhindre skotterne i at besætte de nordlige grevskaber. Kongen, der var ude af stand til at betale sine egne tropper eller købe sig fri af skotterne, var tvunget til at indkalde parlamentet igen i november, det Lange Parlament.

Den 3. november 1640 blev det Lange Parlament samlet. For at imødegå en mulig anklage fra Underhuset, der gik ud på, at Strafford havde foreslået en invasion af England med den irske hær, foreslog Strafford den 10. november kongen at anklage de medlemmer i begge huse, som forræderisk havde underhandlet med medlemmer af det skotske Trosforbund^{††} og inviteret skotterne ind i England, for højforræderi. Samme dag havde Pym fået nedsat en komite, der sammen med Overhuset skulle undersøge anklager rette mod Strafford af hans fjender i Irland. Den 11 november var det meningen at kongen skulle inspicere Tower, og hvis de personer, som Strafford havde nævnt som forrædere blev ført derhen og fængslet, ville det ske under en væbnet

* 'grundig': se noter bag i bogen.

† (Oxford, 111-5).

‡ (Oxford, 112, et citat fra Straffords breve.).

§ Se i noterne for nærmere om *Bispekrigene*.

** (Trevelyan, 395).

†† Trosforbund: pagtmedlemmer (*the Covenanters*), dvs. de skotter der 1638 underskrev Den Nationale Pagt, hvor de under ed lovede at støtte Skotlands presbyterianske kirke. (Coward, 163).

styrkes beskyttelse. Efterretningen om kongens inspektion af Tower opskræmte Underhuset. Komiteen nedfældede hurtigt en række anklagepunkter som en forberedelse af den rigsretssag (*impeachment*) mod Strafford, som Pym ville anlægge. Da Strafford mødte op i Parlamentet d. 11. november, forhindrede Overhuset ham i at tale og fik ham anbragt i husarrest.

Den 25. november rettede man i forbindelse med rigsretssagen en foreløbig anklage mod ham i Underhuset. Anklagen var tilstrækkelig begrundet til at overbevise Overhuset og det beordrede Strafford arresteret. Allerede samme dag blev han overført til Tower. Anklagen lød på at han „på forræderisk vis bestræbte sig på at undergrave rigerne England og Irlands grundlæggende love og regeringer, og i stedet indføre en vilkårlig og tyrannisk regering mod loven, som han havde erklæret ved forræderiske ord, råd og handlinger, og ved at råde Hans Majestæt til med våbenmagt at tvinge hans loyale undersætter til underkaste sig dette.” Før Pym og Underhuset var en sådan bestræbelse ensbetydende med højforræderi, — først senere kom den egentlige anklage for højforræderi, hvor Underhuset benyttede loven ‘hvorved en person erklæres at have ære, liv og gods forbrudt’ (den såkaldte *bill of attainder*). Strafford tog det indtil videre roligt, da han ikke mente han havde begået handlinger, der kunne domfælde ham for højforræderi. Rigsretssagen mod ham begyndte 22. marts 1641 i Underhuset,

Han var anklaget for forræderi, men ingen af hans handlinger kunne bedømmes som sådan. Pym fandt så på noget han kaldte ‘akkumuleret forræderi’ (*constructive treason*), hvilket betød, at sammenlagde man Straffords handlinger summerede de til en handling, der kunne betragtes som forræderi. Overhuset var uvillige til at acceptere en sådan fremgangsmåde. For Underhuset ville en frifindelse af Straffords være en katastrofe. Men den 8. april 1641 dukkede der nogle noter op, taget af Vane den ældre under et hemmeligt møde i gehejmerådet for skotske anliggender, hvoraf det fremgik, at Strafford havde foreslået Kongen, at han skulle bruge den irske hær til at undertvinge kongeriget. Overhuset forlangte at Strafford skulle have lov til at imødegå de nye anklager. D. 13 april førte Strafford sit forsvar. Han nægtede, at han havde opfordret Kong Karl til at undertvinge England. Med kongeriget havde han ikke ment England, men Skotland. Han holdt en mesterlig tale, hvor han bl.a. anførte: „Hvordan kan der være forræderi i det hele, hvis der ikke er forræderi i delene? eller hvordan kan det gøre en ting forræderisk, som i sig selv ikke er det.”* Dernæst advarede han dem om, at det kunne på alvorlige konsekvenser, hvis de støttede denne nye praksis: „Læg ikke større byrder på statens ministre, end at de med glæde kan tjene Kongen og staten, for hvis I vil undersøge dem I enhver liden del, veje den mindste vægt, vil det blive så tungt, at kongerigets offentlige anliggender vil blive efterladt viftende i vinden, og ingen mand vil beskæftige sig med dem, som har visdom og ære og formue at miste.”†

Men logik og advarsler hjalp ikke Strafford. Underhuset frygtede for, at Strafford

* (Wedgwood, 361).

† (Rushworth, 660). Da han i slutningen af talen nævnte sin afdøde kone Arabella, ‘a saint in heaven’, måtte han standse en stund, medens tårerne løb ham ned af kinderne (Rushworth 660).

alligevel skulle ende med at blive frifundet, og man greb til den sidste udvej nemlig at benytte loven om at 'have ære liv, og gods forbrudt'.* Her bliver den anklagede ikke stillet for retten, men man lader en afstemning afgøre, om han skal henrettes for højforræderi eller ikke. Pym var ikke med i dette, men andre underhusmedlemmer fik lovforslaget igennem til afstemning. Mange medlemmer blev væk både i Underhuset og i Overhuset. Den 21. april 1641 blev afstemningen afholdt. I Underhuset stemte 200 for og 59 imod loven. I Overhuset stemte 326 for og 19 imod. Underhuset vedtog efterfølgende loven. Overhuset tøvede, men efter at en menneskemængde havde omringet Overhuset og krævet Strafford dømt og sat en liste op med navnene på de 59 medlemmer af Underhuset, der havde stemt mod lovforslaget og kaldt dem forrædere, og da det endvidere kom til overhusmedlemmernes kendskab, at kongens og dronningens havde hemmelige planer om at befri Strafford, vedtog Overhuset under indflydelse af disse begivenheder loven d. 8. maj. Nu manglede kun kongens godkendelse. Strafford løste ham storsindet fra hans løfte om at beskytte hans liv og gods, men Karl I. ønskede ikke at ofre sin førsteminister og i et sidste forsøg på at redde ham, forsøgte Kongen at bestikke Balfour, på dette tidspunkt løjtnant i Tower, til at befordre hans flugt, men forgæves, da den nye kommandant nægtede at udlevere fangen. Først under pres fra folkelige protester, der var så voldsomme, at han frygtede for dronningens sikkerhed, bøjede Kongen sig endelig. Den 10. maj underskrev kongen dødsdommen. Den 12. maj 1641 blev Strafford ført til skafottet og henrettet. Laud, der ligeledes var blevet fængslet løftede sin hånd i velsignelse af sin gamle ven og allierede, da han passerede forbi, hvorefter han besvimelede.

Jarlen af Strafford, der nu igen var blevet Thomas Wentworth, holdt en tale på skafottet, hvori han retfærdiggjorde sig uden bitterhed, bad sine tilhører om at huske ham og en dag, når tiderne havde skiftet, at dømme ham på hans handlinger. Til sidst knælede han foran blokken og sagde følgende højt og med fast røst, så alle kunne høre ham:

„Jeg er ved døren, der fører ud, og mit næste skridt må være fra nu og til evigheden; for at rense mig selv i alles øjne, hævder jeg højt og helligt foran Gud, at jeg ikke er skyldig i denne store forbrydelse, jeg bliver anklaget for, og har heller ikke nogensinde i mindste måde ønsket eller haft til hensigt at skade eller krænke kongen, staten, lovene eller dette kongeriges religion, men med min største umage bestræbt mig på at tjene alle og støtte alle.”[†]

Han nægtede at få bind for øjnene, og efter en bøn gjorde han tegn med hånden og medtog hugget. Man anslår, at ca. 200.000 overværede henrettelsen.[‡]

* En rigsretssag (*an impeachment*) er en retssag som føres af Underhuset, hvorefter Overhuset dømmer i sagen. Loven om at have 'ære, liv og gods forbrudt' (*bill of attainder*) stilles som et lovforslag, der derefter kommer til afstemning, først i Underhuset, derefter i Overhuset. Begge Huse skal vedtage lovforslaget og endelig skal Kongen give sit til samtykke.

[†] (Wedgwood, 389), disse ord af Strafford findes ikke i (Rushworth), men er fra (Brief, 96-7).

[‡] Generel kilde: DNB s. 1179-1194: Wentworth, Thomas, 1. Earl of Strafford.

STRAFFORD

A tragedy

Dedicated, in all affectionate admiration
to

WILLIAM C. MACREADY

London April 23, 1837.

DRAMATIS PERSONÆ.

Charles the First
Earl of Holland
Lord Savile
Sir Henry Vane
Wentworth, Viscount Wentworth,
Earl of Strafford
John Pym
John Hampden
The younger Vane
Denzil Hollis
Benjamin Rudyard
Nathaniel Fiennes
Earl of Loudon
Maxwell, *Usher of the Black Rod*
Balfour, *Constable of the Tower*
A Puritan
Queen Henrietta
Lucy Percy, Countess of Carlisle.

Presbyterians, Scots Commissioners, Adherents of Strafford, Secretaries, Officers of the Court &c. Two of Strafford's Children.

STRAFFORD

En tragedie

Tilegnet

WILLIAM C. MACREADY

i oprigtig beundring

London 23. april, 1837.

PERSONERNE.

Karl den Første
Jarl af Holland
Lord Savile
Sir Henry Vane
Wentworth, Viscount Wentworth,
 Jarl af Strafford
John Pym
John Hampden
Den yngre Vane
Denzil Hollis
Benjamin Rudyard
Nathaniel Fiennes
Jarl af Loudon
Maxwell, *dørvogteren med den sorte stav*
Balfour, *kommandant i Tower*
En puritaner
Dronning Henrietta
Lucy Percy, hertuginde af Carlisle

Presbyterianere, skotske regeringsrepræsentanter, tilhængere af Strafford, sekretærer, retsbetjente osv., to af Strafford børn.

ACT I

SCENE I

A house near Whitehall. Hampden, Hollis, the younger Vane, Rudyard, Fiennes, and many of the Presbyterian Party: Loudon and other Scots Commissioners.

Vane. I say, if he be here —

Rudyard. (And he is here!) —

Hollis. For England's sake let every man be still
Nor speak of him, so much as say his name,
Till Pym rejoin us! Rudyard! Henry Vane!
One rash conclusion may decide our course
And with it England's fate — think — England's fate!
Hampden, for England's sake they should be still!

Vane. You say so, Hollis? Well, I must be still!
I' indeed too bitter that one man,
Any one man's mere presence, should suspend
England's combined endeavour: little need
to name him!

10

Rudyard. For you are his brother, Hollis!

Hampden. Shame on you, Rudyard! time to tell him that,
When he forgets the Mother of us all.

Rudyard. Do I forget her?

Hampden. You talk idle hate
Against her foe: is that so strange a thing?
Is hating Wentworth all the help she needs?

A Puritan. The Philistine strode, cursing as he went:
But David — five smooth pebbles from the brook
Within his scrip . . .

20

Rudyard. Be you as still as David!

Fiennes. Here's Rudyard not ashamed to wag a tongue
Stiff with ten years' disuse of Parliaments;
Why, when the last sate, Wentworth sate with us!

Rudyard. Let's hope for news of them now he returns —
He that was safe in Ireland, as we thought!
— But I'll abide Pym's coming.

FØRSTE AKT

FØRSTE SCENE

Et hus i nærheden af Whitehall. Hampden, Hollis, den yngre Vane, Rudyard, Fiennes, og mange fra presbyterianerpartiet: Loudon og andre skotske regeringsrepræsentanter.*

Vane. Hør engang, hvis han er her —[†]

Rudyard. (Og han er her!) —

Hollis. For Englands skyld ti stille alle sammen, tal heller ikke om ham, sig end ikke hans navn, før Pym slutter sig til os. Rudyard! Henry Vane! En ubesindig beslutning kan afgøre vor kurs og med den Englands skæbne — tænk — Englands skæbne. Hampden, de burde tie for Englands skyld.

Vane. Det siger du, Hollis? Godt, så må jeg tie. Det er i sandhed altfor bittert at én, at en eneste mands blotte tilstedeværelse skal standse Englands forenede bestræbelse: sandelig, ringe grund til at nævne ham.

10

Rudyard. For du er hans bror, Hollis.

Hampden. Skam dig, Rudyard! det kan du fortælle ham, når han glemmer vor alles Moder.[‡]

Rudyard. Skulle jeg da glemmer hende?

Hampden. Jeres tomme hadefulde snak om Englands fjende, skulle det været noget nyt? Er det at hade Wentworth al den hjælp, landet har brug for.

En puritaner. Filisteren skred afsted, mens han forbandede, men David — fem glatte småsten fra bækken i sin pose . . .

20

Rudyard. Ti du så stille som David!

Fiennes. Her er Rudyard, der ikke skammer sig over at vifte med en tunge, der er stiv efter ti års ubrugte Parlamenter,[§] hør nu, Wentworth sad sammen med os, da det sidste havde sæde.^{**}

Rudyard. Lad os håbe der er nyt om dem, nu han vender tilbage — ham der sad sikkert i Irland, som vi troede! — Men jeg vil afvente Pym's komme.

* Om de forskellige personer, der optræder og nævnes i skuespillet, se noterne bag i bogen.

[†] Wentworth er ankommet fra Irland til London i efteråret 1639.

[‡] Moder: England.

[§] parlamenter: Karl I opløste parlamentet fra 1629-40.

^{**} Wentworth ... os: Wentworth sad i parlamentet i 1628, hvor han støttede Lovforslaget om Rettigheder.

Vane. Now by Heaven,
 They may be cool that can, silent who will —
 Some have a gift that way! Wentworth is here,
 Here, and the King's safe closeted with him
 Ere this. And when I think on all that's past 30
 Since that man left us, how his single arm
 Rolled the advancing good of England back
 And set the woeful past up in its place,
 Exalting Dagon where the Ark should be, —
 How that man has made firm the fickle King
 (Hampden, I will speak out!) — in aught he feared
 To venture on before; taught tyranny
 Her dismal trade, the use of all her tools,
 To ply the scourge yet screw the gag so close
 That strangled agony bleeds mute to death; 40
 How he turns Ireland to a private stage
 For training infant villanies, new ways
 Of wringing treasure out of tears and blood,
 Unheard oppressions nourished in the dark
 To try how much Man's nature can endure
 — If he dies under it, what harm? if not,
 Why, one more trick is added to the rest
 Worth a King's knowing, and what Ireland bears
 England may learn to bear: — how all this while
 That man has set himself to one dear task, 50
 The bringing Charles to relish more and more
 Power, power without law, power and blood too
 — Can I be still?

Hampden. For that you should be still.

Vane. Oh, Hampden, then and now! The year he left us
 The People by its Parliament could wrest
 The Bill of Rights from the reluctant King;
 And now, he'll find in an obscure small room
 A stealthy gathering of great-hearted men
 That take up England's cause: England is here!

Hampden. And who despairs of England?

Rudyard. That do I, 60
 If Wentworth is to rule her. I am sick
 To think her wretched masters, Hamilton,
 The muckworm Cottington, the maniac Laud,
 May yet be longed-for back again. I say

Vane. Nu for himlens skyld,
 lad dem være koldsindige, der kan, tavse dem, der vil —
 nogle har evner i den retning. Wentworth er her,
 her, og kongens fred er hemmeligt tilstået ham
 før dette. Og når jeg tænker på alt det, der er sket, 30
 siden denne mand forlod os, hvordan han med en arm
 rullede den gode udvikling i England tilbage
 og anbragte den ulykkelige fortid i dens sted,
 ophøjede Dagon hvor arken burde have være det, —*
 hvordan manden har gjort den vægelsindede konge fast besluttet
 (Hampden, jeg vil tale åbent!) — på noget han frygtede
 at vove sig i kast med før, underviste i tyranniet
 sørgelige hverv, brugen af alle dets redskaber,
 at bruge svøben og desuden skrue kneblen så tæt
 at kvalt smerte bløder tavst til døde. 40
 Hvordan han forvandlede Irland til en private scene,
 hvor han øvede umodne råheder, nye måder
 at vride skat ud af tårer og blod,
 uørte grusomheder næret i mørket,
 for at prøve hvor meget menneskets natur kan udholde
 — hvis det dør af det, hvad skade gør det? hvis ikke,
 jamen så blot et trick mere føjet til resten,
 der er værd, at en konge får viden om, og hvad Irland bær,
 det må England lære at bære. — Hvordan denne
 mand alt imens har sat sig den ene yndige opgave 50
 at få Karl til at nyde magten mere og mere,
 magt uden lov, magt og også blod
 — hvordan kan jeg tie?

Hampden. Du burde tie om dette.

Vane. Åh, Hampden, dengang og nu. Det år han forlod os,
 kunne folket med sit parlament vriste
 Lovforslaget om Rettigheder fra den modvillige konge;†
 og nu vil han i et lille afsides rum finde
 en hemmelig forsamling af storhjertede mænd,
 der tager Englands sag op: England er her.

Hampden. Og hvem fortvivler over England?

Rudyard. Det gør jeg, 60
 hvis Wentworth skal herske her. Det gør mig syg
 at tænke på, at man måske vil længes efter at Englands
 usle mestrer, Hamilton, gødningsormen Cottington,
 og galningen Laud, vender tilbage. Jo,

* Dagon: filistrenes gud, 1. Sam. 5

† Lovforslaget om Rettigheder: se note bag i bogen.

I do despair.

Vane. And, Rudyard, I'll say this —
Which all true men say after me, not loud
But solemnly and as you'd say a prayer!
This King, who treads our England under foot,
Has just so much . . . it may be fear or craft,
As bids him pause at each fresh outrage; friends, 70
He needs some sterner hand to grasp his own,
Some voice to ask, "Why shrink? Am I not by?"
Now, one whom England loved for serving her,
Found in his heart to say, "I know where best
The iron heel shall bruise her, for she leans
Upon me when you trample." Witness, you!
So Wentworth heartened Charles, so England fell.
But inasmuch as life is hard to take
From England . . .

Many voices. Go on, Vane! 'Tis well said, Vane!

Vane. — Who has not so forgotten Runnymede! — 80

Voices. 'Tis well and bravely spoken, Vane! Go on!

Vane. — There are some little signs of late she knows
The ground no place for her. She glances round,
Wentworth has dropped the hand, is gone his way
On other service: what if she arise?
No! the King beckons, and beside him stands
The same bad man once more, with the same smile,
And the same gesture. Now shall England crouch,
Or catch at us and rise?

Voices. the Renegade!

Haman, Ahithophel!

Hampden. Gentlemen of the North, 90
It was not thus the night your claims were urged,
And we pronounced the League and Covenant,
The cause of Scotland, England's cause as well:
Vane there, sat motionless the whole night through.

Vane. Hampden!

Fiennes. Stay, Vane!

Loudon. Be just and patient, Vane!

Vane. Mind how you counsel patience, Loudon! you

jeg fortvivler virkelig.

Vane. Og, Rudyard, jeg vil sige dette —
som alle sande mænd siger efter mig! ikke højt,
men højtideligt og som om man bad en bøn.
Denne konge, der træder vort England under fode,
har netop så megen . . . det kan være frygt eller list,
som byder ham tøve efter hvert nyt overgreb; venner, 70
han har brug for en strengere hånd til at gribe sin egen,
en røst der spørger: „Hvorfor vige tilbage! Er jeg ikke her?”
Hør, en som England elskede for sine tjenester,
fandt i sit inderste at sige: „Jeg ved hvor bedst
jernhælen skal kvæste England, for det læner sig
op ad mig, når I tramper.” Du kan bevidne det*
Således forhædede Wentworth Karl, således faldt England.
Men eftersom det er svært at tage
livet af England . . .

Mange stemmer. Fortsæt, Vane! Det er godt sagt, Vane!

Vane. — Som ikke har glemt Runnymede. —† 80

Stemmer. Det er godt og modigt talt, Vane! Fortsæt.

Vane. Der er nogle får nylige tegn på, at England ved
at denne plads ikke er et sted for det. England kigger sig omkring,
Wentworth har ladet sin hånd falde, er gået sin vej
til andre tjenester: hvad om England rejser sig?
Nej! Kongen vinker, og ved siden af ham står
den samme onde mand endnu engang, med det samme smil
og den samme gestus. Nuvel, skal England krybe sammen‡
eller gribe efter os og rejse sig?

Stemmer. Overløberne!

Haman, Akitofel!§

Hampden. Herrer fra nord,** 90
det var ikke således den nat I stillede jeres krav,
og vi bekendtgjorde Trosforbundet og Pagten††
Skotlands sag så vel som Englands,
da sad Vane der ubevægelig hele natten.

Vane. Hampden!

Fiennes. Stands, Vane!

Loudon. Vane, vær retfærdig og tålmodig.

Vane. Pas på hvordan du tilråder tålmodighed, Loudon! du

* I tramper: kongen.

† Runnymede: en ø i Themsen hvor Kong John underskrev Magna Carta i 1215.

‡ gestus: *savage gesture* 'brutale gestus' står der i 1837-udgaven.

§ Haman, Akitofel: to skikkelser fra Bibelen, hhv. en forræder *Est.* 3, og en ond rådgiver 2. *Sam.* 17,7.

** Herrer fra nord: de skotske regeringsrepræsentanter.

†† Trosforbundet og Pagten: se note bag i bogen.

Have still a Parliament, and this your League
 To back it; you are free in Scotland still:
 While we are brothers, hope's for England yet.
 But know you wherefore Wentworth comes? to quench 100
 This last of hopes? that he brings war with him?
 Know you the man's self? what he dares?

Loudon. We know,
 All know — 'tis nothing new.

Vane. And what's new, then,
 In calling for his life? Why, Pym himself —
 You must have heard — ere Wentworth dropped our cause
 He would see Pym first; there were many more
 Strong on the people's side and friends of his,
 Eliot that's dead, Rudyard and Hampden here,
 But for these Wentworth cared not; only, Pym
 He would see — Pym and he were sworn, 'tis said, 110
 To live and die together; so, they met
 At Greenwich. Wentworth, you are sure, was long,
 Specious enough, the devil's argument
 Lost nothing on his lips; he'd have Pym own
 A patriot could not play a purer part
 Than follow in his track; they two combined
 Might put down England. Well, Pym heard him out;
 One glance — you know Pym's eye — one word was all:
 "You leave us, Wentworth! while your head is on,
 I'll not leave you."

Hampden. Has he left Wentworth, then? 120
 Has England lost him? Will you let him speak,
 Or put your crude surmises in his mouth?
 Away with this! Will you have Pym or Vane?

Voices. Wait Pym's arrival! Pym shall speak.

Hampden. Meanwhile
 Let Loudon read the Parliament's report
 From Edinburgh: our last hope, as Vane says,
 Is in the stand it makes. Loudon!

Vane. No, no!
 Silent I can be: not indifferent!

Hampden. Then each keep silence, praying God to spare
 His anger, cast not England quite away 130
 In this her visitation!

A Puritan. Seven years long
 The Midianite drove Israel into dens

har endnu et parlament og dette dit Forbund til at støtte det; I er stadigvæk frie i Skotland, dog så længe vi er brødre, er der endnu håb for England. Men ved du, hvorfor Wentworth kommer? Er det for at slukke dette sidste håb, at han bringer krig med sig?*

Kender du manden selv? hvad han vover?

Loudon. Vi ved det,
alle ved det — det er intet nyt.

Vane. Og hvad nyt er der da i at kræve hans liv? Jo, Pym selv — I må have hørt det, — at før Wentworth lod vor sag falde, ville han først se Pym; der var mange flere, der gik stærkt ind for folkets sag og var venner af ham, Eliot, der er død, Rudyard og Hampden her, men de interesserede ham ikke; han ville kun se Pym — Pym og han havde svoret, siges det,

at leve og dø sammen; så de mødtes ved Greenwich. Wentworth, kan I tro, var længe besnærende nok, djævelens bevisgrunde mistede intet i hans mund; han ville have Pym til at indrømme, at en patriot ikke kunne spille en ædlere rolle end at følge i hans fodspor; de to tilsammen kunne kue England. Nå, Pym hørte ham til ende. Et blik — I kender Pym's øje — et ord var alt: „Du forlader os, Wentworth! Så længe du har dit hoved, forlader jeg ikke dig.”

Hampden. Har han så forladt Wentworth? Har England mistet ham? Vil du lade ham tale, eller lægge dine grove formodninger i hans mund? Bort med dette! Vil I have Pym eller Vane?

Stemmer. Afvent Pym's ankomst! Pym skal tale.

Hampden. I mellemtiden, lad Loudon læse rapporten fra parlament i Edinburg; vort sidste håb, som Vane siger, er den modstand, det gør. Loudon!

Vane. Nej, hør!
Jeg kan godt tie, men ikke være ligegyldig.

Hampden. Så kan alle tie, mens de beder Gud om at spare på sin vrede, kast ikke England helt bort i denne dets prøvelse.

En puritaner. I syv lange år drev midjanitterne Israel ind i huler

* krig: krig mod Skotland.

And caves. Till God sent forth a mighty man,

Pym enters.

Even Gideon!

Pym. Wentworth's come: nor sickness, care,
The ravaged body nor the ruined soul,
More than the winds and waves that beat his ship,
Could keep him from the King. He has not reached
Whitehall: they've hurried up a Council there
To lose no time and find him work enough.
Where's Loudon? your Scots' Parliament . . .

Loudon. Holds firm: 140

We were about to read reports.

Pym. The King
Has just dissolved your Parliament.

Loudon and other Scots. Great God!
An oath-breaker! Stand by us, England, then!

Pym. The King's too sanguine; doubtless Wentworth's here;
But still some little form might be kept up.

Hampden. Now speak, Vane! Rudyard, you had much to say!

Hollis. The rumor's false, then . . .

Pym. Ay, the Court gives out
His own concerns have brought him back: I know
'Tis the King calls him. Wentworth supersedes
The tribe of Cottingtons and Hamiltons 150

Whose part is played ; there's talk enough, by this, —
Merciful talk, the King thinks: time is now
To turn the record's last and bloody leaf
Which, chronicling a nation's great despair,
Tells they were long rebellious, and their lord
Indulgent, till, all kind expedients tried,
He drew the sword on them and reigned in peace.
Laud's laying his religion on the Scots
Was the last gentle entry: the new page
Shall run, the King thinks, "Wentworth thrust it down 160
At the sword's point."

A Puritan. I'll do your bidding, Pym,
England's and God's — one blow!

Pym. A goodly thing —
We all say, friends, it is a goodly thing
To right that England. Heaven grows dark above:

og grotter. Indtil Gud sendte en mægtig mand,

Pym kommer ind.

netop Gideon.*

Pym. Wentworth er kommet. Hverken sygdom, bekymring, den hærgede krop eller den ødelagte sjæl, mere end vindene og bølgerne som slog mod hans skib, kunne holde ham borte fra Kongen. Han havde dårligt nok nået Whitehall, før de hastigt samlede et råd der, for ikke at spilde tid på at finde nok arbejde til ham. Hvordan står det til med dit skotske parlament, Loudon? . . .

Loudon. Det står fast. 140

Vi er i færd med at læse rapporterne.

Pym. Kongen

har netop opløst dit Parlament.

Loudon og andre skotter. Store Gud!

En edsbryder! Stå så os bi, England!

Pym. Kongen er for optimistisk; Wentworth er ganske vist her; men endnu kunne en lille del holdes i hævd.

Hampden. Tal nu, Vane! Rudyard, du havde meget at sige!

Hollis. Rygtet er således falsk . . .

Pym. Ja, hoffet meddeler,

at det er hans egne anliggender, der har bragt ham tilbage. Jeg ved det er Kongen, der har tilkaldt ham. Wentworth erstatter

stammen af Cottington'er og Hamilton'er, 150

hvis rolle er udspillet; der er nok snak om dette, —

barmhjertig snak, Kongen tænker: nu er det tid

at vende protokollens sidste blodige side,

som, idet den optegner en nations store fortvivelse,

fortæller, at de længe var oprørske, og at deres herre,

stadigvæk eftergivende, med alle slags midler forsøgt,

drog sværdet mod dem og herskede i fred.

Det, at Laud lagde sin religion på skotterne,

var den sidste fromme indførelse. Den næste side

skal lyde, tænker Kongen: „Wentworth stikker oprøret ned 160

med spidsen af sværdet.”

En puritaner. Jeg vil følge dit bud, Pym,

Englands og Guds — et eneste slag!

Pym. En glimrende ting —

venner, vi siger alle, det er en glimrende ting

at yde England retfærdighed. Himlen mørkner ovenover,

* Gideon: jf. *Dom.* 6, 1-12.

Let's snatch one moment ere the thunder fall,
 To say how well the English spirit comes out
 Beneath it! All have done their best, indeed,
 From lion Eliot, that grand Englishman,
 To the least here: and who, the least one here,
 When she is saved (for her redemption dawns
 Dimly, most dimly, but it dawns — it dawns) 170
 Who'd give at any price his hope away
 Of being named along with the Great Men?
 We would not — no, we would not give that up!

Hampden. And one name shall be dearer than all names.
 When children, yet unborn, are taught that name
 After their fathers', — taught what matchless man . . .

Pym. . . . Saved England? What if Wentworth's should be still
 That name?

Rudyard and others. We have just said it, Pym! His death
 Saves her! We said it — there's no way beside! 180
 I'll do God's bidding, Pym! They struck down Joab
 And purged the land.

Vane. No villanous striking-down!

Rudyard. No, a calm vengeance: let the whole land rise
 And shout for it. No Feltons!

Pym. Rudyard, no!
 England rejects all Feltons; most of all
 Since Wentworth . . . Hampden, say the trust again
 Of England in her servants — but I'll think
 You know me, all of you. Then, I believe,
 Spite of the past, Wentworth rejoins you, friends!

Vane and others. Wentworth? Apostate! Judas! Double-dyed 190
 A traitor! Is it Pym, indeed . . .

Pym. . . . Who says
 Vane never knew that Wentworth, loved that man,
 Was used to stroll with him, arm locked in arm,
 Along the streets to see the people pass,
 And read in every island-countenance
 Fresh argument for God against the King, —
 Never sat down, say, in the very house
 Where Eliot's brow grew broad with noble thoughts,
 (You've joined us, Hampden — Hollis, you as well,
 And then left talking over Gracchus' death . . . 200

Vane. To frame, we know it well, the choicest clause
 In the Petition of Right: he framed such clause

lad os snuppe et eneste øjeblik, før tordenen falder,
 til at sige, hvor godt den engelske ånd kommer frem
 under den! Alle har gjort deres bedste, i sandhed,
 fra løven Eliot, hin store englænder,
 til den ringeste her; og hvem, selv den ringeste her,
 når England er reddet (thi dets genopstandelse gryr
 svagt, yderst svagt, med den gryr — den gryr) 170
 hvem ville for nogen pris opgive håbet om at
 blive nævnt sammen med de Store Mænd?
 Vi ville ikke — nej, det ville vi ikke opgive.

Hampden. Og ét navn skal være kærere end alle andre.
 Når børn, endnu ufødte, får lært det navn
 efter deres fædres, — lært hvilken uforlignelig mand . . .

Pym. . . . Der frelste England? Hvad hvis Wentworth stadig skulle
 være dette navn?

Rudyard og andre. Vi har lige sagt det, Pym! Hans død
 frelser England! Vi sagde det,— der er ingen anden mulighed. 180
 Jeg vil følge Guds bud, Pym. De huggede Joab ned *
 og rensede landet.

Vane. Men ingen skurkagtig nedhugning.

Rudyard. Nej, en rolig hævn. Lad hele landet rejse sig
 og råbe på det. Ingen Felton'er!

Pym. Nej Rudyard!
 England afviser alle Felton'er; mest af alt
 siden Wentworth . . . Hampden, fortæl igen om den tillid
 England har til sine tjenere — men jeg vil mene,
 I alle kender mig. Så jeg tror, på trods af fortiden,
 at Wentworth atter slutter sig til jer, venner.

Vane og andre. Wentworth? Den frafaldne! Judas! 190
 den bundfordærvede forræder! Er et Pym, sandelig . . .

Pym. . . . Hvem siger,
 at Vane aldrig vidste, at Wentworth elskede denne mand,
 plejede at slentre afsted med ham, arm i arm,
 hen ad gaderne for at se folk gå forbi
 og læse i enhver øboers mine
 et nyt argument for Gud mod Kongen —
 aldrig sad, lad os sige, i selve huset,
 hvor Eliot pande blev bred af ædle tanker,
 (du har slutte dig til os, Hampden — også du Hollis,)
 og så gik, mens vi drøftede brødrenes Gracchus' død . . . 200

Vane. Nej, gik for at udforme, det ved vi . . . den bedste paragraf
 i Begæring om Rettigheder. Han udforme en sådan klausul

* Historien om Joab findes i 1 Kong. 2, 28-34.

One month before he took at the King's hand
His Northern Presidency, which that Bill
Denounced.

Pym. Too true! Never more, never more
Walked we together! Most alone I went.
I have had friends — all here are fast my friends —
But I shall never quite forget that friend.
And yet it could not but be real in him!
You, Vane,— you, Ruyard, have no right to trust
To Wentworth: but can no one hope with me?
Hampden, will Wentworth dare shed English blood
Like water?

210

Hampden. Ireland is Aceldama.

Pym. Will he turn Scotland to a hunting-ground
To please the King, now that he knows the King?
The People or the King? and that King, Charles!

Hampden. Pym, all here know you : you'll not set your heart
On any baseless dream. But say one deed
Of Wentworth's since he left us . . .

[Shouting without.]

Vane. There! he comes,
And they shout for him! Wentworth's at Whitehall,
The King embracing him, now, as we speak,
And he, to be his match in courtesies,
Taking the whole war's risk upon himself,
Now, while you tell us here how changed he is!
Hear you?

220

Pym. And yet if 'tis a dream, no more,
That Wentworth chose their side, and brought the King
To love it as though Laud had loved it first,
And the Queen after; — that he led their cause
Calm to success, and kept it spotless through,
So that our very eyes could look upon
The travail of our souls, and close content
That violence, which something mars even right
Which sanctions it, had taken off no grace
From its serene regard. Only a dream!

230

Hampden. We meet here to accomplish certain good
By obvious means, and keep tradition up
Of free assemblages, else obsolete,
In this poor chamber: nor without effect
Has friend met friend to counsel and confirm,

en måned før han fra Kongens hånd modtog *
det nordlige præsidentsembede, som hint lovforslag
satte under anklage.

Pym. Alt for sandt! Aldrig, aldrig mere
gik vi en tur sammen. Jeg gik for det meste alene.
Jeg har haft venner — alle her er mine svorne venner —
men jeg skal aldrig helt glemme hin ven.
Og dog det kunne ikke være andet en ægte hos ham.
Du, Vane, — du, Rudyard har ingen grund til at vise
Wentworth tillid, men kan ingen håbe med mig?
Hampden, vil Wentworth vove at udgyde engelsk blod
som vand?

210

Hampden. Irland er Hakeldama.†

Pym. Vil han forvandle Skotland til en jagtmark
for at behage Kongen, nu hvor han kender Kongen?
Folket eller Kongen? og den Konge der: Karl!

Hampden. Pym, alle her kender dig. Du vil ikke lade dit hjerte
løbe af med nogen grundløs drøm. Men nævn os blot en eneste af
Wentworths handlinger, siden han forlod os . . .

[Råben udenfor.]

Vane. Der! han kommer,
og de råber efter ham. Wentworth er ved Whitehall,
Kongen omfavner ham, nu, mens vi taler,
og han, for at være hans lige i belevenhed,
tager hele krigens risiko på sig,
og det her mens du fortæller os, hvor forandret han er.
Hører du?

220

Pym. Og dog hvis det er en drøm og ikke mere,
at Wentworth valgte folkets side og fik Kongen
til at elske det, som om Laud havde elsket det først,
og Dronningen bagefter, — at han roligt førte dets sag
til succes, og holdt den pletfri til det sidste,
så selve vore øjne kunne se på vore
sjæles slid og lukke dem, idet vi var tilfredse med
at vold, som endog det rette, idet det billiger den,
til en vis grad bliver martret af, ikke har mindsket skønheden
ved det rettes ubesmittede omdømme. Kun en drøm.

230

Hampden. Vi mødes her for at udrette noget godt
med indlysende midler og varetage traditionen
med frie forsamlinger, der ellers er glemte,
i dette ringe kammer; heller ikke uden virkning
har man mødtes her for at rådslå og bekræfte venskab,

* en måned før: en måned før Wentworth blev udnævnt til baron, se noterne: *Wentworth, Thomas*.

† Hakeldama: *Ap.G.* 1, 19-20, dvs. blodmark.

As, listening to the beats of England's heart, 240
 We spoke its wants to Scotland's prompt reply
 By these her delegates. Remains alone
 That word grow deed, as with God's help it shall —
 But with the devil's hindrance, who doubts too?

Looked we or no that tyranny should turn
 Her engines of oppression to their use?
 Whereof, suppose the worst be Wentworth here —
 Shall we break off the tactics which succeed
 In drawing out our formidablest foe,
 Let bickering and disunion take their place? 250
 Or count his presence as our conquest's proof,
 And keep the old arms at their steady play?
 Proceed to England's work! Fiennes, read the list!

Fiennes. Ship-money is refused or fiercely paid
 In every county, save the northern parts
 Where Wentworth's influence . . . [Shouting.]

Vane. I, in England's name,
 Declare her work, this way, at end! Till now,
 Up to this moment, peaceful strife was best.
 We English had free leave to think; till now,
 We had a shadow of a Parliament 260
 In Scotland. But all's changed: they change the first,
 They try brute-force for law, they, first of all . . .

Voices. Good! Talk enough! The old true hearts
 with Vane!

Vane. Till we crush Wentworth for her, there's no act
 Serves England!

Voices. Vane for England!

Pym. Pym should be
 Something to England. I seek Wentworth, friends.

SCENE II

Whitehall. Lady Carlisle and Wentworth.

Wentworth. And the King?

Lady Carlisle. Wentworth, lean on me! Sit then!
 I'll tell you all; this horrible fatigue
 Will kill you.

Wentworth. No; — or, Lucy, just your arm;
 I'll not sit till I've cleared this up with him:

dengang vi, lyttende til Englands hjerteslag, 240
 beskrev dets nød, og Skotland omgående svarede
 med disse sine udsendinge. Alene er nu tilbage
 at ord bliver til handling, som det skal med Guds hjælp —
 men også med djævelens forhindring, hvem tvivler på det?
 Ventede vi på eller ikke, at tyrannen skulle tage
 sine midler til undertrykkelse i brug?

Hvorfor, — antag at det værste her er Wentworth —
 skal vi afbryde de taktiske manøvrer, der havde held med
 at trække vor mest drabelige fjende frem
 og lade skænderier og uenighed indtage deres plads? 250
 Eller anse hans tilstedeværelse som bevis på vor sejr
 og vedvarende bruge de gamle våben?
 Lad os gå over til Englands arbejde. Fiennes, læs listen!

Fiennes. Skibspenge er afvist eller betalt under rasende protester
 i alle grevskaber, bortset fra de nordlige,
 hvor Wentworths indflydelse . . .

[*Råben.*

Vane. Jeg, i Englands navn,
 erklærer landets arbejde på denne måde for tilendebragt. Indtil nu,
 indtil dette øjeblik var fredfyldt strid den bedste vej.
 Det stod os englændere frit for at tænke; indtil nu
 havde vi et skyggeparlament i Skotland. 260
 Men alt er forandret. De forandrer det første,
 de forsøger brutal magt i stedet for lov, de, først af alle . . .

Stemmer. Godt! Der er talt nok. De gamle trofaste hjerter
 er med Vane.

Vane. Før vi knuser Wentworth, vil ingen handling,
 tjene England.

Stemmer. Vane for England!

Pym. Pym burde være
 noget for England. Jeg vil opsøge Wentworth, venner.

ANDEN SCENE — *Whitehall.*

Lady Carlisle og Wentworth.

Wentworth. Og Kongen?

Lady Carlisle. Wentworth, støt dig til mig. Sæt dig så.
 Jeg vil fortælle dig det hele; denne frygtelige træthed
 vil slå dig ihjel.

Wentworth. Nej; — eller, Lucy, bare din arm;
 Jeg kan ikke sidde stille, før jeg har ordnet dette med ham,

After that, rest. The King?

Lady Carlisle. Confides in you.

Wentworth. Why? or, why now? They have
kind throats, the knaves!

Shout for me — they!

Lady Carlisle. You come so strangely soon:
Yet we took measures to keep off the crowd —
Did they shout for you?

Wentworth. Wherefore should they not?
Does the King take such measures for himself? 10
Beside, there's such a dearth of malcontents,
You say!

Lady Carlisle. I said but few dared carp at you.

Wentworth. At me? at us, I hope! The King and I!
He's surely not disposed to let me bear
The fame away from him of these late deeds
In Ireland? I am yet his instrument
Be it for well or ill? He trusts me, too!

Lady Carlisle. The King, dear Wentworth, purposes, I said,
To grant you, in the face of all the Court . . .

Wentworth. All the Court! Evermore the Court about us! 20
Savile and Holland, Hamilton and Vane
About us, — then the King will grant me — what?
That he for once put these aside and say —
"Tell me your whole mind, Wentworth!"

Lady Carlisle. You professed
You would be calm.

Wentworth. Lucy, and I am calm!
How else shall I do all I come to do,
Broken, as you may see, body and mind,
How shall I serve the King? Time wastes meanwhile,
You have not told me half. His footstep! No.
Quick, then, before I meet him, — I am calm — 30
Why does the King distrust me?

Lady Carlisle. He does not
Distrust you.

Wentworth. Lucy, you can help me; you
Have even seemed to care for me: one word!
Is it the Queen?

Lady Carlisle. No, not the Queen: the party
That poisons the Queen's ear, Savile and Holland.

efter det, kan jeg hvile. Kongen?

Lady Carlisle. Kongen stoler på dig.

Wentworth. Hvorfor? eller hvorfor nu? De har venlige struber, kæltringerne.

Råber efter mig, — gør de.

Lady Carlisle. Du er kommet så underligt hurtigt, dog tog vi skridt til at holde mængden borte — råbte de efter dig?

Wentworth. Hvorfor skulle de ikke det?

Tager Kongen sådanne skridt for sig selv?

10

Endvidere er der almindelig utilfredshed, siger du.

Lady Carlisle. Jeg sagde, at kun få vovede at hakke på dig.

Wentworth. På mig? på os håber jeg. Kongen og mig. Skulle han være villig til at lade mig tage berømmelsen for disse seneste bedrifter i Irland i stedet for ham selv? Er jeg ikke endnu han redskab enten for det gode eller onde? Han stoler også på mig.

Lady Carlisle. Kære Wentworth, jeg var ved at sige, at Kongen foreslår at tildele dig foran hele hoffet . . .

Wentworth. Hele hoffet? Stedse er hoffet omkring os. Savile og Holland, Hamilton og Vane* er omkring os, — så vil kongen tildele mig hvad — hvad? At han for en gangs skyld ser bort fra disse og siger: — „Fortæl mig alt, der ligger dig på sinde, Wentworth!”

20

Lady Carlisle. Du lovede, du ville være rolig.

Wentworth. Jeg er rolig, Lucy. Hvordan skal jeg ellers gøre alt det, jeg er kommet for at gøre, nedbrudt, som du kan se, på legeme og sjæl, hvordan skal jeg tjene Kongen? I mellemtiden spildes tiden, du har ikke fortalt mig halvdelen. Hans fodtrin! Nej. Hurtig så, før jeg møder ham, — jeg er rolig — Hvorfor har Kongen mistillid til mig?

30

Lady Carlisle. Han har ikke mistillid til dig.

Wentworth. Lucy, du kan hjælpe mig; du har endog syntes at holde af mig: kun et ord. Er det Dronningen?

Lady Carlisle. Nej, ikke Dronningen, men det parti som forgifter hendes øre, Savile og Holland.

* Vane: Vane den ældre.

Wentworth. I know, I know: old Vane, too, he's one too?
Go on — and he's made Secretary. Well?
Or leave them out and go straight to the charge —
The charge!

Lady Carlisle. Oh, there's no charge, no precise charge;
Only they sneer, make light of — one may say, 40
Nibble at what you do.

Wentworth. I know! but, Lucy,
I reckoned on you from the first! — Go on!
— Was sure could I once see this gentle friend
When I arrived, she'd throw an hour away
To help her . . . what am I?

Lady Carlisle. You thought of me,
Dear Wentworth?

Wentworth. But go on! The party here!

Lady Carlisle. They do not think your Irish government
Of that surpassing value . . .

Wentworth. The one thing
Of value! The one service that the crown
May count on! All that keeps these very Vanes 50
In power, to vex me — not that they do vex,
Only it might vex some to hear that service
Decried, the sole support that's left the King!

Lady Carlisle. So the Archbishop says.

Wentworth. Ah? well, perhaps
The only hand held up in my defence
May be old Laud's! These Hollands then, these Saviles
Nibble? They nibble?— that's the very word!

Lady Carlisle. Your profit in the Customs, Bristol says,
Exceeds the due proportion: while the tax . . .

Wentworth. Enough! 'tis too unworthy, — I am not 60
So patient as I thought. What's Pym about?

Lady Carlisle. Pym?

Wentworth. Pym and the People.

Lady Carlisle. Oh, the Faction!
Extinct — of no account: there'll never be
Another Parliament.

Wentworth. Tell Savile that!
You may know — (ay, you do — the creatures here
Never forget!) that in my earliest life
I was not . . . much that I am now! The King
May take my word on points concerning Pym

Wentworth. Jeg ved det, jeg ved det. Gamle Vane, er han også en af dem? Forsæt — og han er blevet minister. Virkelig? eller spring dem over og gå lige til anklagen — anklagen!

Lady Carlisle. Åh, der er ingen anklage, ingen egentlig anklage; de spotter, lader hånt om — kunne man sige, napper i det du laver. 40

Wentworth. Jeg ved det. Men, Lucy, jeg regnede med dig fra starten. — Fortsæt. — Var sikker på, at så snart jeg så denne kærlige ven, når jeg ankom, ville hun bortødsle en stund for at hjælpe hendes . . . hvad er jeg?*

Lady Carlisle. Du tænkte på mig, kære Wentworth?

Wentworth. Men fortsæt. Om partiet her.

Lady Carlisle. De mener ikke, at din irske regering har den overordentlige værdi . . .

Wentworth. Den eneste ting af værdi. Denne ene tjeneste som kronen kan regne med. Alt det der holder selve disse Vane'er ved magten, for at ærgre mig — ikke at de virkelig ærgre mig, kun at det kunne ærgre nogle at høre den tjeneste nedrakket, denne eneste støtte Kongen har tilbage. 50

Lady Carlisle. Således siger ærkebiskoppen.

Wentworth. Åh? nå, måske er den eneste hånd, der bliver rakt op for at forsvare mig, gamle Lauds! Så disse Holland'er, disse Savile'er napper? De napper? — det er lige ordet!

Lady Carlisle. Du drager fordel af tolden, siger Bristol, sætter den upassende højt, medens skatten . . .

Wentworth. Nok! det er for uværdigt, — jeg er ikke så tålmodig, som jeg troede. Hvad foretager Pym sig? 60

Lady Carlisle. Pym?

Wentworth. Pym og folket.

Lady Carlisle. Åh, fraktionen, den er opløst og uden betydning. Der vil aldrig komme et nyt Parlament.

Wentworth. Fortæl Savile det! Du må vide, — (hvilket du gør — at de kreaturer her aldrig glemmer!) at jeg ikke i mit tidligste liv var meget af . . . hvad jeg er nu. Kongen må tro på mit ord om sager, der angår Pym,

* for at hjælpe hendes . . . hvad er jeg?: 'For at hjælpe hendes trætte ven' (1837-udg.).

Before Lord Savile's, Lucy, or if not,
 I bid them ruin their wise selves, not me, 70
 These Vanes and Hollands! I'll not be their tool
 Who might be Pym's friend yet.

But there's the King!

Where is he?

Lady Carlisle. Just apprised that you arrive.

Wentworth. And why not here to meet me? I was told
 He sent for me, nay, longed for me.

Lady Carlisle. Because, —
 He is now . . . I think a Council's sitting now
 About this Scots affair.

Wentworth. A Council sits?
 They have not taken a decided course
 Without me in the matter?

Lady Carlisle. I should say . . .

Wentworth. The war? They cannot have agreed to that? 80
 Not the Scots' war? — without consulting me —
 Me, that am here to show how rash it is,
 How easy to dispense with? — Ah, you too
 Against me! well, — the King may take his time.
 — Forget it, Lucy! Cares make peevish: mine
 Weigh me (but 'tis a secret) to my grave.

Lady Carlisle. For life or death I am your own dear friend!

[Goes out.]

Wentworth. Heartless! but all are heartless here. Go now,
 Forsake the People!

I did not forsake

The People: they shall know it, when the King 90
 Will trust me! — who trusts all beside at once,
 While I have not spoke Vane and Savile fair,
 And am not trusted: have but saved the throne:
 Have not picked up the Queen's glove prettily,
 And am not trusted. But he'll see me now
 Weston is dead: the Queen's half English now —
 More English: one decisive word will brush
 These insects from . . . the step I know so well!
 The King! But now, to tell him . . . no — to ask
 What's in me he distrusts: — or, best begin 100
 By proving that this frightful Scots affair
 Is just what I foretold. So much to say,
 And the flesh fails, now, and the time is come,
 And one false step no way to be repaired.

før Lord Saviles, Lucy, eller hvis ikke vil jeg bede
dem om at ødelægge deres eget kloge selv disse Vane'er 70
og Holland'er, ikke mig! Jeg vil ikke være deres
redskab, jeg, som endnu kunne være Pym's ven.

Men der er Kongen.

Hvor er han?

Lady Carlisle. Netop underrettet om din ankomst.

Wentworth. Og hvorfor er han ikke her for at møde mig?
Jeg fik at vide, han sendte bud efter mig, ja, længtes efter mig.

Lady Carlisle. Fordi, —

han nu . . . jeg tror han holder rådsmøde nu
om denne skotske affære.

Wentworth. Man holder råd?

De kan ikke have truffet en endelig afgørelse
i sagen uden mig?

Lady Carlisle. Jeg ville sige . . .

Wentworth. Krigen? Det kan de ikke være blevet enige om? 80

Ikke den skotske krig? — uden at rådføre sig med mig —
mig, der er her for at vise hvor overilet den er,
hvor let at undvære? — Åh, også du
er mod mig; nå — Kongen kan give sig god tid.

— Glem det, Lucy! Bekymringer gør mig pirrelig. Mine
tynger mig (men det er en hemmelighed) til graven.

Lady Carlisle. I livet og døden er jeg din egen kære ven!

[Går ud.]

Wentworth. Hjerteløs! men alle er hjerteløse her. Gå kun,
svigt folket!

Jeg svigtede ikke

folket. De skal vide det, når Kongen blot 90

vil stole på mig, — han, som straks stoler på alle andre,
mens jeg, da jeg ikke har talt Vane og Savile høfligt til,
ikke bliver vist tillid. Jeg har blot har frelst tronen,
men har ikke samlet Dronningens handske nydeligt op,
derfor bliver jeg ikke vist tillid. Men han vil se mig nu.

Weston er død. Dronningen er halvt engelsk nu —

mere engelsk. Et afgørende ord vil viske

disse insekter bort fra . . . fodtrinnet jeg kender så godt!

Kongen! Men nu at fortælle ham . . . nej — at spørge ham, hvad det
er ved mig, der gør, at han ikke stoler på mig, — nej hellere 100

begynde med at bevise, at denne frygtelige skotske affære
ganske er, som jeg forudsagde. Så meget at sige,
og kødet svigter, nu hvor tiden er kommet,
og et forkert trin kan ikke gøres om.

You were avenged, Pym, could you look on me.

Pym enters.

Wentworth. I little thought of you just then.

Pym. No? I

Think always of you, *Wentworth.*

Wentworth. The old voice!

I wait the King, sir.

Pym. True — you look so pale!

A Council sits within; when that breaks up

He'll see you.

Wentworth. Sir, I thank you.

Pym. Oh, thank Laud! 110

You know when Laud once gets on Church affairs

The case is desperate: he'll not be long

To-day: he only means to prove, to-day,

We English all are mad to have a hand

In butchering the Scots for serving God

After their fathers' fashion: only that!

Wentworth. Sir, keep your jests for those who relish them!

(Does he enjoy their confidence?) 'Tis kind

To tell me what the Council does.

Pym. You grudge

That I should know it had resolved on war 120

Before you came? no need: you shall have all

The credit, trust me!

Wentworth. Have the Council dared —

They have not dared . . . that is — I know you not.

Farewell, sir: times are changed.

Pym. — Since we two met

At Greenwich? Yes: poor patriots though we be,

You cut a figure, makes some slight return

For your exploits in Ireland! Changed indeed,

Could our friend Eliot look from out his grave!

Ah, *Wentworth*, one thing for acquaintance' sake,

Just to decide a question; have you, now, 130

Felt your old self since you forsook us?

Wentworth. Sir!

Pym. Spare me the gesture! you misapprehend.

Think not I mean the advantage is with me.

I was about to say that, for my part,

I never quite held up my head since then —

Was quite myself since then: for first, you see,

Du ville være hævnnet Pym, hvis du kunne se mig nu.

!

Pym kommer ind.

Wentworth. Jeg ville aldrig have tænkt, det var Jer.

Pym.

Ikke? Jeg

tænker altid på dig, *Wentworth.*

Wentworth.

Den gamle stemme.

Jeg venter på Kongen, hr.

Pym.

Det ved jeg — du ser så bleg ud.

Der er rådsmøde derinde; når det er slut

vil han se dig.

Wentworth. Hr. jeg takker Jer.

Pym.

Åh, tak Laud.

110

Du ved, når Laud først begynder på kirkens anliggender,

er sagen fortvivlende. Han vil ikke være længe om det

i dag. I dag ønsker han blot at bevise,

at vi englændere alle er gale efter at være

med til at slagte skotterne for at tjene Gud

efter deres forfædres skik: kun det!

Wentworth. Hr., spar Jeres vittigheder til dem, der vil nyde dem.

(Har han deres tillid?) Det er venligt

at fortælle mig, hvad rådet foretager sig.

Pym.

Ærgrer det dig,

at jeg vidste, de havde bestemt sig for krig,

før du kom? Det er ikke nødvendigt, du vil få

hele æren, tro mig.

120

Wentworth. Har rådet vovet —

de har ikke vovet . . . det vil sige — jeg kender Jer ikke.

Farvel, hr., tiderne har forandret sig.

Pym.

— Siden vi to mødtes

i Greenwich? Ja. Skønt vi er ynkelige patrioter,

spiller du rollen som den, der kun gør lidt ud

af sine bedrifter i Irland. Forandret i sandhed,

kunne din gamle ven Eliot se på fra sin grav.

Ak, *Wentworth*, en ting for gammelt venskabs skyld,

blot for at afgøre et spørgsmål; har du nogensinde

følt dit gamle selv, siden du svigtede os?

130

Wentworth.

Hr.!

Pym. Spar mig gestussen. Du misforstår.

Tro ikke, at jeg mener fordelene er hos mig.

Jeg var ved at sige, at jeg for min del

aldrig helt har holdt hovedet løftet siden da —

helt har været mig selv siden da. For, ser du,

I lost all credit after that event
 With those who recollect how sure I was
 Wentworth would outdo Eliot on our side.
 Forgive me: Savile, old Vane, Holland here, 140
 Eschew plain-speaking: 'tis a trick I keep.

Wentworth. How, when, where, Savile, Vane, and Holland speak,
 Plainly or otherwise, would have my scorn,
 All of my scorn, sir . . .

Pym. . . . Did not my poor thoughts
 Claim somewhat?

Wentworth. Keep your thoughts! believe the King
 Mistrusts me for their prattle, all these Vanes
 And Saviles! make your mind up, o' God's love,
 That I am discontented with the King!

Pym. Why, you may be: I should be, that I know,
 Were I like you.

Wentworth. Like me?

Pym. I care not much 150
 For titles: our friend Eliot died no lord,
 Hampden's no lord, and Savile is a lord;
 But you care, since you sold your soul for one.
 I can't think, therefore, your soul's purchaser
 Did well to laugh you to such utter scorn
 When you twice prayed so humbly for its price,
 The thirty silver pieces . . . I should say,
 The Earldom you expected, still expect,
 And may. Your letters were the movingest!
 Console yourself: I've borne him prayers just now 160
 From Scotland not to be oppressed by Laud,
 Words moving in their way: he'll pay, be sure,
 As much attention as to those you sent.

Wentworth. False, sir! Who showed them you? Suppose it so,
 The King did very well . . . nay, I was glad
 When it was shown me: I refused, the first!
 John Pym, you were my friend — forbear me once!

Pym. Oh, Wentworth, ancient brother of my soul,
 That all should come to this!

Wentworth. Leave me!

Pym. My friend,
 Why should I leave you?

Wentworth. To tell Rudyard this, 170
 And Hampden this!

efter den begivenhed mistede jeg al tiltro
 hos dem, der husker, hvor sikker jeg var på,
 at Wentworth ville overgå Eliot på vor side.
 Tilgiv mig! Ja, Savile, gamle Vane, også Holland 140
 undgår at tale lige ud, men det kneb benytter jeg mig af.

Wentworth. Hvordan, hvornår eller hvor Savile, Vane og Holland
 taler lige ud eller ikke, har jeg kun foragt til overs for,
 al min foragt, hr. . . .

Pym. . . . Gjorde mine fattige tanker sig ikke
 på nogen måde gældende?

Wentworth. Hold Jeres tanker for Jer selv. Tro på,
 at Kongen har mistillid til mig på grund af alle disse Vane'er
 og Savile'ers snak, og indse, ved Gud kærlighed,
 at jeg er utilfreds med Kongen.

Pym. Jo, du kan være det. Jeg ville være det, ved jeg,
 hvis jeg var ligesom dig.

Wentworth. Ligesom mig?

Pym. Jeg bryder mig ikke særligt 150
 meget om titler. Vor ven Eliot døde uden at være adelig,
 Hampden er ikke adelig, og Savile er adelig; men for dig
 betyder de noget, eftersom du solgte din sjæl for en.

Derfor mener jeg ikke, at din sjæls køber
 gjorde rigtigt i at le dig ud,
 da du to gange så ydmygt bad om prisen for den,
 de tredive sølvpenge . . . jeg mener,
 jarltitlen du forventede og stadigvæk forventer
 og kan forvente. Dine breve var yderst bevægende.
 Trøst dig! Jeg har netop nu overbragt ham bønner 160
 fra Skotland om ikke at blive undertrykt af Laud,
 ord bevæger på sin vis. Han vil, vær sikker på det, vise
 dem lige så megen opmærksomhed, som dem du sendte.

Wentworth. Forkert, hr.! Hvem viste dem til Jer? Hvad om så er.
 Kongen handlede ret . . . nej, jeg blev glad,
 da jeg fik det at se. Jeg afviste det første.*

John Pym, I var engang min ven — bær for en gangs skyld over med mig.

Pym. Åh, Wentworth, min sjæls gamle bror,
 at det skulle komme så vidt.

Wentworth. Forlad mig.

Pym. Min ven,
 hvorfor skulle jeg forlade dig?

Wentworth. For at fortælle Rudyard dette, 170
 og også Hampden..

* 'Jeg afviste at acceptere Kongens afslag på mit første bønsskrift'. Se noterne: *Strafford*.

Pym. Whose faces once were bright
 At my approach, now sad with doubt and fear,
 Because I hope in you — yes, Wentworth, you
 Who never mean to ruin England — you
 Who shake off, with God's help, an obscene dream
 In this Ezekiel chamber, where it crept
 Upon you first, and wake, yourself, your true
 And proper self, our Leader, England's Chief,
 And Hampden's friend!

This is the proudest day!

Come, Wentworth! Do not even see the King! 180
 The rough old room will seem itself again!
 We'll both go in together: you've not seen
 Hampden so long: come: and there's Fiennes: you'll have
 To know young Vane. This is the proudest day!

[The King enters. Wentworth lets fall Pym's hand.]

Charles. Arrived, my lord? — This gentleman, we know
 Was your old friend.

The Scots shall be informed
 What we determine for their happiness.

[Pym goes out.]

You have made haste, my lord.

Wentworth. Sir, I am come . . .

Charles. To see an old familiar — nay, 'tis well;
 Aid us with his experience: this Scots' League 190
 And Covenant spreads too far, and we have proofs
 That they intrigue with France: the Faction too,
 Whereof your friend there is the head and front,
 Abets them, — as he boasted, very like.

Wentworth. Sir, trust me! but for this once, trust me, sir!

Charles. What can you mean?

Wentworth. That you should trust me, sir!
 Oh — not for my sake! but 'tis sad, so sad
 That for distrusting me, you suffer — you
 Whom I would die to serve: sir, do you think
 That I would die to serve you?

Charles. But rise, Wentworth! 200

Wentworth. What shall convince you? What does Savile do
 To prove him . . . Ah, one can't tear out one's heart
 And show it, how sincere a thing it is!

Charles. Have I not trusted you?

Wentworth. Say aught but that!

Pym. Hvis ansigter engang lyste op,
 når jeg nærmede mig, men nu er triste af tvivl og frygt,
 fordi jeg satte min lid til dig — ja, Wentworth, dig,
 der aldrig har tænkt sig at ødelægge England — dig,
 som, med Guds hjælp, afryster en afskyelig drøm
 i dette Ezekiels kammer, — hvor den først krøb*
 hen over dig, — og vækker dig selv, dit sande
 og ægte jeg, vor leder, Englands anfører.
 og Hampdens ven, til live.

Dette er den stolteste dag.

Kom Wentworth! Se end ikke Kongen. 180
 Det tarvelige gamle rum vil atter synes sig selv.
 Vi går ind sammen. Du har ikke set
 Hampden i så lang tid, kom; og der er Fiennes. Du må lære
 unge Vane at kende. Dette er den stolteste dag.

[Kongen kommer ind. Wentworth lader Pym's hånd falde.]

Karl. I er Ankommet, hr. Vicomte? — Denne herre ved vi
 var Jeres gamle ven.

Skotterne vil blive underrettet om,
 hvad vi bestemmer om deres lykke.

[Pym går ud.]

I har skyndt Jer, hr. Vicomte.

Wentworth. Eders Majestæt, jeg er kommet . . .

Karl. For at besøge en gammel bekendt — ja, det er godt;
 hjælp os med hans oplevelse. Dette skotske Trosforbund 190
 og deres Pagt breder sig for meget, og vi har bevis for,
 at de underhandler med Frankrig, også fraktionen,
 hvoraf Jeres ven dér er hovedmand og frontfigur,
 tilskynder dem, — som han sandsynligvis pralede med.

Wentworth. Herre, stol på mig! blot denne ene gang, stol på mig, herre.

Karl. Hvad mener I dog?

Wentworth. At I må stole på mig, herre.
 Åh — ikke for min skyld. Men det er så trist, så trist,
 at I ved at have mistillid til mig, lider — I
 hvem jeg ville dø for at tjene. Herre, tror I,
 at jeg ville dø for at tjene jer?

Karl. Men rejs Jer, Wentworth! 200

Wentworth. Hvad skal overbevise Jer? Hvad gør Savile
 for at bevise, at han . . . Åh, man kan ikke rive sit hjerte
 ud og vise, hvor oprigtigt det er!

Karl. Har jeg ikke stolet på Jer?

Wentworth. Sig kun det!

* Ezekiels kammer: Ez. 8, 10; Whitehall, kongens palads. hvor de befinder sig.

There is my comfort, mark you: all will be
 So different when you trust me — as you shall!
 It has not been your fault, — I was away,
 Mistook, maligned, how was the King to know?
 I am here, now — he means to trust me, now —
 All will go on so well!

Charles. Be sure I do — 210

I've heard that I should trust you: as you came,
 Your friend, the Countess, told me . . .

Wentworth. No, — hear nothing —
 Be told nothing about me! — you're not told
 Your right-hand serves you, or your children love you!

Charles. You love me, Wentworth: rise!

Wentworth. I can speak now.

I have no right to hide the truth. 'Tis I
 Can save you: only I. Sir, what must be?

Charles. Since Laud's assured (the minutes are within)
 — Loath as I am to spill my subjects' blood . . .

Wentworth. That is, he'll have a war: what's done is done! 220

Charles. They have intrigued with France; that's clear to Laud.

Wentworth. Has Laud suggested any way to meet
 The war's expense?

Charles. He'd not decide so far
 Until you joined us.

Wentworth. Most considerate!
 He's certain they intrigue with France, these Scots?
 The People would be with us.

Charles. Pym should know.

Wentworth. The People for us — were the People for us!
 Sir, a great thought comes to reward your trust:
 Summon a Parliament! in Ireland first,
 Then, here.

Charles. In truth? 230

Wentworth. That saves us! that puts off
 The war, gives time to right their grievances —
 To talk with Pym. I know the Faction, — Laud
 So styles it, — tutors Scotland: all their plans
 Suppose no Parliament: in calling one
 You take them by surprise. Produce the proofs
 Of Scotland's treason; then bid England help:
 Even Pym will not refuse.

Charles. You would begin

Der er min trøst, I vil se, alt vil blive
 så anderledes, når I stoler på mig — som I skal.
 Det har ikke været Jeres skyld, — jeg var borte,
 blev misforstået, bagtalt, hvordan skulle Kongen vide det?
 Jer er her nu — han agter at stole på mig nu —
 og alt vil gå godt.

Karl. Vær sikker på, jeg gør det— 210
 jeg har hørt, at jeg burde stole på Jer. Da I kom,
 fortalte Jeres ven, hertuginde mig . . .

Wentworth. Nej — lyt ikke til noget —
 få ikke fortalt noget om mig! — I har nemlig ikke fået fortalt,
 at Jeres højrehånd tjener Jer, eller at Jeres børn elsker Jer.

Karl. I elsker mig, Wentworth, rejs Jer.

Wentworth. Jeg kan tale nu.
 Jeg har ingen ret til at skjule sandheden. Det er mig,
 der kan frelse Jer, kun mig. Herre, hvad skal det blive?

Karl. Da Laud er forviset (tiden er jo begrænset)*
 — uvillig som jeg er til at spilde min undersåtters blod . . .

Wentworth. Altså, han vil have krig: Hvad der er gjort er gjort! 220

Karl. De har underhandlet med Frankrig, det er klart for Laud.

Wentworth. Har Laud antydnet noget om, hvordan
 krigsomkostninger kan dækkes?

Karl. Han ville ikke træffe en afgørelse
 før I sluttede Jer til os.

Wentworth. Yderst hensynsfuldt!
 Er han sikker på, at de underhandler med Frankrig, disse skotter?
 Folket ville være med os.

Karl. Pym burde vide det.

Wentworth. For os ville folket være folket for os.
 Herre, en stor tanke kommer som belønning for Jeres tillid:
 sammenkald et Parlamentet! først i Irland,
 derefter her.

Karl. i sandhed? 230

Wentworth. Det vil redder os! det afværger
 krigen, giver tid til at honorere deres klager —
 til at tale med Pym. Jeg ved Fraktionen, — som
 Laud kalder den, — oplærer Skotland. I ingen af deres planer
 indgår et Parlament. Ved at sammenkalde et
 overrumpler I dem. Fremskaf beviserne
 på Skotlands forræderi; bed så England hjælpe.
 Selv Pym vil ikke afslå det.

Karl. I ville begynde

* tiden ... begrænset: man havde planlagt en hurtig krig.

With Ireland?

Wentworth. Take no care for that: that's sure
To prosper.

Charles. You shall rule me. You were best
Return at once: but take this ere you go! 240
Now, do I trust you? You're an Earl: my Friend
Of Friends: yes, while . . . You hear me not!

Wentworth. Say it all o'er again — but once again:
The first was for the music: once again!

Charles. Strafford, my friend, there may have been reports,
Vain rumors. Henceforth touching Strafford is
To touch the apple of my sight: why gaze
So earnestly?

Wentworth. I am grown young again,
And foolish. What was it we spoke of?

Charles. Ireland,
The Parliament, —

Wentworth. I may go when I will? 250
— Now?

Charles. Are you tired so soon of us?

Wentworth. My King!
But you will not so utterly abhor
A Parliament? I'd serve you any way.

Charles. You said just now this was the only way.

Wentworth. Sir, I will serve you.

Charles. Strafford, spare yourself:
You are so sick, they tell me.

Wentworth. 'Tis my soul
That's well and prospers now.

This Parliament —
We'll summon it, the English one — I'll care
For everything. You shall not need them much.

Charles. If they prove restive . . .

Wentworth. I shall be with you. 260

Charles. Ere they assemble?

Wentworth. I will come, or else
Deposit this infirm humanity
I' the dust. My whole heart stays with you, my King!

[As *Wentworth* goes out, *the Queen* enters.]

Charles. That man must love me.

Queen. Is it over then?
Why, he looks yellower than ever! Well,

med Irland?

Wentworth. Vær ikke bekymret for Irland, det vil med sikkerhed trives.

Karl. I skal bestemme over mig. Det ville være bedst, hvis I vendte tilbage med det samme, men tag dette før I rejser. 240

Nå, stoler jeg så på Jer? I er jarl, min fremmeste ven blandt venner. Ja, medens . . . I hører ikke efter!

Wentworth. Sig det hele igen, — men én gang til. Den første gang var for musikkens skyld: endnu en gang!

Karl. Strafford, min ven, der har været beretninger, tomme rygter. Fremover er det at røre Strafford, at røre min øjsten. Hvorfor stirrer så alvorligt?

Wentworth. Jeg er blevet ung igen, og tåbelig. Hvad var det, vi talte om?

Karl. Irland, Parlamentet, —

Wentworth. Kan jeg tage af sted, når jeg vil? 250
— Nu?

Karl. Er I så hurtigt blevet træt af os?

Wentworth. Min Konge!
vil I da så aldeles afsky et Parlament?

Jeg vil tjene Jer under alle omstændigheder.

Karl. I sagde netop, at dette var den eneste måde.

Wentworth. Herre, jeg vil tjene Jer.

Karl, Strafford, skån Jer selv.
I er meget syg, det fortæller alle mig.

Wentworth. Det er min sjæl,
den har det godt og trives nu.

Dette Parlament —
vi vil sammenkalde det, det engelske — jeg vil sørge
for alt. I vil ikke få megen brug for det.

Karl. Hvis de viser sig stædige . . .

Wentworth. Jeg vil være hos Jer. 260

Karl. Før de er samlet?

Wentworth. Jeg vil komme eller også
anbringe denne svagelige person af et menneske
i støvet. Hele mit hjerte er med Jer, min Konge!

[*Idet Wentworth går, kommer Dronningen ind.*]

Karl. Den mand må elske mig.

Dronning. Er det så overstået?
Jamen han ser mere syg ud end nogensinde! Nå,

At least we shall not hear eternally
Of service — services: he's paid at least.

Charles. Not done with: he engages to surpass
All yet performed in Ireland.

Queen. I had thought
Nothing beyond was ever to be done. 270
The war, Charles — will he raise supplies enough?

Charles. We've hit on an expedient; he . . . that is,
I have advised . . . we have decided on
The calling — in Ireland — of a Parliament.

Queen. O truly! You agree to that? Is that
The first fruit of his counsel? But I guessed
As much.

Charles. This is too idle, Henriette!
I should know best. He will strain every nerve,
And once a precedent established . . .

Queen. Notice 280
How sure he is of a long term of favor!
He'll see the next, and the next after that;
No end to Parliaments!

Charles. Well, it is done.
He talks it smoothly, doubtless. If, indeed,
The Commons here . . .

Queen. Here! you will summon them
Here? Would I were in France again to see
A King!

Charles. But, Henriette . . .

Queen. Oh, the Scots see clear!
Why should they bear your rule?

Charles. But listen, sweet!

Queen. Let Wentworth listen — you confide in him!
Charles. I do not, love, — I do not so confide!
The Parliament shall never trouble us 290
. . . Nay, hear me! I have schemes, such schemes: we'll buy
The leaders off: without that, Wentworth's counsel
Had ne'er prevailed on me. Perhaps I call it
To have excuse for breaking it forever,
And whose will then the blame be? See you not?
Come, dearest! — look, the little fairy, now,
That cannot reach my shoulder! Dearest, come!

i det mindste skal vi ikke evindeligt høre om hans tjenen — hans tjenester. Han er nu blevet aflønnet i det mindste.

Karl. Men ikke afskediget. Han er engageret til at overgå alt, der endnu ere gennemført i Irland.

Dronning. Jeg troede,
at der intet yderligere var at gøre. 270

Krigen, Karl — vil han skaffe tilstrækkelige forsyninger?

Karl. Vi har fundet på et middel. Han . . . det vil sige jeg har tilrådet . . . vi har besluttet os til at sammenkalde — et Parlament — i Irland.

Dronning. Åh, virkelig! Og det gik du ind på? Er det hans råds første frugt? Men så meget gættede jeg.

Karl. Dette er for tåbeligt Henriette. Jeg burde vide bedst. Han vil anspænde alle sine kræfter, og når der første er dannet præcedens . . .

Dronning. Bemærk
hvor sikker han er på, at den viste gunst er langvarig. 280
Han vil forestille sig det næste og det næste igen; der vil ikke være nogen ende på Parlamenter.

Karl. Gjort er gjort.
Han snakker det glat til. Utvivlsomt. Hvis, i sandhed, Underhuset her . . .

Dronning. Her, vil du sammenkalde dem her?. Gid jeg atter var i Frankrig og på besøg hos en Konge.

Karl. Men Henriette . . .

Dronning. Åh, skotterne ser klart.
Hvorfor skulle de tåle dit styre?

Karl. Lyt nu, lille skat!

Dronning. Lad Wentworth lytte — du nærer tillid til ham.

Karl. Elskede, jeg nærer ikke — jeg nærer ikke en sådan tillid. 290
Parlamentet vil aldrig volde os besvær . . . nej, hør på mig. Jeg har planer, planer der går ud på at købe os fri af lederne, uden dette ville Wentworths råd aldrig have overtalte mig. Måske vil jeg sammenkalde det og bruge det som undskyldning for at knække det for altid, og hvem vil da blive dadlet? Ser du det ikke? Kom, kæreste! — vær nu den lille fe, der ikke kan nå mig til skuldrene!, Kæreste, kom!

ACT II

SCENE I — (As in Act I. Scene I.)

The same Party enters.

Rudyard. Twelve subsidies!

Vane. Oh, Rudyard, do not laugh
At least!

Rudyard. True: Strafford called the Parliament
'Tis he should laugh!

A Puritan. Out of the serpent's root
Comes forth a cockatrice.

Fiennes. — A stinging one,
If that's the Parliament: twelve subsidies!
A stinging one! but, brother, where's your word
For Strafford's other nest-egg, the Scots' war?

The Puritan. His fruit shall be a fiery flying serpent.

Fiennes. Shall be? It chips the shell, man; peeps abroad.
Twelve subsidies! — Why, how now, Vane?

Rudyard. Peace, Fiennes! 10

Fiennes. Ah? — But he was not more a dupe than I,
Or you, or any here, the day that Pym
Returned with the good news. Look up, friend Vane!
We all believed that Strafford meant us well
In summoning the Parliament.

Hampden enters.

Vane. Now, Hampden,
Clear me! I would have leave to sleep again:
I'd look the People in the face again:
Clear me from having, from the first, hoped, dreamed
Better of Strafford!

Hampden. You may grow one day
A steadfast light to England, Henry Vane! 20

Rudyard. Meantime, by flashes I make shift to see
Strafford revived our Parliaments; before,
War was but talked of; there's an army, now:
Still, we've a Parliament! Poor Ireland bears
Another wrench (she dies the hardest death!) —

ANDEN AKT

FØRSTE SCENE — (Som i Første Akt. Første Scene.)

*De samme personer kommer ind**Rudyard.* Tolv subsidier!*Vane.* Åh, Rudyard, le i det mindste ikke.*Rudyard.* Det er rigtigt. Strafford indkaldte Parlamentet — det er ham der burde le.*En Puritaner.* Ud af slangeroden kommer en øgle.*Fiennes.* — En der stikker, hvis det er Parlamentet: tolv subsidier! En der stikker, men, bror, hvad vil du kalde Straffords andet æg i reden, den skotske krig?*Puritaneren.* Hans frugt skal være en flammende flyvende drage.*Fiennes.* Skal være? Den sønderhugger skallen, menneske; kigger ud. Tolv subsidier! — Hvordan så nu, Vane?*Rudyard.* Stille, Fiennes!

10

Fiennes. Hvad? — Han var da ikke mere nar end jeg eller du eller nogen her, den dag Pym vendte tilbage med gode nyheder. Se op, ven Vane! Vi troede alle, at Strafford mente os det godt ved at sammenkalde Parlamentet.*Hampden kommer ind.**Vane.* Hør, Hampden, befri mig! så jeg atter kan få tilladelse til at sove, så jeg atter kan se folket i øjnene. Befri mig for helt fra begyndelse at have håbet, troet bedre om Strafford.*Hampden.* En dag kan du blive et urokeligt lys for England, Henry Vane.

20

Rudyard. I mellemtiden må jeg glimtvis tage til takke med at se Strafford genoplive vore Parlater; førhen var krig kun noget man talte om, nu er der en hær; men vi har stadigvæk et Parlament! Arme Irland udholder endnu en forstrækkelse (det dør den hårdeste død!) —*

* Irland ... forstrækkelse: Strafford opnåede en bevilling på fire subsidier fra det irske Parlament (Clarendon)

Jamen, sig det i Parlamentet, og se,
det er sagt, så trøst jer.

Fiennes. Vittigheden er,
antager jeg, at vi råbte op så længe for at opnå
det privilegium at lægge en smerteligere byde på vore
rygge, end Kongen vover at lægge. 30

Rudyard. Bemærk nu, vi mødes omsider, klager strømmer ind
fra alle herreder, hele landet protesterer over
lån og skatter, forbander skibspengene,
nedkalder hævn over Stjernekammeret; vi
lytter til dem. „Ja, lyt til dem, alt det I kan,”
indskyder Kongen, „mine undersåtter er pirrelige,
som I ser, og har høje tanker om jer.
Lyt blot til dem, venner; I vil godtage de
af mine lovforslag, de mest krymper sig ved, gør dem til jeres,
i stedet for mine, jeg ved besked; de siger mine 40
skatter trykker dem, — skaf mig så til en begyndelse
omgående tolv subsidier.”

Fiennes. Hele England tilsammen kan ikke
fremskaffe tolv subsidier.

Hollis. Men Strafford, netop vendt tilbage
fra Irland, hvad har han at gøre med det?
Hvordan kunne han sige sin mening? Han tog af sted før
Parlamentet samledes. Pym, som kender
Strafford . . .

Rudyard. Gid jeg var sikker på, vi kendte os selv. Hvad der er det gode,
hvad der er det onde — hvem der er ven, hvem der er fjende.

Hollis. Anser du ikke Parlaterne for en gevinst?

Rudyard. En gevinst? 50
Medens Kongens folk vejer mere end os?
— Desuden foregår der blandt os
en stille, langsom, men yderst effektiv færdsel
af bestikkelse, undergravning, gennemsyning
af klumpen til alt er gennemsyret. Glanville er gået over.
Jeg vil komme med en påstand; havde hoffet ikke erklæret,
at ingen sum mindre end tolv subsidier
ville blive godkendt af Kongen — ville vort Hus,
siger jeg, have givet sit samtykke til dette offer
for at købe os fri af skibspengene!

Hollis. Ganske ligesom 60
Huset, hvis, f.eks. seks subsidier vil købe,
det fri . . .

Rudyard. Vil bevillige dem! Hampden, hører du?

Congratulate with me! the King's the king,
 And gains his point at last — our own assent
 To that detested tax? All's over, then!
 There's no more taking refuge in this room,
 Protesting, "Let the King do what he will,
 We, England, are no party to our shame:
 Our day will come!" Congratulate with me!

Pym enters.

Vane. Pym, Strafford called this Parliament, you say,
 But we'll not have our Parliaments like those
 In Ireland, Pym! 70

Rudyard. Let him stand forth, your friend!
 One doubtful act hides far too many sins;
 It can be stretched no more, and, to my mind,
 Begins to drop from those it covered.

Other Voices. Good!
 Let him avow himself! No fitter time!
 We wait thus long for you.

Rudyard. Perhaps, too long!
 Since nothing but the madness of the Court,
 In thus unmasking its designs at once,
 Has saved us from betraying England. Stay —
 This Parliament is Strafford's: let us vote 80
 Our list of grievances too black by far
 To suffer talk of subsidies: or best,
 That ship-money's disposed of long ago
 By England: any vote that's broad enough:
 And then let Stratford, for the love of it,
 Support his Parliament!

Vane. And vote as well
 No war to be with Scotland! Hear you, Pym?
 We'll vote, no war! No part nor lot in it
 For England!

Many Voices. Vote, no war! Stop the new levies!
 No Bishops' war! At once! When next we meet! 90

Pym. Much more when next we meet! Friends, which of you
 Since first the course of Strafford was in doubt,
 Has fallen the most away in soul from me?

Vane. I sat apart, even now under God's eye,
 Pondering the words that should denounce you, Pym,

Glæd jer med mig! Kongen er Kongen,
 og vil han ikke nå sit mål til sidst — vort eget tilsagn
 til den afskyelige skat? Så er alt forbi.
 Vi kan ikke længere søge tilflugt i dette værelse,
 mens vi protesterer: „Lad Kongen gøre, hvad han vil,
 Vi, England, deltager ikke i vor skam.
 Vor dag vil komme!” Glæd jer med mig!

Pym kommer ind.

Vane. Pym, Strafford indkaldte dette Parlament, siger du,
 men vi vil ikke have Parlater, som dem
 i Irland, Pym.*

70

Rudyard. Lad ham stå frem, din ven.
 En tvivlsom handling skjuler alt for mange synder;
 den kan ikke strækkes længere, og som jeg ser det,
 begynder den at skalle af på dem den dækkede.

Other Voices. Godt!

Lad ham erklære sig åbent og ærligt. Ingen tid passer bedre.
 Vi har således venter længe på dig.

Rudyard. Måske for længe,
 da intet andet end hoffets vanvid,
 ved således omgående at afsløre sine hensigter,
 har frelst os fra at forråde England. Stands —
 dette Parlament er Straffords. Lad os stemme,
 vor liste med klagepunkter er altfor sort
 til at tillade snak om subsidier, eller værre,
 hine skibspenge, afskaffet for længe siden af England.
 Lad os få en afstemning, som sikrer majoriteten,
 og lad så Strafford støtte den af kærlighed
 til Parlamentet.

80

Vane. Og samtidig stemme
 mod krigen mod Skotland. Hører du, Pym?
 Vi vil stemme mod krigen. At England hverken skal have
 del eller lod i den.

Mange stemmer. Stem mod krigen. Stands de nye udskrivninger.
 Ingen biskopkrig. Straks, når vi atter mødes.

90

Pym. Meget mere når vi atter mødes. Venner, hvem af jer
 har, siden Straffords kurs for første gang blev betvivlet,
 taget størst afstand fra mig i sit hjerte?

Vane. Jeg sad netop her for mig selv under Guds øje
 og grublede over de ord, der skulle undsige dig, Pym,

* Parlater ... Irland: se note: *Parlament, det irske.*

In presence of us all, as one at league
With England's enemy.'

Pym. You are a good
And gallant spirit, Henry. Take my hand
And say you pardon me for all the pain
Till now! Strafford is wholly ours.

100

Many Voices. Sure? sure?

Pym. Most sure: for Charles dissolves the Parliament
While I speak here.

— And I must speak, friends, now!
Strafford is ours. The King detects the change,
Casts Strafford off forever, and resumes
His ancient path: no Parliament for us,
No Strafford for the King!

Come, all of you,
To bid the King farewell, predict success
To his Scots' expedition, and receive
Strafford, our comrade now. The next will be
Indeed a Parliament!

Vane. Forgive me, *Pym!*

110

Voices. This looks like truth: Strafford can have, indeed
No choice.

Pym. Friends, follow me! He's with the King.
Come, Hampden, and come, Rudyard, and come, Vane!
This is no sullen day for England, sirs!
Strafford shall tell you!

Voices. To Whitehall then! Come!

SCENE II — *Whitehall.*

Charles and Strafford.

Charles. Strafford!

Strafford. Is it a dream? my papers, here —
Thus, as I left them, all the plans you found
So happy — (look! the track you pressed my hand
For pointing out) — and in this very room,
Over these very plans, you tell me, sir,
With the same face, too — tell me just one thing
That ruins them! How's this? What may this mean
Sir, who has done this?

Charles. Strafford, who but I?

i alles nærværelse, som en der er i forbund med Englands fjende.

Pym. Du er en god og ædelmodig ånd, Henry. Tag min hånd og sig du tilgiver mig for alt besværet indtil nu. Strafford er helt vor mand.

100

Mange stemmer. Er det sikkert, er det sikkert?

Pym. Helt sikkert, for Karl opløser Parliament, mens jeg taler her.

Og jeg må tale nu, venner. Strafford er vor mand. Kongen opdager forandringen, forstøder Strafford for altid og genoptager sin gamle sti — intet Parlament til os, ingen Strafford til Kongen.

Kom allesammen, og byd Kongen farvel, forudsig succes for hans skotske felttog, og modtag Strafford, nu vor kammerat. Det næste vil i sandhed blive et Parlament.

Vane. Tilgiv mig, *Pym.*

110

Stemmer. Dette ser ud til at være sandt. Strafford har virkelig intet andet valg.

Pym. Venner, følg mig! Han er hos Kongen. Kom Hampden og kom Rudyard og kom Vane. Dette er ingen mørk dag for England, mine herrer. Strafford skal fortælle jer det.

Stemmer. Til Whitehall så. Kom!

ANDEN SCENE — *Whitehall.*

Karl og Strafford.

Karl. Strafford!

Strafford. Har jeg drømt? mine papirer, her — således som jeg efterlod dem, alle de planer I fandt så vellykkede — (se! det spor i forlangte min hånd skulle udpege) — og så fortæller I mig, herre, i selve dette værelse, over selve disse planer og med det samme ansigtsudtryk — fortæller mig lige netop den ting som ødelægger dem. Hvordan er dette sket? Hvad kan det betyde herre, hvem har gjort det?

Karl. Hvem andre end jeg, Strafford?

You bade me put the rest away: indeed
You are alone.

Stafford. Alone, and like to be! 10

No fear, when some unworthy scheme grows ripe,
Of those, who hatched it, leaving me to loose
The mischief on the world! Laud hatches war,
Falls to his prayers, and leaves the rest to me,
And I'm alone.

Charles. At least, you knew as much
When first you undertook the war.

Stafford. My liege,
Was this the way? I said, since Laud would lap
A little blood, 'twere best to hurry over
The loathsome business, not to be whole months
At slaughter — one blow, only one, then, peace, 20
Save for the dreams. I said, to please you both
I'd lead an Irish army to the West,
While in the South an English . . . but you look
As though you had not told me fifty times
'Twas a brave plan! My army is all raised,
I am prepared to join it . . .

Charles. Hear me, *Stafford!*

Stafford. . . . When, for some little thing, my whole design
Is set aside — (where is the wretched paper?)
I am to lead — (ay, here it is) — to lead
The English army: why? Northumberland 30
That I appointed, chooses to be sick —
Is frightened: and, meanwhile, who answers for
The Irish Parliament? or army, either?
Is this my plan?

Charles. So disrespectful, sir?

Stafford. My liege, do not believe it! I am yours,
Yours ever: 'tis too late to think about:
To the death, yours. Elsewhere, this untoward step
Shall pass for mine; the world shall think it mine.
But here! But here! I am so seldom here,
Seldom with you, my King! I, soon to rush 40
Alone upon a giant in the dark!

Charles. My *Stafford!*

Stafford [*examines papers awhile*] "Seize the passes of the Tyne!"
But, sir, you see — see all I say is true?
My plan was sure to prosper, so, no cause
To ask the Parliament for help ; whereas

I bad mig sende resten bort, sandelig
I er alene.

Strafford. Alene og sætter pris på det. Nu
behøver jeg ikke frygte, når en uværdig plan bliver moden,
for dem, som udklækkede den, at de overlader til mig
at slippe det onde løs på verden. Laud udklækker krig,
henfalder til sine bønner og overlader resten til mig,
og jeg er alene. 10

Charles. I det mindste vidste I så meget,
da I først påtog Jer krigen.

Strafford. Min Herre Konge,
Var dette måden? Jeg sagde, eftersom Laud ville lappe
lidt blod i sig, ville det være bedst hurtigt at få dette
hæslige foretagende overstået, ikke et slagteri der varer
månedsviis — et slag, kun et og så, fred, 20
undtagen for drømmene. Jeg sagde, for at behage jer begge,
at jeg ville føre den irske hær mod vest,
medens mod syd en engelsk . . . men I ser ud,
som om I ikke halvtreds gange havde fortalte mig,
at det var en modig plan! Min hær er alt samlet,
jeg er parat til at slutte mig til den . . .

Karl. Hør på mig, Strafford!

Strafford. . . . Når man, for en lille tings skyld, ser bort
fra hele mit plan — (hvor er det elendige papir?)
jeg skal lede — (ja, her er det) — lede
den engelske hær: hvorfor? Northumberland 30
som jeg udnævnte, vælger at blive syg —
er skræmt, og i mellemtiden, hvem svarer for
det irske Parlament? eller hær eller begge?
Er dette min plan?

Karl. Hvorfor så uærbødig, hr.?

Strafford. Min Herre Konge, tro ikke det! Jeg er Jeres,
Jeres altid. Det er for sent at tænke over det:
Jeres til døden. Andetsteds, skal dette uheldige skridt
gælde for mit; verden skal tro det er mit.
Men her! Men her! Jeg er så sjældent her,
Sjældent sammen med Jer, min Konge. Jeg der snart alene 40
skal fare mod en gigant i mørket.

Karl. Min Strafford!

Strafford (undersøger papirerne imens). 'Besæt Tynepassene!
Men, herre, ser I ikke — at alt jeg siger er sandt?
Min plan var sikker på at lykkes, så der er ingen grund
til at bede Parlamentet om hjælp; og det skønt

We need them frightfully.

Charles. Need the Parliament?

Stafford. Now, for God's sake, sir, not one error more!

We can afford no error; we draw, now,
Upon our last resource: the Parliament
Must help us!

Charles. I've undone you, Stratford!

50

Stafford. Nay —

Nay — why despond, sir, 'tis not come to that!

I have not hurt you? Sir, what have I said

To hurt you? I unsay it! Don't despond!

Sir, do you turn from me?

Charles. My friend of friends !

Stafford. We'll make a shift. Leave me the Parliament!

Help they us ne'er so little and I'll make

Sufficient out of it. We'll speak them fair.

They're sitting, that's one great thing; that half gives

Their sanction to us; that's much: don't despond!

Why, let them keep their money, at the worst!

60

The reputation of the People's help

Is all we want: we'll make shift yet!

Charles. Good Stafford!

Stafford. But meantime, let the sum be ne'er so small

They offer, we'll accept it: any sum —

For the look of it: the least grant tells the Scots

The Parliament is ours — their stanch ally

Turned ours: that told, there's half the blow to strike!

What will the grant be? What does Glanville think?

Charles. Alas!

Stafford. My liege?

Charles. Stafford!

Stafford. But answer me!

Have they . . . O surely not refused us half?

70

Half the twelve subsidies? We never looked

For all of them. How many do they give?

Charles. You have not heard . . .

Stafford. (What has he done?) Heard what?

But speak at once, sir, this grows terrible!

[*The King continuing silent.*]

You have dissolved them! — I'll not leave this man.

Charles. 'Twas old Vane's ill-judged vehemence.

Stafford. Old Vane?

Charles. He told them, just about to vote the half,

vi har frygteligt brug for dem.

Karl. Brug for Parlamentet?

Strafford. Hør, for Guds skyld, herre, ikke én fejltagelse mere, vi har ikke råd til flere fejltagelser; vi trækker nu, på vor sidste ressource: Parlamentet må hjælpe os.

Karl. Jeg har underkendt Jer, Strafford.

50

Strafford. Ja —

Ja — hvorfor fortvivle, herre, det er endnu ikke tiden til det.

Har jeg såret Jer? Herre, hvad har jeg sagt der kunne såre Jer? Jeg undsiger det. Fortvivl ikke. Herre, vend Jer ikke bort fra mig?

Karl. Min ven, fremmest blandt venner!

Strafford. Vi vil finde en udvej. Overlad Parlamentet til mig. Hjælper de os aldrig så lidt, så vil jeg få tilstrækkeligt ud af det. Vi vil være ærlige over for dem. Det er samlet, det er en vigtig omstændighed; ved det alene får vi næsten vort krav efterkommet; det er meget. Fortvivl ikke! Ja, lad dem i værste fald beholde deres penge. At få ry for at være folkets hjælper er alt vi ønsker. Vi kan endnu finde en udvej!

60

Karl. Godt Strafford.

Strafford. Men i mellemtiden, lad summen de tilbyder være aldrig så lille, vi vil accepterer den, en hvilken som helst sum — for syns skyld. Selv den mindste bevilling fortæller skotterne at Parlamentet er vort — deres trofaste allierede er blevet vores. Når det bliver kendt, er kun det halve slag nødvendigt. Hvad vil bevillingen blive? Hvad mener Glanville?

Karl. Ak!

Strafford. Min Herre Konge?

Karl. Strafford!

Strafford. Men svar mig!

Har de . . . Nej, de har da ikke nægtet os halvdelen?

70

Halvdelen af tolv subsidier? Vi ventede aldrig at få dem alle. Hvor man giver de?

Karl. I har ikke hørt . . .

Strafford. (Hvad har han gjort?) Hørt hvad? Men så tal dog, herre. det bliver uudholdeligt!

[Kongen *forholder sig stadig tavs.*]

I har opløst det! — Jeg vil ikke svigte denne mand.

Karl. Det var gamle Vanes malplacerede heftighed.

Strafford. Gamle Vane?

Karl. Han fortalte dem, netop som de var ved at stemme

That nothing short of all twelve subsidies
Would serve our turn, or be accepted.

Strafford. Vane!

Vane! Who, sir, promised me, that very Vane . . . 80

O God, to have it gone, quite gone from me,
The one last hope — I that despair, my hope —
That I should reach his heart one day, and cure
All bitterness one day, be proud again
And young again, care for the sunshine too,
And never think of Eliot any more, —
God, and to toil for this, go far for this,
Get nearer, and still nearer, reach this heart
And find Vane there!

[Suddenly taking up a paper, and continuing with a forced calmness.]

Northumberland is sick:

Well, then, I take the army: Wilmot leads 90

The horse, and he, with Conway, must secure
The passes of the Tyne: Ormond supplies
My place in Ireland. Here, we'll try the City:
If they refuse a loan — debase the coin
And seize the bullion! we've no other choice.
Herbert . . .

And this while I am here! with you!
And there are hosts such, hosts like Vane! I go,
And, I once gone, they'll close around you, sir,
When the least pique, pettiest mistrust, is sure
To ruin me — and you along with me! 100

Do you see that? And you along with me!
— Sir, you'll not ever listen to these men,
And I away, fighting your battle? Sir,
If they — if She — charge me, no matter how —
Say you, "At any time when he returns
His head is mine!" Don't stop me there! You know
My head is yours, but never stop me there!

Charles. Too shameful, Strafford! You advised the war,
And . . .

Strafford. I! I! that was never spoken with
Till it was entered on! That loathe the war! 110
That say it is the maddest, wickedest . . .
Do you know, sir, I think within my heart,
That you would say I did advise the war;
And if, through your own weakness, or what's worse,

for halvdelen, at intet mindre end tolv subsidier
ville passe vort formål, eller blive accepteret.

Strafford. Vane!

Vane! I, herre, lovede mig at denne Vane . . . 80

Oh Gud, at miste det, ganske miste
det ene sidste håb — opgive dette mit håb —
om at jeg en dag kunne nå Jeres hjerte og en dag helbrede
al bitterhed, atter være stolt,
atter ung, også bryde mig om solskinnet,
og aldrig mere tænke på Eliot. —
Åh Gud, at slide for dette, gå langt efter dette,
komme nærmere og stadig nærmere, nå dette Jeres hjerte
og så finde Vane der!

[Tager pludselig et dokument op og fortsætter med tvungen ro.

Northumberland er syg:

Godt så, jeg leder hæren. Wilmot fører 90

kavaleriet, og han må sammen med Conway sikre
Tynepassene. Ormond overtager
mit embede i Ireland. Her vil vi forsøge i City.
Hvis de nægter et lån — så forring mønten
og grib det umøntede guld. Vi har intet andet valg.
Herbert . . .

Og dette mens jeg er her, sammen med Jer.
Og der er flokke af dem, flokke som Vane. Jeg går,
og når jeg er borte, vil de stramme nettet om Jer, herre.
Når den mindste fornærmelse, den mindste mistro, er sikker på
på at ødelægge mig—og I sammen med mig. 100

Kan I ikke se det? Og I sammen med mig!
— Herre, lov mig I aldrig vil lytte til disse mænd,
mens jeg er borte og kæmper Jeres slag? Herre,
hvis de — hvis Hun — anklager mig, ligegyldigt hvordan —
så sig: „Uanset hvornår han vender tilbage*
er hans hoved mit!" Stands mig ikke derovre! I ved
mit hoved er Jeres, men stands mig aldrig der.

Karl. For skammeligt, Strafford! I tilrådede krigen,
og . . .

Strafford. Jeg! Jeg! som ingen har rådført sig med,
før man havde besluttet den. Jeg, som afskyr krigen. 110
At sige det er det mest vanvittige, ondsindede . . .
Ved I herre, at jeg altid inderst inde har troet,
at I ville sig, jeg tilrådede krigen;
og, hvis på grund af Jeres svaghed, eller hvad der er værre,

* vender tilbage: fra Irland.

These Scots, with God to help them, drive me back,
 You will not step between the raging People
 And me, to say . . .

I knew it! from the first
 I knew it! Never was so cold a heart!
 Remember that I said it — that I never
 Believed you for a moment!

— And, you loved me? 120

You thought your perfidy profoundly hid
 Because I could not share the whisperings
 With Vane, with Savile? What, the face was masked?
 I had the heart to see, sir! Face of flesh,
 But heart of stone — of smooth cold frightful stone!
 Ay, call them! Shall I call for you? The Scots
 Goaded to madness? Or the English — Pym —
 Shall I call Pym, your subject? Oh, you think
 I'll leave them in the dark about it all?
 They shall not know you? Hampden, Pym shall not? 130

Pym, Hampden, Vane, *etc.*, *enter*.

[*Dropping on his knee.*] Thus favored with your gracious countenances
 What shall a rebel League avail against
 Your servant, utterly and ever yours?
 So, gentlemen, the King's not even left
 The privilege of bidding me farewell
 Who haste to save the People — that you style
 Your People — from the mercies of the Scots
 And France their friend?
 [*To Charles.*] Pym's grave gray eyes are fixed
 Upon you, sir!

Your pleasure, gentlemen?

Hampden. The King dissolved us — 'tis the King we seek 140
 And not Lord Strafford.

Strafford. — Strafford, guilty too
 Of counselling the measure. [*To Charles.*] (Hush . . . you know —
 You have forgotten — sir, I counselled it)
 A heinous matter, truly! But the King
 Will yet see cause to thank me for a course
 Which now, perchance . . . (Sir, tell them so!) — he blames.
 Well, choose some fitter time to make your charge:
 I shall be with the Scots, you understand?
 Then yelp at me!

Meanwhile, your Majesty
 Binds me, by this fresh token of your trust . . . 150

disse skotter med Gud til at hjælpe dem, drev mig tilbage,
da ville I ikke stræde mellem mig og det rasende folk,
for at sige . . .

Jeg vidste det. Helt fra begyndelsen
vidste jeg det. Aldrig fandtes der så koldt et hjerte.
Husk, at jeg sagde det — at jeg aldrig for et øjeblik
troede på Jer.

— Og elskede I mig?

120

I troede Jeres falskhed grundigt skjult,
fordi jeg ikke kunne tage del i hviskerierne
med Vane, med Savile? Hvorledes, var ansigtet tildækket?
Jeg kunne se Jeres hjerte, herre. Et ansigt af kød,
men et hjerte af sten — af kold glat skrækkelig sten.
Ja, kald på dem! Skal jeg kalde på dem for Jer? Skotterne
der er tirret til vanvid? Eller englænderne — Pym —
skal jeg kalde på Pym, Jeres undersåt? Åh, I tror
jeg vil holde alt dette hemmeligt for dem?
At de ikke skal kende Jer? Hampden, at Pym ikke skal?

130

Pym, Hampden, Vane, osv. kommer ind.

(*Falder på knæ.*) Således begunstiget med Jeres nådige mine,
hvad skal et oprørsk forbund da opnå mod
Jeres tjener, helt og aldeles Jeres?
Så, mine herrer, Kongen har end ikke vist mig
det privilegium at byde mig farvel,
der haster afsted for at redde folket — som I kalder
jeres folk — fra skotternes og deres venner
Frankrigs barmhjertighed?
(*Til Karl.*) Pym's alvorlige grå øjne er fæstnet
på Jer herre!

Hvad ønsker I, mine herrer?

Hampden. Kongen har opløst os — det er Kongen vi søger
ikke Lord Strafford.

140

Strafford. — Strafford, er også skyldig
i at råde til denne forholdsregel. (*Til Karl.* Tys . . . I ved —
I har glemt — herre, at jeg tilrådede det)
En afskyelig sag, sandelig. Men Kongen
vil dog finde grund til at takke mig for en kurs
som nu, måske . . . (Herre, sig det til dem) — han dadler.
Godt, vælg et mere passende tidspunkt til at komme med jeres anklage.
Jeg skal være hos skotterne, det forstår I vel?
Så gø blot af mig!

I mellemtiden binder

Eders Majestæt mig ved dette friske tegn på tillid

150

[Under the pretence of an earnest farewell, Strafford conducts Charles to the door, in such a manner as to hide his agitation from the rest: as the King disappears, they turn as by one impulse to Pym, who has not changed his original posture of surprise.

Hampden. Leave we this arrogant strong wicked man!

Vane and others. Hence, Pym! Come out of this unworthy place
To our old room again ! He's gone.

[Strafford, just about to follow the King, looks back.

Pym. Not gone!

(To Strafford.) Keep tryst! the old appointment's made anew:
Forget not we shall meet again!

Strafford. So be it!
And if an army follows me?

Vane. His friends
Will entertain your army!

Pym. I'll not say
You have misreckoned, Strafford: time shows.

Perish

Body and spirit! Fool to feign a doubt,
Pretend the scrupulous and nice reserve
Of one whose prowess shall achieve the feat!
What share have I in it? Do I affect
To see no dismal sign above your head
When God suspends his ruinous thunder there?
Strafford is doomed. Touch him no one of you!

160

[Pym, Hampden, etc., go out.

Strafford. Pym, we shall meet again!

Lady Carlisle enters.

You here, child?

Lady Carlisle. Hush —
I know it all: hush, Strafford!

Strafford. Ah? you know?
Well. I shall make a sorry soldier, Lucy!
All knights begin their enterprise, we read,
under the best of auspices; 'tis morn,
The Lady girds his sword upon the Youth
(He's always very young) — the trumpets sound,
Cups pledge him, and, why, the King blesses him —
You need not turn a page of the romance
To learn the Dreadful Giant's fate. Indeed,
We've the fair Lady here; but she apart, —
A poor man, rarely having handled lance,
And rather old, weary, and far from sure
His Squires are not the Giant's friends. All's one:

170

[Under foregivelse af et oprigtigt farvel, fører Strafford Karl til døren på en sådan måde, at det skjuler hans ophidselse fra de øvrige. Da Kongen er forsvundet vender de sig, som ved en pludselig indskydelse, mod Pym, der ikke har forandret sit oprindelige udtryk af forbavselse.

Hampden. Lad os forlade denne stærke hovmodige ondsindede mand.

Vane og andre. Væk herfra, Pym! Lad os komme bort fra dette uværdige sted og tilbage til vort gamle værelse. Han er gået.

[Strafford, *netop I færd med at følge Kongen ud, ser sig tilbage.*

Pym. Ikke gået.

(*Til Strafford.*) Husk vort møde. Den gamle aftale er blevet fornyet.

Glem ikke, vi skal mødes igen.

Strafford. Lad det være så.

Og hvis en hær følger mig?

Vane. Hans venner

vil underholde din hær.

Pym. Jeg vil ikke sige

du har regnet fejl, Strafford, tiden vil vise det.

Kroppen

og ånden går til grunde. Tåbeligt at simulere tvivl, hykle den omhyggelige og elskværdige tilbageholdenhed, ifald han er en, hvis magt skal fuldende værket.

160

Hvilken del har jeg i det? Foregiver jeg ikke at se et ildevarslende tegn over dit hoved når Gud udsætter sin ødelæggende torden der? Strafford er fordømt. Rør ham ikke nogen af jer.

[Pym, Hampden, osv. går ud.]

Strafford. Pym, vi skal mødes igen.

Lady Carlisle kommer ind.

Du her, barn?

Lady Carlisle. Tys —

jeg ved det hele, tys, Strafford.

Strafford. Åh, du ved det hele?

Nå, jeg skal gøre en trist figur som soldat, Lucy. Alle riddere begynder deres foretagende, læser vi, med de bedste varsler. Det er morgen, adelsfruen spænder sværdet omkring ynglingen (han er altid meget ung) — trompeterne gjalder, man udbringer hans skål, og, ja, Kongen velsigner ham — du behøver ikke at vende et blad i ridderfortællingen for at lære den frygtelige kæmpes skæbne. Sandelig, vi har den skønne frue; men bortset fra hende, — en stakkels mand, der næppe kan håndtere en lanse og er temmelig gammel, træt og langt fra sikker på, at hans væbnere ikke er kæmpens venner. Det er ligegyldigt:

170

Let us go forth!

Lady Carlisle. Go forth?

Strafford. What matters it?

180

We shall die gloriously — as the book says.

Lady Carlisle. To Scotland? Not to Scotland?

Strafford. Am I sick

Like your good brother, brave Northumberland?

Beside, these walls seem falling on me.

Lady Carlisle. Strafford,

The wind that saps these walls can undermine

Your camp in Scotland, too. Whence creeps the wind?

Have you no eyes except for Pym? Look here!

A breed of silken creatures lurk and thrive

In your contempt. You'll vanquish Pym? Old Vane

Can vanquish you. And Vane you think to fly?

190

Rush on the Scots! Do nobly! Vane's slight sneer

Shall test success, adjust the praise, suggest

The faint result: Vane's sneer shall reach you there.

— You do not listen!

Strafford. Oh, — I give that up!

There's fate in it: I give all here quite up.

Care not what old Vane does or Holland does

Against me! 'Tis so idle to withstand!

In no case tell me what they do!

Lady Carlisle. But, Strafford . . .

Strafford. I want a little strife, beside; real strife;

This petty palace-warfare does me harm:

200

I shall feel better, fairly out of it.

Lady Carlisle. Why do you smile?

Strafford. I got to fear them, child!

I could have torn his throat at first, old Vane's,

As he leered at me on his stealthy way

To the Queen's closet. Lord, one loses heart!

I often found it on my lips to say

"Do not traduce me to her!"

Lady Carlisle. But the King . . .

Strafford. The King stood there, 'tis not so long ago,

— There; and the whisper, Lucy, "Be my friend

Of friends!" — My King! I would have . . .

Lady Carlisle. . . . Died for him?

210

Strafford. Sworn him true, Lucy: I can die for him.

Lady Carlisle. But go not, Strafford ! But you must renounce

This project on the Scots! Die, wherefore die?

Charles never loved you.

Strafford. And he never will.

lad os tage afsted.

Lady Carlisle. Tage afsted?

Strafford. Hvad betyder det?

180

Vi skal dø ærefuldt — som bogen siger.

Lady Carlisle. Til Skotland? Ikke til Skotland?

Strafford. Er jeg syg

ligesom din gode bror, tapre Northumberland?

endvidere, disse mure synes at falde ind over mig.

Lady Carlisle. Strafford,

vinden der undergraver disse mure, kan også underminere din lejr i Skotland. Hvorfra kryber vinden?

Har du kun øjne for Pym? Se her!

Et kuld af silkeagtige skabninger lurder og trives

i din foragt. Du vil besejre Pym? Gamle Vane

kan besejre dig. Og Vane tror du at kunne undfly?

190

Fare mod skotterne! Handle ædelt! Vanes lille spotske smil

skal teste succesen, justere rosen, antyde

det flove resultat. Vanes spot skal nå dig der.

— Du hører ikke efter.

Strafford. Oh, — jeg opgiver alt det.

Der er skæbne i det. Jeg opgiver alt det, der er her.

Er ligeglad med hvad gamle Vane eller Holland gør

mod mig. Det er så ørkesløst at stå imod.

Fortæl mig under ingen omstændigheder, hvad de laver.

Lady Carlisle. Men, Strafford . . .

Strafford. For øvrigt savner jeg lidt kamp, rigtig kamp;

denne smålige paladskrigsførelse skader mig.

200

Jeg vil have det bedre, når er jeg helt ude af den.

Lady Carlisle. Hvorfor smiler du?

Strafford. Jeg bliver nødt til at frygte dem, barn.

Jeg skulle have sønderrevet hans strube, gamle Vanes,

da han skottede til mig, hemmeligt på vej

til Dronningens kammer. Gud, man mister modet.

Jeg har ofte haft lyst til at sige:

„Bøgtal mig ikke til hende.“

Lady Carlisle. Men Kongen . . .

Strafford. Kongen stod der, det er ikke så længe siden,

— der; og den sagte hvisken, Lucy, ‘Vær min fremmeste ven

blandt venner!’ — Min Konge! Jeg ville have . . .

Lady Carlisle. . . Døet for ham?

210

Strafford. Sværget ham troskab, Lucy. Dø for ham kan jeg.

Lady Carlisle. Men tag ikke afsted, Strafford! Du må frasige dig

dette projekt mod skotterne. Dø, hvorfor dø?

Karl har aldrig elsket dig.

Strafford. Og han vil aldrig gøre det.

He's not of those who care the more for men
That they're unfortunate.

Lady Carlisle. Then wherefore die
For such a master?

Strafford. You that told me first
How good he was — when I must leave true friends
To find a truer friend! — that drew me here
From Ireland, — "I had but to show myself
And Charles would spurn Vane, Savile, and the rest" —
You, child, to ask me this? 220

Lady Carlisle. (If he have set
His heart abidingly on Charles!)

Then, friend,
I shall not see you any more.

Strafford. Yes, Lucy.
There's one man here I have to meet.

Lady Carlisle. (The King!
What way to save him from the King?)

My soul —
That lent from its own store the charmed disguise
Which clothes the King — he shall behold my soul!
Strafford, — I shall speak best if you'll not gaze
Upon me: I had never thought, indeed, 230
To speak, but you would perish too, so sure!
Could you but know what 'tis to bear, my friend,
One image stamped within you, turning blank
The else imperial brilliance of your mind, —
A weakness, but most precious, — like a flaw
I' the diamond, which should shape forth some sweet face
Yet to create, and meanwhile treasured there
Lest nature lose her gracious thought for ever!

Strafford. When could it be? no ! Yet . . . was it the day
We waited in the anteroom, till Holland 240
Should leave the presence-chamber?

Lady Carlisle. What?

Strafford. — That I
Described to you my love for Charles?

Lady Carlisle. (Ah, no —
One must not lure him from a love like that!
Oh, let him love the King and die! 'Tis past.
I shall not serve him worse for that one brief

Han er ikke en, der bryder sig jo mere om mænd,
jo mere uheldige de er.

Lady Carlisle. Hvorfor så dø
for sådan en herre?

Strafford. Du, som fortalte mig
hvor god han var, — da jeg måtte forlade sande venner
for at finde en sandere ven — som drev mig hertil
fra Irland: — „Jeg skulle blot vise mig
og Karl ville sky Vane, Savile, og resten,“ —
du, barn, du spørger mig om dette?

220

Lady Carlisle. (Havde han blot
fra begyndelsen sat sin hu til Karl!)
Så

skal jeg ikke se dig mere.

Strafford. Nej, Lucy.
Der er en mand her jeg bliver nødt til at træffe.

Lady Carlisle. (Kongen!
Hvordan redde ham fra Kongen?

Min sjæl —
der fra sit eget forråd gav den fortryllende forklædning,
Kongen er indhyllet i — han skal se min sjæl!)*
Strafford, — jeg taler bedst, hvis du ikke stirrer
på mig. Jeg havde sandelig ikke tænkt mig,
at tale, men du ville alligevel uundgåeligt gå til grunde.
Min ven, kunne du blot vide, hvad det vil sige at have
et billede præget inden i dig, der blænder
din ånds ellers majestætiske lys, —
det er en svaghed, men yderst dyrebar, — som en fejl
i diamanten, der danner et eller andet mildt ansigt,
der endnu er ved at blive skabt og i mellemtiden er bevaret der,
for at naturen ikke for altid skal miste sin nådige tanke.†

230

Strafford. Hvornår var det? nej! Dog . . . var det dagen,
hvor vi vente i forværelset, indtil Holland
skulle forlade audiensværelset?

240

Lady Carlisle. Hvilket?

Strafford. — At jeg
beskrev min kærlighed til Karl for dig?

Lady Carlisle. (Åh, nej —
man må ikke lokke ham bort fra en kærlighed som den.
Åh, lad ham elske Kongen og dø. Det er forbi.
Jeg skal ikke tjene ham dårligere, fordi hint ene korte

* han ... sjæl: Strafford skal se hende, som den hun virkelig er, høre hvad hun virkelig mener.

† Min ... tanke: det billede Strafford har af Karl, dette 'milde ansigt', er efter Lady Carlisle opfattelse et idealiseret billede af Kongen. Strafford kan ikke se Kongen, som han virkelig er. Lady Carlisle forstår ikke at Strafford udmærket kender kongen og trods dette vedvarende elsker ham (Clarendon).

And passionate hope, silent forever now!)
 And you are really bound for Scotland then?
 I wish you well: you must be very sure
 Of the King's faith, for Pym and all his crew
 Will not be idle — setting Vane aside!

250

Strafford. If Pym is busy, — you may write of Pym.

Lady Carlisle. What need, since there's your King to take your part?
 He may endure Vane's counsel; but for Pym
 Think you he'll suffer Pym to . . .

Strafford. Child, your hair
 Is glossier than the Queen's!

Lady Carlisle. Is that to ask
 A curl of me?

Strafford. Scotland — the weary way!

Lady Carlisle. Stay, let me fasten it.

— A rival's, *Strafford*?

Strafford (showing the George). He hung it there: twine yours around it,
 child!

Lady Carlisle. No — no — another time — I trifle so!

And there's a masque on foot. Farewell. The Court

260

Is dull; do something to enliven us

In Scotland: we expect it at your hands.

Strafford. I shall not fail in Scotland.

Lady Carlisle. Prosper — if
 You'll think of me sometimes!

Strafford. How think of him
 And not of you? of you, the lingering streak
 (A golden one) in my good fortune's eve.

Lady Carlisle. *Strafford* . . . Well, when the eve has its last streak
 The night has its first star.

[*She goes out.*]

Strafford. That voice of hers —
 You'd think she had a heart sometimes! His voice
 Is soft too.

Only God can save him now.

270

Be Thou about his bed, about his path!
 His path! Where's England's path? Diverging wide,
 And not to join again the track my foot
 Must follow — whither? All that forlorn way
 Among the tombs! Far — far — till . . . What, they do
 Then join again, these paths? For, huge in the dusk,
 There's — Pym to face!

Why then, I have a foe
 To close with, and a fight to fight at last

og lidenskabelige håb nu er tavst for evigt.)

Du er virkelig på vej til Skotland så?

Jeg ønsker dig alt godt. Du må være meget sikker på Kongens troskab, thi Pym og hele hans flok vil ikke være ubeskæftiget — vil se bort fra Vane.

250

Strafford. Hvis Pym har travlt, — kan du skrive om Pym.

Lady Carlisle. Til hvilken nytte, eftersom Kongen er der til at tage dit parti? Han kan døje Vanes råd; men hvad Pym angår, tror du han vil tillade Pym at . . .

Strafford. Barn, dit hår skinner skønnere end Dronningens.

Lady Carlisle. Er det at bede mig om en hårlok?

Strafford. Scotland — hvor langt bort er det ikke!

Lady Carlisle. Stå stille, lad mig fæstne den.

— En rivals, *Strafford*?

Strafford (viser Hosebåndsordnen). Han hængte den der. Snor din* omkring den, barn.

Lady Carlisle. Nej — nej — en anden gang — Jeg spørger kun, og der er en maskerade i gang. Farvel. Hoffet er kedeligt; gør noget i Skotland, der kan oplive os, vi forventer det fra dig.

260

Strafford. Jeg skal ikke svigte i Skotland.

Lady Carlisle. Hav lykke, — også hvis du nogle gange tænker på mig!

Strafford Hvordan tænke på ham og ikke dig? På dig, det dvælende strøg (et gyldent et) i min gode skæbnes aften.

Lady Carlisle. *Strafford* . . . Nuvel, når aftenen har sit sidste strøg, har natten sin første stjerne.

[*Hun går ud.*]

Strafford. Denne hendes stemme — man skulle tro, hun undertiden havde et hjerte! Hans stemme er også blid.

Kun Gud kan redde ham nu.

270

Gid Du må være ved hans seng, ved hans sti. Hans sti. Hvor er Englands sti? De skilles vidt ad, for ikke igen at forenes på det spor min fod må følge — hvorhen? Hele den fortvivlede vej mellem gravene. Vidt — vidt — indtil . . . hvad? Vil de† virkelig igen forenes disse stier? Thi mægtig i mørket er der — Pym at slås imod.

Godt, jeg har en fjende at strides med og endelig en kamp at kæmpe,

* Hosebåndsordnen: den højeste orden i England.

† mellem gravene: *Mark.* 5,5.

Worthy my soul! What, do they beard the King,
And shall the King want Strafford at his need?
Am I not here?

280

Not in the market-place,
Pressed on by the rough artisans, so proud
To catch a glance from Wentworth! They lie down
Hungry yet smile "Why, it must end some day:
Is he not watching for our sake?" Not there!
But in Whitehall, the whited sepulchre,
The . . .

Curse nothing to-night! Only one name
They'll curse in all those streets to-night. Whose fault?
Did I make kings? set up, the first, a man
To represent the multitude, receive
All love in right of them — supplant them so,
Until you love the man and not the king —
The man with the mild voice and mournful eyes
Which send me forth.

290

— To breast the bloody sea
That sweeps before me: with one star for guide.
Night has its first, supreme, forsaken star.

der er min sjæl værdig. Hvad! hvis de trodser Kongen,
skal Kongen da mangle Strafford, når han har brug for ham? 280
Er jeg ikke her?

Ikke på markedspladsen,*
presset af de rå håndværkere, så stolte
over at få et blik fra Wentworth! De ligger ned,
sultne, smiler dog: „Jamen det må slutte en dag;
holder han ikke vagt for vor skyld?” Ikke der!
men her i Whitehall, den kalkede grav,†
den . . .

Forband ikke noget i nat! Kun ét navn‡
vil de forbande i alle gaderne i nat. Hvis fejl er det?
Skaber jeg konger? Sæt den første den bedste mand op
til at repræsentere folkemasserne, til at modtage 290
al rettelig kærlighed fra dem — fortræng dem så,
indtil du elsker manden og ikke kongen —
manden med den milde stemme og de bedrøvede øjne,
som sender mig ud.

— For at trodse det blodige hav,
der strækker sig foran mig, med en stjerne som vejviser.
Natten har sin første, øverste, forladte stjern

* markedspladsen: Parlamentet.

† kalkede grave: *Matt. 23, 27.*, dvs. der er fuld af hyklere.

‡ Kun ét navn: Kongens navn.

ACT III.

SCENE I.

*Opposite Westminster Hall. Sir Henty Vane, Lord Savile, Lord Holland,
and others of the Court.*

Sir H. Vane. The Commons thrust you out?

Savile. And what kept you

From sharing their civility?

Sir H. Vane. Kept me?

Fresh news from Scotland, sir! worse than the last,
If that may be. All's up with Strafford there:
Nothing to bar the mad Scots marching hither
Next Lord's-day morning. That detained me, sir!
Well now, before they thrust you out, — go on, —
Their Speaker — did the fellow Lenthal say
All we set down for him?

Holland. Not a word missed.

Ere he began, we entered, Savile, I

10

And Bristol and some more, with hope to breed
A wholesome awe in the new Parliament.
But such a gang of graceless ruffians, Vane,
As glared at us!

Vane. So many?

Savile. Not a bench

Without its complement of burly knaves;
Your hopeful son among them: Hampden leant
Upon his shoulder — think of that!

Vane. I'd think

On Lenthal's speech, if I could get at it.
Urged he, I ask, how grateful they should prove
For this unlooked-for summons from the King?

20

Holland. Just as we drilled him.

Vane. That the Scots will march

On London?

Holland. All, and made so much of it,
A dozen subsidies at least seemed sure
To follow, when . . .

Vane. Well?

Holland. 'Tis a strange thing, now!
I've a vague memory of a sort of sound,

TREDJE AKT.

FØRSTE SCENE.

Over for Westminster Hall. Sir Henry Vane, Lord Savile, Lord Holland, og andre medlemmer af hoffet

Sir Henry Vane. Har Underhuset tvunget Jer ud?

Savile. Og hvad afholdt Jer

fra at gengælde deres høflighed?

Sir Henry Vane. Afholdt mig?

Friske nyheder fra Skotland, hr., værre end de sidste, hvis det er muligt, Strafford er færdig der.

Der er intet, der kan forhindre de gale skotter i at marchere herved næste Herrens dags morgen. Det sinkede mig, hr.*

Nuvel, før de tvang Jer ud, — åh, la' vær' — sagde deres formand så — denne Lenthal, alt vi havde skrevet ned til ham?

Holland. Ikke et ord manglede.

Vi kom ind før han begyndte, Savile, jeg

10

og Bristol og nogle andre, med håbet om at skabe en sund ærefrygt i det nye Parlament.†

Men sådan en bande grove bøller var der, Vane, til at stirre på os.

Vane. Så mange?

Savile. Der var ikke en bænk, uden at den var bemandet af kraftige slyngler; din håbefulde søn var blandt dem: Hampden lænede sig op af ham — tænk over det.

Vane. Jeg ville tænke på Lenthals tale, hvis jeg kunne få fat i den. Fremhævede han, hvor taknemmelige de burde være for denne uventede indkaldelse fra Kongen?

20

Holland. Præcis som vi indøvede det med ham.

Vane. At skotterne vil marchere mod London?

Holland. Det hele, og han gjorde så meget ud af det, at et mindst dusin subsidier syntes sikre på at følge efter, da . . .

Vane. Ja?

Holland. Det er underligt nu. Jeg har en svag erindring om en slags lyd,

* Herrens dag: søndag.

† Det Lange Parlament der først mødtes d. 3. november 1640.

A voice, a kind of vast unnatural voice —
Pym, sir, was speaking! Savile, help me out:
What was it all?

Savile. Something about 'a matter'
No, 'work for England.'

Holland. 'England's great revenge'
He talked of.

Savile. How should I get used to Pym 30
More than yourselves?

Holland. However that be,
'Twas something with which we had naught to do,
For we were 'strangers' and 'twas 'England's work' —
(All this while looking us straight in the face)
In other words, our presence might be spared.
So, in the twinkling of an eye, before
I settled to my mind what ugly brute
Was likest Pym just then, they yelled us out,
Locked the doors after us, and here are we.

Vane. Eliot' s old method . . .

Savile. Prithee, Vane, a truce 40
To Eliot and his times, and the great Duke,
And how to manage Parliaments! 'Twas you
Advised the Queen to summon this: why, Strafford
(To do him justice) would not hear of it.

Vane. Say rather, you have done the best of turns
To Strafford: he's at York, we all know why.
I would you had not set the Scots on Strafford
Till Strafford put down Pym for us, my lord!

Savile. Was it I altered Strafford's plans? did I . . .

A Messenger enters.

Messenger. The Queen, my lords — she sends me follow me 50
At once 'tis very urgent! she requires
Your counsel: something perilous and strange
Occasions her command.

Savile. We follow, friend!
Now, Vane; — your Parliament will plague us all!

Vane. No Strafford here beside!

Savile. If you dare hint
I had a hand in his betrayal, sir . . .

Holland. Nay, find a fitter time for quarrels — Pym
Will overmatch the best of you; and, think,
The Queen!

en røst, en art vældig unaturlig røst, —
 Pym, hr., talte! Savile, hjælp mig ud.
 Hvad drejede det sig om?

Savile. Noget om 'en sag',
 nej, 'opgave for England.'

Holland. Han talte om 'Englands
 store hævn.'

Savile. Hvorfor skulle jeg kunne vænne mig til Pym,
 mere end I kan? 30

Holland. Hvordan dette nu end forholder sig,
 så var det om noget, vi intet har med at gøre,
 for vi var 'fremmede' og det var 'Englands opgave' —
 (hele tiden så han os lige i øjnene)
 med andre ord vor tilstedeværelse kunne undværes.
 Så i løbet af et øjeblik, før
 jeg fik gjort mig klart hvilket grimt dyr
 Pym mest lignede, netop da råbte de os ud,
 låste døren efter os, og her er vi.

Vane. Eliots gamle metode . . . *

Savile. Jeg ber' Jer, Vane, 40
 lad Eliot og hans tid hvile, også den store hertug,
 og hvordan man styrer parlamenter! Det var Jer
 der rådede Dronningen til at indkalde dette. Ja, og Strafford
 (for at yde ham retfærdighed) ville ikke høre tale om det.

Vane. Sig snarere, at I har gjort Strafford
 den bedst mulige tjeneste. Han er i York, vi ved alle hvorfor.
 Jeg ville ønske I ikke havde sat skotterne på Strafford,
 før han havde kuet Pym for os, hr. Baron!

Savile. Var det mig, der ændrede Straffords planer? var det . . .

En budbringer kommer ind.

Budbringer. Dronningen, mine herrer, — beder Eder om 50
 straks at følge mig; det haster meget. Hun behøver
 Eders råd. Et eller andet farligt og sælsomt
 giver anledning til hendes ordre.

Savile. Vi kommer, ven.
 Nu, Vane; — Jeres Parlament vil være en plage for os alle.

Vane. Der er ingen Strafford her.

Savile. Hvis I vover at antyde,
 at jeg havde noget at gøre med hans forræderi, hr. . . .

Holland. Hør, find en bedre lejlighed til at skændes, — Pym
 vil overgå de bedste af jer; og husk,
 det er Dronningen!

* Eliots ... metode: se noterne under 'Eliot'.

Vane. Come on, then: understand, I loathe
 Strafford as much as any — but his use! 60
 To keep off Pym, to screen a friend or two,
 I would we had reserved him yet awhile.

SCENE II. — *Whitehall.*The Queen *and* Lady Carlisle.

Queen. It cannot be.
Lady Carlisle. It is so.
Queen. Why, the House
 Have hardly met.
Lady Carlisle. They met for that.
Queen. No, no!
 Meet to impeach Lord Strafford? 'Tis a jest.
Lady Carlisle. A bitter one.
Queen. Consider! 'Tis the House
 We summoned so reluctantly, which nothing
 But the disastrous issue of the war
 Persuaded us to summon. They'll wreak all
 Their spite on us, no doubt; but the old way
 Is to begin by talk of grievances:
 They have their grievances to busy them. 10
Lady Carlisle. Pym has begun his speech.
Queen. Where's Vane? — That is,
 Pym will impeach Lord Strafford if he leaves
 His Presidency; he's at York, we know,
 Since the Scots beat him: why should he leave York?
Lady Carlisle. Because the King sent for him.
Queen. Ah — but if
 The King did send for him, he let him know
 We had been forced to call a Parliament —
 A step which Strafford, now I come to think,
 Was vehement against.
Lady Carlisle. The policy
 Escaped him, of first striking Parliaments 20
 To earth, then setting them upon their feet
 And giving them a sword: but this is idle.
 Did the King send for Strafford? He will come.
Queen. And what am I to do?
Lady Carlisle. What do? Fail, madam!

Vane. Lad os så gå; forstå at jeg afskyr
 Strafford ligeså meget som nogen — bortset fra hans nytte. 60
 Til at holde Pym på afstand, til at skærme en ven eller to,
 ville jeg ønske, vi havde holdt på ham lidt endnu..

ANDEN SCENE. — *Whitehall.*

Dronningen og Lady Carlisle.

Queen. Det kan ikke være rigtigt.

Lady Carlisle. Det er det.

Queen. Jamen Huset
 er dårligt nok samlet.

Lady Carlisle. De er samlet af denne årsag.

Queen. Nej, nej!

Samlet for af anlægge en rigsretssag mod Strafford? Det er en spøg.

Lady Carlisle. En grusom én.

Queen. Betænk! Det er Huset,
 vi så modvilligt indkaldte, som intet andet end
 det katastrofale resultat af krigen
 overtalte os til at indkalde. De vil lade al deres
 spot gå ud over os, uden tvivl; men det almindelige
 er at indlede med at opregne klagepunkter;
 de har deres klager at beskæftige sig med. 10

Lady Carlisle. Pym er begyndt på sin tale.

Queen. Hvor er Vane? — Det vil sige,
 at Pym vil føre en rigsretssag mod Lord Strafford, hvis han forlader
 sin stilling som Præsident; vi ved, han er i York,*
 eftersom skotterne slog ham. Hvorfor skulle han forlade York?

Lady Carlisle. Fordi Kongen har sendt bud efter ham.

Queen. Åh, — men hvis
 Kongen sendte bud efter ham, må han have ladet ham vide,
 at vi var tvunget til at indkalde et Parlament —
 et skridt som Strafford, nu jeg tænker over det,
 på det voldsommeste var imod.

Lady Carlisle. Han kunne ikke
 se fornuften i først at slå Parlamentet 20
 til jorden, derefter hjælpe dem på benene
 og give dem et sværd, men dette er tidsspilde.
 Sendte Kongen bud efter Strafford? Så vil han komme.

Queen. Og hvad skal jeg gøre?

Lady Carlisle. Gøre? Forgå, Eders Majestæt!

* York: Strafford var i York med hæren. Han havde stadig sin stilling som Præsident i Nord (Wedgwood, 302).

Be ruined for his sake! what matters how,
So it but stand on record that you made
An effort, only one?

Queen. The King away
At Theobald's!

Lady Carlisle. Send for him at once: he must
Dissolve the House.

Queen. Wait till Vane finds the truth
Of the report: then . . .

Lady Carlisle. — It will matter little
What the King does. Strafford that lends his arm
And breaks his heart for you!

30

Sir H. Vane *enters.*

Vane. The Commons, madam,
Are sitting with closed doors. A huge debate,
No lack of noise; but nothing, I should guess,
Concerning Strafford: Pym has certainly
Not spoken yet.

Queen (to Lady Carlisle). You hear?

Lady Carlisle. I do not hear
That the King's sent for!

Vane. Savile will be able
To tell you more.

Holland *enters.*

Queen. The last news, Holland?

Holland. Pym
Is raging like a fire. The whole House means
To follow him together to Whitehall
And force the King to give up Strafford.

40

Queen. Strafford?

Holland. If they content themselves with Strafford! Laud
Is talked of, Cottington and Windebank too.
Pym has not left out one of them — I would
You heard Pym raging!

Queen. Vane, go find the King!
Tell the King, Vane, the People follow Pym
To brave us at Whitehall!

Savile *enters.*

Savile. Not to Whitehall —
'Tis to the Lords they go: they seek redress

Blev tilintetgjort for hans skyld, er det ikke ligegyldigt hvordan, hvis det blot er optegnet, at I gjorde en indsats, om end kun en?

Queen. Kongen befinder sig på Theobalds.*

Lady Carlisle. Send straks bud efter ham, han må opløse Huset.

Queen. Vent til Vane finder ud af om efterretningen er sand, så . . .

Lady Carlisle. — Det vil kun betyde lidt, hvad Kongen gør. Det er Strafford, der giver sin arm og knuser sit hjerte for Jer.

30

Sir Henry Vane kommer ind.

Vane. Underhuset, Eders Majestæt, er samlet bag lukkede døre. En vældig debat, ingen mangel på støj; men ikke noget, vil jeg gætte på, der har med Strafford at gøre. Pym har ganske vist ikke talt endnu.

Queen (til Lady Carlisle). Hører du?

Lady Carlisle. Jeg hører ikke, at man har sendt bud efter Kongen!

Vane. Savile vil være i stand til at fortælle Jer mere.

Holland kommer ind.

Queen. Hvad er sidste nyt, Holland?

Holland. Pym raser som en ildebrand. Hele Huset har tænkt sig at følge ham til Whitehall og tvinge Kongen til at udleve Strafford.

40

Queen. Strafford?

Holland. Hvis de vil lade sig nøje med Strafford. Man taler om Laud, også om Cottington og Windebank. Pym har ikke sprunget nogen over — gid I kunne høre Pym rase.

Queen. Vane, få fat på Kongen. Fortæl Kongen, at folket følger Pym for at byde os trods i Whitehall.

Savile kommer ind.

Savile. Ikke til Whitehall — De går til Overhuset. De søger hjælp

* Theobalds: et af Kongens yndede paladser, lidt nord for London.

On Strafford from his peers — the legal way,
They call it.

Queen. (Wait, Vane!)

Savile. But the adage gives 50
Long life to threatened men. Strafford can save
Himself so readily: at York, remember,
In his own county: what has he to fear?
The Commons only mean to frighten him
From leaving York. Surely, he will not come.

Queen. Lucy, he will not come!

Lady Carlisle. Once more, the King
Has sent for Strafford. He will come.

Vane. Oh doubtless!
And bring destruction with him: that's his way.
What but his coming spoilt all Conway's plan?
The King must take his counsel, choose his friends, 60
Be wholly ruled by him! What's the result?
The North that was to rise, Ireland to help, —
What came of it? In my poor mind, a fright
Is no prodigious punishment.

Lady Carlisle. A fright?
Pym will fail worse than Strafford if he thinks
To frighten him. (To the Queen.) You will not save him then?

Savile. When something like a charge is made, the King
Will best know how to save him: and 'tis clear,
While Strafford suffers nothing by the matter,
The King may reap advantage: this in question, 70
No dinning you with ship-money complaints!

Queen (to Lady Carlisle). If we dissolve them, who will pay the army?
Protect us from the insolent Scots?

Lady Carlisle. In truth,
I know not, madam. Strafford's fate concerns
Me little: you desired to learn what course
Would save him: I obey you.

Vane. Notice, too,
There can't be fairer ground for taking full
Revenge — (Strafford's revengeful) — than he'll have
Against his old friend Pym.

Queen. Why, he shall claim
Vengeance on Pym!

Vane. And Strafford, who is he 80
To 'scape unscathed amid the accidents
That harass all beside? I, for my part,
Should look for something of discomfiture
Had the King trusted me so thoroughly

mod Strafford af hans overhuskolleger — den lovlige vej, kalder de det.

Queen. (Vent, Vane!)

Savile. Men talemåden 50

giver truede mænd et langt liv. Strafford kan så let redde sig. Han er i York, husker I, i hans eget grevskab, hvad har han at være bange for? Underhuset har kun til hensigt at skræmme ham fra at forlade York. Han vil ikke komme, vær sikker på det.

Queen. Lucy, han vil ikke komme.

Lady Carlisle. Endnu engang, Kongen har sendt bud efter Strafford. Han vil komme.

Vane. Åh, uden tvivl.

og bringe ødelæggelse med sig, det er hans måde. Hvad betød hans ankomst andet, end at han spolerede hele Coways plan? Kongen må følge hans råd, vælge hans venner, 60 blive fuldstændigt styret af ham. Hvad er resultatet? Norden var parat til at gøre oprør, for at hjælpe Irland, — hvad kom der ud af det? Efter min ringe mening er en forskrækkelse ikke noget forvarsel om straf.

Lady Carlisle. En forskrækkelse?

Pym vil fejle værre end Strafford, hvis han tror han forskrækker ham. (*Til Dronningen.*) Vi I ikke frelse ham så?

Savile. Når der fremkommer noget lig en anklage, vil Kongen bedst vide, hvordan han skal frelles; og det er klart, at mens Strafford intet lider ved sagen, kan Kongen høste en fordel: når dette debatteres 70 vil I ikke blive beværte med skibspengeklager.

Queen (til Lady Carlisle). Hvis vi opløser det, hvem skal da betale hæren? Beskytte os mod de uforskammede skotter?

Lady Carlisle. I sandhed, jeg ved det ikke, frue. Straffords skæbne bekymrer mig kun lidt. I ønskede at vide hvilken kurs ville frelse ham: jeg adlyder Jer blot.

Vane. Bemærk også, der kan ikke findes en retfærdigere grund til at tage den fulde hævn — (Strafford er hævngherrig) — over sin gamle ven Pym.

Queen. Jamen, han skal da kræve hævn over Pym.

Vane. Og Strafford, hvem er han, 80 at han skal gå ram forbi blandt de ulykker, der hærger alle parter? Jeg, for min del, ville føle mig ubehagelig berørt, hvis Kongen havde så fuldstændig tillid til mig

And been so paid for it.

Holland. He'll keep at York:
All will blow over: he'll return no worse,
Humbled a little, thankful for a place
Under as good a man. Oh, we'll dispense
With seeing Strafford for a month or two!

Strafford enters.

Queen. You here!

Strafford. The King sends for me, madam.

Queen. Sir,

90

The King . . .

Strafford. An urgent matter that imports the King!
(To Lady Carlisle.) Why, Lucy, what's in agitation now,
That all this muttering and shrugging, see,
Begins at me? They do not speak!

Lady Carlisle. 'Tis welcome!
For we are proud of you — happy and proud
To have you with us, Strafford! You were stanch
At Durham: you did well there! Had you not
Been stayed, you might have . . . we said, even now,
Our hope's in you

Vane (to Lady Carlisle). The Queen would speak with you.

Strafford. Will one of you, his servants here, vouchsafe
To signify my presence to the King?

100

Savile. An urgent matter?

Strafford. None that touches you,
Lord Savile! Say, it were some treacherous
Sly pitiful intriguing with the Scots —
You would go free, at least! (They half divine
My purpose!) Madam, shall I see the King?
The service I would render, much concerns
His welfare.

Queen. But his Majesty, my lord,
May not be here, may . . .

Strafford. Its importance, then,
Must plead excuse for this withdrawal, madam,
And for the grief it gives Lord Savile here.

110

Queen (who has been conversing with Vane and Holland). The King
will see you, sir!

(To Lady Carlisle.) Mark me: Pym's worst
Is done by now: he has impeached the Earl,
Or found the Earl too strong for him, by now.

og jeg blev betalt for det.

Holland. Han vil blive i York;
 uvejret vil driver over. Han vil vender uskadt tilbage,
 lidt ydmyget, taknemmelig for en plads
 under så god en mand. Oh, vi vil affinde os med
 ikke at se Strafford en måned eller to.

Strafford kommer ind.

Dronningen. I her!

Strafford. Kongen har sendt bud efter mig, Eders Majestæt.

Dronningen. Min herre, 90

Kongen . . .

Strafford. En presserende sag, der angår Kongen.
 (*Til Lady Carlisle.*) Se, Lucy, hvad der rør sig nu. Kan du ikke se,
 at al denne mumlen og trækken på skuldrene
 begynder med mig? De siger ikke noget.

Lady Carlisle. Det er et velkommen.
 For vi er stolte af Jer, — lykkelige og stolte over
 at have Jer hos os, Strafford. I blev standset
 ved Durham. I handlede ret der. Var I ikke*
 blevet opholdt, kunne I måske . . . vi sagde, også nu,
 at vort håb er hos Jer

Vane (til Lady Carlisle). Dronningen ønsker at tale med Jer.

Strafford. Er der nogen af jer, hans tjenere her, som vil nedlade
 sig til at meddele Kongen min tilstedeværelse? 100

Savile. En presserende sag?

Strafford. Intet der berører Jer,
 Lord Savile. Ja, drejede det sig om en eller anden
 snu ynkelig forræderisk rænke med skotterne —
 ville I i det mindste gå fri. (De gætter næsten
 min hensigt.) Eders Majestæt, kan jeg komme til at se Kongen?
 Den tjeneste jeg vil yde angår i høj grad
 hans velfærd.

Dronningen. Men Hans Majestæt, hr. Jarl,
 er muligvis ikke her, kan . . .

Strafford. Dets betydning må så anføres som
 en undskyldning over for denne tilbagetrækning, frue,
 og for den ærgrelse, det giver Lord Savile her. 110

Dronningen (som har været i samtale med Vane og Holland).

Kongen vil modtage jer, hr.!

(*Til Lady Carlisle.*) Agt på mig: enten er Pym's
 værste nu gjort, ved at han har anlagt rigsretssag mod Jarlen,
 eller han fandt endelig Jarlen for stærk for sig.

* I ... måske: se noterne: *Bispekrigene*.

Let us not seem instructed! We should work
 No good to Strafford, but deform ourselves
 With shame in the world's eye. (To Strafford.) His Majesty
 Has much to say with you.

Strafford. Time fleeting, too!
 (To Lady Carlisle.) No means of getting them away? And She —
 What does she whisper? Does she know my purpose? 120
 What does she think of it? Get them away!

Queen (to Lady Carlisle). He comes to baffle Pym —he thinks the danger
 Far off: tell him no word of it! a time
 For help will come; we'll not be wanting then.
 Keep him in play, Lucy — you, self-possessed
 And calm (To Strafford.) To spare your lordship some delay
 I will myself acquaint the King. (To Lady Carlisle.) Beware!

[The Queen, Vane, Holland, and Savile go out.]

Strafford. She knows it?

Lady Carlisle. Tell me, Strafford!

Strafford. Afterward!

This moment's the great moment of all time.
 She knows my purpose?

Lady Carlisle. Thoroughly: just now 130
 She bade me hide it from you.

Strafford. Quick, dear child,
 The whole o' the scheme?

Lady Carlisle. (Ah, he would learn if they
 Connive at Pym's procedure! Could they but
 Have once apprised the King! But there's no time
 For falsehood, now.) Strafford, the whole is known,

Strafford. Known and approved?

Lady Carlisle. Hardly discountenanced.

Strafford. And the King — say, the King consents as well?

Lady Carlisle. The King's not yet informed, but will not dare
 To interpose.

Strafford. What need to wait him, then?
 He'll sanction it! I stayed, child, tell him, long! 140
 It vexed me to the soul — this waiting here.
 You know him, there's no counting on the King.
 Tell him I waited long!

Lady Carlisle. (What can he mean?
 Rejoice at the King's hollowness?)

Strafford. I knew

Lad os ikke virke underrettet. Vi ville ikke gøre noget godt for Strafford, men vansire os med skam i verdens øjne. (*Til Strafford.*) Hans Majestæt har meget at sige Jer.

Strafford. Tiden iler også.

(*Til Lady Carlisle.*) Er der ingen måder at få dem væk på? Og hun — Hvad hvisker hun? Kender hun min hensigt? 120

Hvad mener hun om det? Få dem væk!

Dronningen (til Lady Carlisle). Han kommer for at bremse Pym — han tror faren er langt borte. Sig ikke et ord om det til ham. På et tidspunkt vi hjælpen komme; da vil vi ikke være foruden.

Hold ham beskæftiget, Lucy — du, der er behersket og rolig.

(*To Strafford.*) For at skåne Eders Nåde for en mulig forsinkelse vil jeg selv underrette Kongen derom. (*Til Lady Carlisle.*) Pas på!

[*Dronningen, Vane, Holland, og Savile går ud.*]

Strafford. Ved hun det?

Lady Carlisle. Sig mig det, Strafford.

Strafford. Bagefter.

Dette øjeblik er alle tiders største øjeblik.

Kender hun min hensigt?*

Lady Carlisle. Helt og aldeles, netop nu[†] bad hun mig skjule det for dig. 130

Strafford. Hurtigt, kære barn, hele planen?[‡]

Lady Carlisle. (Åh, han vil erfare det, hvis de ser igennem fingre med Pym's fremgangsmåde. Kunne de dog bare have gjort Kongen bekendt med det. Men der er ikke tid til usandhed nu.) Strafford, alt er kendt.

Strafford. Kendt og godkendt?

Lady Carlisle. Næppe misbilliget.

Strafford. Og Kongen — hør, gik Kongen ligeledes ind på det?

Lady Carlisle. Kongen ved det ikke endnu, men vil ikke vove at lægge sig imellem.

Strafford. Hvorfor så vente på ham?

Han vil sanktionere det. Jeg bliver, barn, længe, sig det til ham. 140

Det ærgrede mig langt ind i sjælen — denne venten her.

Du kender ham, man kan ikke regne med Kongen.

Sig til ham, at jeg har ventet længe.

Lady Carlisle. (Hvad mener han?

Juble over Kongens falskhed?)

Strafford. Jeg vidste

* min hensigt: Straffords plan er at arrestere forræderne og sætte Parlamentet ud af spillet.

† Lady Carlisle tror, han tale om sin hensigt at bremse Pym, som Dronningen netop nævnte.

‡ Det engelske *scheme* kan betyde plan, men kan også betyde et anslag mod nogen. Dvs. Strafford taler om sin plan, Lady Carlisle tror han taler om anslaget mod ham.

They would be glad of it, — all over once,
I knew they would be glad: but he'd contrive,
The Queen and he, to mar, by helping it,
An angel's making.

Lady Carlisle. (Is he mad?) Dear Strafford,
You were not wont to look so happy.

Strafford. Sweet,
I tried obedience thoroughly. I took 150
The King's wild plan: of course, ere I could reach
My army, Conway ruined it. I drew
The wrecks together, raised all heaven and earth,
And would have fought the Scots: the King at once
Made truce with them. Then, Lucy, then, dear child,
God put it in my mind to love, serve, die
For Charles, but never to obey him more!
While he endured their insolence at Ripon
I fell on them at Durham. But you'll tell
The King I waited? All the anteroom 160
Is filled with my adherents.

Lady Carlisle. Strafford —Strafford,
What daring act is this you hint?

Strafford. No, no!
'Tis here, not daring if you knew! all here!

(*Drawing papers from his breast.*)

Full proof, see, ample proof — does the Queen know
I have such damning proof? Bedford and Essex,
Brooke, Warwick, Savile (did you notice Savile?
The simper that I spoilt?), Saye, Mandeville —
Sold to the Scots, body and soul, by Pym!

Lady Carlisle. Great heaven!

Strafford. From Savile and his lords, to Pym
And his losels, crushed! —Pym shall not ward the blow 170
Nor Savile creep aside from it! The Crew
And the Cabal — I crush them!

Lady Carlisle. And you go —
Strafford, — and now you go? —

Strafford. —About no work
In the background, I promise you! I go
Straight to the House of Lords to claim these knaves.
Mainwaring!

Lady Carlisle. Stay — stay, Strafford!

Strafford. She'll return,
The Queen — some little project of her own!

de ville blive glade for det, — forbi éngang for alle,
 jeg vidste de ville blive glade, men han ville, Dronningen
 og han, være i stand til at spolere en engels
 forehavende for at hjælpe.

Lady Carlisle. (Er han blevet gal?) Kære Strafford,
 du plejer ikke at se så lykkelig ud.

Strafford. Søde ven,
 jeg her hele tiden forsøgt at adlyde. Jeg accepterede 150
 Kongens vilde plan, og selvfølgelig, før jeg nåede*
 min hær, havde Conway ødelagt den. Jeg samlede
 vragstumperne, satte himmel og jord i bevægelse
 og ville have bekæmpet skotterne, da Kongen omgående
 indgik våbenhvile med dem. Da, Lucy, da, kære barn,
 gav Gud mig den tanke at elske, tjene og dø
 for Karl, men aldrig mere at adlyde ham.
 Mens han udholdt deres uforskammede opførsel ved Ripon†
 faldt jeg over dem ved Durham. Men vil du sige til
 Kongen, at jeg ventede? Hele forværelset 160
 er fyldt med mine tilhængere.

Lady Carlisle. Strafford — Strafford,
 Hvad er det for en dristig handling, du hentyder til?

Strafford. Nej, nej! Det er her
 det foregår, ikke dristig hvis du vidste besked; alt sammen foregår her.
 (*Idet han tager papirer frem fra brystet.*)

Fuldt ud bevist, se, tilstrækkeligt bevist — véd Dronningen,
 at jeg har sådanne fældende beviser? Bedford og Essex,
 Brooke, Warwick, Savile (bemærkede du Savile?
 ham, hvis affekterede smil jeg spolerede?), Saye, Mandeville —
 solgt til skotterne, krop og sjæl, af Pym.

Lady Carlisle. Du store himmel.

Strafford. Fra Savile og hans adelsfæller, til Pym
 og hans skurke, knust! — Pym skal ikke afparere slaget, 170
 og Savile heller ikke krybe til siden for det. Banden
 og juntaen — jeg knuser dem.

Lady Carlisle. Og du tager —
 Strafford, — og du tager du nu? —

Strafford. — Jeg arbejder ikke
 I baggrunden, det lover jeg dig. Jeg tager
 direkte hen til Overhuset for at gøre fordring på disse slyngler.
 Mainwaring!

Lady Carlisle. Vent — vent, Strafford.

Strafford. Hun vil vende tilbage,
 Dronningen, — med et af sine egne små projekter.

* Kongens ... plan: at Strafford skulle stå i spidsen for Kongens hær i Skotland.

† Ripon: byen i Yorkshire, hvor freden med skotterne blev indgået d. 28 oktober 1640.

No time to lose: the King takes fright perhaps.

Lady Carlisle. Pym's strong, remember!

Strafford.

Very strong, as fits

The Faction's head —with no offence to Hampden,

180

Vane, Rudyard and my loving Hollis: one

And all they lodge within the Tower to-night

In just equality. Bryan ! Mainwaring!

[*Many of his Adherents enter.*

The Peers debate just now (a lucky chance)

On the Scots' war; my visit's opportune.

When all is over, Bryan, you proceed

To Ireland: these despatches, mark me, Bryan,

Are for the Deputy, and these for Ormond:

We want the army here my army, raised

At such a cost, that should have done such good,

190

And was inactive all the time! no matter,

We'll find a use for it. Willis . . . or, no — you!

You, friend, make haste to York: bear this, at once . . .

Or, — better stay for form's sake, see yourself

The news you carry. You remain with me

To execute the Parliament's command,

Mainwaring! Help to seize these lesser knaves,

Take care there's no escaping at backdoors:

I'll not have one escape, mind me — not one!

I seem revengeful, Lucy? Did you know

200

What these men dare!

Lady Carlisle. It is so much they dare!

Strafford. I proved that long ago; my turn is now.

Keep sharp watch, Goring, on the citizens!

Observe who harbors any of the brood

That scramble off: be sure they smart for it!

Our coffers are but lean.

And you, child, too,

Shall have your task; deliver this to Laud.

Laud will not be the slowest in my praise:

'Thorough' he'll cry! — Foolish, to be so glad!

This life is gay and glowing, after all:

210

'Tis worth while, Lucy, having foes like mine

Just for the bliss of crushing them. To-day

Is worth the living for.

Lady Carlisle. That reddening brow!

You seem . . .

Strafford. Well — do I not? I would be well —

I could not but be well on such a day!

Ingen tid at spille. Kongen lader sig måske skræmme.

Lady Carlisle. Pym er stærk, det må du huske.

Strafford.

Meget stærk som det

passer sig et partis leder—uden at fornærme Hampden, 180
Vane, Rudyard og min hengivne Hollis. Alle som en
befinder de sig i Tower i aften
i sand lighed. Bryan! Mainwaring!

[*Mange af hans Tilhængere kommer ind.*

Overhuset debatterer netop nu (et heldigt tilfælde)

den skotske krig; mit besøg er belejligt.

Når alt er overstået, fortsætter du, Bryan,
til Irland. Disse depecher, mærk dig mine ord, Bryan,
er til viceguvernøren og disse til Ormond.

Vi ønsker hæren her, min hær, rejst med 190
så store omkostninger, som burde have gjort så meget godt,
men hele tiden var uvirksom. Lige meget,

vi vil finde anvendelse for den. Willis . . . eller, nej — du!

Du, ven, skynd dig til York. Bring straks dette . . .

eller — blev hellere her for et syns skyld, læs selv
de efterretninger du har fået. Mainwaring, du bliver her
med mig for at udføre Parlamentets ordre.

Hjælp til med at gribe de mindre slyngler,

pas på ingen af dem slipper ud af bagdøre.

Jeg vil ikke have, at en eneste undslipper, bemærk — ikke en eneste.

Jeg synes hævngherrig, Lucy? Du skulle bare vide 200
hvad disse mænd vover.

Lady Carlisle. Det er utroligt, at de vover det.

Strafford. Jeg beviste det for længe siden; nu er det min tur.

Hold skarpt øje med borgerne, Goring.

Læg mærke til, hvem der skjuler noget af afkommet,

der klavre bort. Sørg for, at det kommer dem dyrt at stå.

Vore kister er alle magre.

Og også du, barn,
skal have din opgave; overbring dette til Laud.

Laud vil ikke være den seneste til at rose mig:

'Grundig' vil han råbe! — Tåbeligt at være så glad.*

Livet er trods alt herlig og rigt. 210

Det er umagen værd, Lucy, at have fjender som mine
blot for fryden ved at knuse dem. I dag
er det værd at leve.

Lady Carlisle. Den rødmende pande.

Du synes . . .

Strafford. Nå ja — gør jeg ikke? Jeg vil have det godt —
Jeg kan ikke andet end at have det godt på en sådan dag.

* 'Grundig': se noterne.

And, this day ended, 'tis of slight import
How long the ravaged frame subjects the soul
In Strafford.

Lady Carlisle. Noble Strafford!

Strafford. No farewell!

I'll see you anon, to-morrow — the first thing.

—If She should come to stay me!

Lady Carlisle. Go—'tis nothing —

220

Only my heart that swells: it has been thus

Ere now: go, Strafford!

Strafford. To-night, then, let it be.

I must see Him: you, the next after Him.

I'll tell you how Pym looked. Follow me, friends!

You, gentlemen, shall see a sight this hour

To talk of all your lives. Close after me!

'My friend of friends!'

[Strafford and the rest go out.]

Lady Carlisle. The King — ever the King!

No thought of one beside, whose little word

Unveils the King to him — one word from me,

Which yet I do not breathe!

Ah, have I spared

230

Strafford a pang, and shall I seek reward

Beyond that memory? Surely too, some way

He is the better for my love. No, no —

He would not look so joyous — I'll believe

His very eye would never sparkle thus,

Had I not prayed for him this long, long while.

SCENE III.—*The Antechamber of the House of Lords.*

Many of the Presbyterian Party. The Adherents of Strafford, etc.

A Group of Presbyterians. — 1. I tell you he struck Maxwell : Maxwell sought
To stay the Earl: he struck him and passed on.

2. Fear as you may, keep a good countenance
Before these rufflers.

3. Strafford here the first,
With the great army at his back!

4. No doubt.
I would Pym had made haste: that's Bryan, hush —
The gallant pointing.

Strafford's Followers. — 1. Mark these worthies, now!

Og når denne dag er forbi, er det af ringe vigtighed,
 hvor længe det hærgede legeme undertrykker sjælen
 i Strafford.

Lady Carlisle. Ædle Strafford.

Strafford. Intet farvel.

Jeg vil se dig straks i morgen — som det første.

— Hvis Hun skulle komme for at standse mig.*

Lady Carlisle. Gå — det er intet — 220

kun mit hjerte der svulmer, det har været sådan
 før nu: gå Strafford!

Strafford. Lad det være i aften så.

Jeg må se Ham — dig, næst efter Ham.

Jeg vil fortælle dig hvordan Pym så ud. Følg mig, venner.

I, mine herrer, skal i denne stund se et syn

som I vil tale om resten af jeres dage! Tæt efter mig!

'Min ven, fremmest blandt venner!'

[Strafford og resten går ud.]

Lady Carlisle. Kongen — altid Kongen.

Ingen tanke for en anden, hvis lille ord kunne

afsløre Kongen for ham — et ord fra mig,

som jeg dog end ikke hvisker.

Åh, har jeg ikke skånet 230

Strafford for en smerte, og skal jeg søge belønning

udover erindringen om dette? Sikkert har min

kærlighed også på en eller anden vis hjulpet ham. Nej, nej —

han ville ikke se så lykkelig ud — jeg vil tro på,

at han øjne aldrig ville have stråle således,

hvis jeg ikke havde bedt for ham denne lange, lange tid.

TREDJE SCENE.—*Forværelset i Overhuset.*

Mange fra det presbyterianske parti. Straffords tilhængere, osv.

En gruppe Presbyterianere. — 1. Jeg siger dig han slog Maxwell. Maxwell forsøgte
 at standse Jarlen; han slog ham og gik videre.

2. Selv om du er bange, så bevar fatningen
 foran disse fredsforstyrre.

3. Strafford er nummer ét her
 med den store hær bag sig.

4. Uden tvivl.
 Jeg ville ønske Pym skyndte sig. Der er Bryan, tys —
 lapsen peger.

Straffords tilhængere. — 1. Bemærk nu disse brave folk.

* Hun: Dronningen.

2. A goodly gathering! 'Where the carcass is
There shall the eagles' — what's the rest?

3. For eagles
Say crows.

A Presbyterian. Stand back, sirs!

One of Stafford's Followers. Are we in Geneva? 10

A Presbyterian. No, nor in Ireland; we have leave to breathe.

One of Stafford's Followers. Truly? Behold how privileged we be
That serve 'King Pym'! There's Some-one at Whitehall
Who skulks obscure; but Pym struts . . .

The Presbyterian. Nearer.

A Follower of Strafford. Higher,

We look to see him. (*To his Companions.*) I'm to have St. John
In charge; was he among the knaves just now
That followed Pym within there?

Another. The gaunt man
Talking with Rudyard. Did the Earl expect
Pym at his heels so fast? I like it not.

Maxwell *enters.*

Another. Why, man, they rush into the net ! Here's Maxwell — 20
Ha, Maxwell? How the brethren flock around
The fellow! Do you feel the Earl's hand yet
Upon your shoulder, Maxwell?

Maxwell. Gentlemen,
Stand back! a great thing passes here.

A Follower of Strafford. (*To another.*) The Earl
Is at his work! (*To M.*) Say, Maxwell, what great thing!
Speak out! (*To a Presbyterian.*) Friend, I've a kindness for you! Friend,
I've seen you with St. John: O stockishness!
Wear such a ruff, and never call to mind
St. John's head in a charger? How, the plague, 30
Not laugh?

Another. Say, Maxwell, what great thing!

Another. Nay, wait:
The jest will be to wait.

First. And who's to bear
These demure hypocrites? You'd swear they came . . .
Came . . . just as we come!

[*A Puritan enters hastily and without observing* Strafford's Followers.

The Puritan. How goes on the work?

2. En prægtig forsamling. 'Hvor ådslet er der skal ørnene' — hvordan lyder resten?*

3 I stedet for ørne,
sig krager.

En Presbyterianer. Træd tilbage, de herrer.

En af Straffords tilhængere. Er vi i Genève?† 10

En Presbyterianer. Nej, heller ikke i Irland; vi har lov til at ånde frit.

En af Straffords tilhængere. Virkelig? Se hvor privilegerede vi er, som tjener 'Kong Pym'. Der er En eller anden i Whitehall,‡ der holder sig skjult; men Pym bryster sig . . .

En Presbyterianer. Jo nærmere.

En af Straffords tilhængere. Jo højere op§ må vi kigger for at se ham. (*Til sine kammerater.*) Jeg må holde opsyn med Skt. John; var han blandt slynglerne, som netop nu fulgtes med Pym derind?

En anden. Den magre mand, der taler med Rudyard. Forventede Jarlen Pym så hurtigt i hælene på sig? Jeg kan ikke lide det.

Maxwell kommer ind

En anden. Du almægtige! de farer lige i nettet! Her er Maxwell— 20
Ha, Maxwell? Se hvordan brødrene flokkes omkring fyren! Mærker du alligevel Jarlens hånd på din skulder, Maxwell?

Maxwell. Mine herrer, træd tilbage! en stor begivenhed er indtruffet her.

En af Straffords tilhængere. (*Til en anden.*) Jarlen er gået i gang! (*Til Maxwell.*) Hør, Maxwell, hvilken stor begivenhed, tal åbent! (*Til en Presbyterianer.*) Ven, Jeg er dig venligt stemt. Ven, jeg har set dig sammen med Skt. John: Oh tåbelighed. At gå med en sådan pibekrave, uden at tænke på Skt. Johannes hoved på et fad? Hvordan undgå 30
at le for pokker?

En anden. Hør, Maxwell, hvilken stor begivenhed.

En anden. Nej, vent: spøgen vil være at vente.

Den første. Hvem kan udholde disse adstadige hyklere? Du ville sværge på, de kom . . . kom . . . ligesom vi kom.

[*En Puritaner kommer skyndsomt ind uden at lægge mærke til Straffords tilhængere.*]

Puritaneren. Hvordan skrider arbejdet fremad?

* 'Hvor ... ørnene': 'Hvor ådslet er, dér vil gribbene flokkes', *Matt.* 24, 28.

† Genève: hvor John Calvin blev født, og dermed presbyterianismens vugge (Ohio).

‡ En eller anden: Kongen

§ højere ... ham: de forestiller sig han er blevet hængt.

Has Pym . . .

A Follower of Stafford. The secret's out at last. Aha,
The carrion's scented! Welcome, crow the first!
Gorge merrily, you with the blinking eye!
'King Pym has fallen!'

The Puritan. Pym?

A Stafford. Pym!

A Presbyterian. Only Pym?

Many of Stafford's Followers. No, brother, not Pym only; Vane as well,
Rudyard as well, Hampden, St. John as well!

A Presbyterian. My mind misgives: can it be true? 40

Another. Lost! Lost!

A Stafford. Say we true, Maxwell?

The Puritan. Pride before destruction,

A haughty spirit goeth before a fall.

Many of Stafford's Followers. Ah now! The very thing! A word in season!
A golden apple in a silver picture,
To greet Pym as he passes!

[*The doors at the back begin to open, noise and light issuing.*

Maxwell. Stand back, all !

Many of the Presbyterians. I hold with Pym! And I!

Stafford's Followers. Now for the text!

He comes! Quick!

The Puritan. How hath the oppressor ceased!
The Lord hath broken the staff of the wicked!
The sceptre of the rulers, he who smote
The people in wrath with a continual stroke, 50
That ruled the nations in his anger — he
Is persecuted and none hindereth!

[*The doors open, and Stafford issues in the greatest disorder,
and amid cries from within of 'Void the House!'*]

Stafford. Impeach me! Pym! I never struck, I think,
The felon on that calm insulting mouth
When it proclaimed — Pym's mouth proclaimed me . . . God!
Was it a word, only a word that held
The outrageous blood back on my heart — which beats!
Which beats ! Some one word — 'Traitor,' did he say,
Bending that eye, brimful of bitter fire,
Upon me?

Maxwell. In the Commons' name, their servant 60
Demands Lord Stafford's sword.

Stafford. What did you say?

Maxwell. The Commons bid me ask your lordship's sword.

Har Pym . . .

En af Straffords tilhængere. Hemmeligheden er langt om længe ude. Aha, man har lugtet ådslet! Velkommen til den første krage.

Mæsk dig lystigt, du med det blinkende øje.

‘Kong Pym er faldet.’

Puritaneren. Pym?

En Straffordianer. Pym!

En Presbyterianer. Kun Pym?

Mange af Straffords tilhængere. Nej, bror, ikke kun Pym; også Vane, også Rudyard, ligeledes Hampden og Skt. John.

En Presbyterianer. Jeg får bange anelser, kan det være sandt? 40

En anden. Tabt! Tabt!

En Strafford. Har vi ret, Maxwell?

Puritaneren. Stolthed forud for ødelæggelse, en hovmodig ånd går forud for fald.

Mange af Straffords tilhængere. Åh nu! Selve tingen! Et ord i rette tid.

Et gyldent æble på et billede af sølv,*

til at hilse Pym med, mens han passerer.

[Dørene I baggrunden begynder at åbnes, støj og lys vælder ud.]

Maxwell. Træd alle tilbage!

Mange af Presbyterianerne. Jeg holder med Pym. Også jeg.

Straffords tilhængere. Nu skriftstedet.

Han kommer! Hurtigt.

En puritaner. Hvordan har ikke undertrykkeren mødt sit endeligt.

Herren har brudt de gudløses stok.

herskernes scepter, han der slog

folket i vrede med slag på slag, 50

som herskede over folkeslagene i harme — han

er nu jagtet uden skånsel!†

[Dørene åbnes og Strafford kommer ud under stor tumult, mens der indefra råbes ‘Forlad Huset!’]

Strafford. En rigsretssag mod mig! Pym! Og jeg slog end ikke

forbryderen på den rolige fornærmende mund,

da den erklærede, — Pym's mund erklærede mig for . . . Gud!

Hvad er et ord, kun et ord der holdt

det rasende blod tilbage i mit hjerte — som slår.

Som slår. Et eller andet ord — ‘Forræder,’ sagde han,

idet han rettede hint øje, fyldt til randen af bitter ild,

mod mig?

Maxwell. I Underhusets navn, kræver dets tjener 60

Lord Straffords sværd.

Strafford. Hvad sagde I?

Maxwell. Underhuset befaler mig, at bede om Eders Nådes sværd.

* Et gyldent æble ... : jf. *Ordsp.* 25, 11.

† Herren ... skånsel: jf. *Es.* 14, 5-6.

Strafford. Let us go forth: follow me, gentlemen!
 Draw your swords too: cut any down that bar us.
 On the King's service! Maxwell, clear the way!

[*The Presbyterians prepare to dispute his passage.*]

Strafford. I stay: the King himself shall see me here.
 Your tablets, fellow!
 (*To Mainwaring.*) Give that to the King!
 Yes, Maxwell, for the next half-hour, let be!
 Nay, you shall take my sword!

[*Maxwell advances to take it.*]

Or, no — not that!
 Their blood, perhaps, may wipe out all thus far,
 All up to that — not that! Why, friend, you see
 When the King lays your head beneath my foot
 It will not pay for that. Go, all of you!

70

Maxwell. I dare, my lord, to disobey: none stir!

Strafford. This gentle Maxwell! — Do not touch him, Bryan!
 (*To the Presbyterians.*) Whichever cur of you will carry this
 Escapes his fellow's fate. None saves his life?
 None?

[*Cries from within of 'Strafford!'*]

Slingsby, I've loved you at least: make haste!
 Stab me! I have not time to tell you why.
 You then, my Bryan! Mainwaring, you then!
 Is it because I spoke so hastily
 At Allerton? The King had vexed me.
 (*To the Presbyterians.*) You!
 Not even you? If I live over this,
 The King is sure to have your heads, you know!
 But what if I can't live this minute through?
 Pym, who is there with his pursuing smile!

80

[*Louder cries of 'Strafford!'*]

The King! I troubled him, stood in the way
 Of his negotiations, was the one
 Great obstacle to peace, the Enemy
 Of Scotland: and he sent for me, from York,
 My safety guaranteed — having prepared
 A Parliament — I see! And at Whitehall
 The Queen was whispering with Vane — I see

90

[

Strafford. Lad os komme afsted. Følg mig mine herrer.
Træk også jeres sværd. Hug enhver ned, der står i vejen.
I Kongens tjeneste! Maxwell, gør plads.

[Presbyterianerne *forbereder sig på forhindre ham i at passere.*

Strafford. Jeg bliver. Kongen selv skal se mig her.
Jeres beføjelser, kammerat!*
(*Til Mainwaring.*) Bring Kongen dem.
Ja, Maxwell, gør ikke noget i den næste halve time.
Dog, I skal tage mit sværd.

[Maxwell *går frem for at tage det.*

Eller, nej — ikke dét! †

Deres blod kan måske udviske alt indtil nu,
alt afhænger af det — nej, ikke dét! Ser I ven,
når Kongen lægger Jert hoved under min fod,
vil det ikke bøde for dét. Gå alle sammen.

70

Maxwell. Hr. Jarl, jeg vover at vær ulydig: ingen rør sig.

Strafford. Denne blide Maxwell! — Rør ham ikke Bryan.
(*Til Presbyterianerne.*) Den af jer køtere, der vil bære dette sværd
undslipper sin kammerats skæbne. Er der ingen der vil redde sit liv?
Ingen?

[*Indefra råbes der 'Strafford!'*

Slingsby, dig har jeg i det mindste elsket: skynd dig.
gennembor mig! Jeg har ikke tid til at fortælle dig hvorfor.
Du så, min Bryan! Mainwaring, du så.
Er det fordi jeg talte så overilet
ved Allerton? Kongen havde irriteret mig. ‡
(*Til Presbyterianerne.*) Du!
End ikke du? Hvis jeg overlever dette,
er Kongen sikker på at få jeres hoveder, ved I.
Men hvad hvis jeg ikke kan gennemleve denne stund?
Pym, som er der og forfølger mig med sit smil.

80

[*Der råbes 'Strafford!' højere]*

Kongen! Jeg besværede ham, stod i vejen
for hans forhandlinger, var den ene store
forhindring for freden, Skotlands fjende,
og han sendte bud efter mig fra York,
min sikkerhed var garanteret — da han havde samlet §
et Parlament — jeg forstår! Og i Whitehall
hviskede Dronningen med Vane — jeg ser

90

* Jeres beføjelser (*tablets*): den skriftlige arrestordre formodentlig.

† dét: at han skal aflevere sværdet.

‡ Allerton: byen Northallerton i Yorkshire.

§ min ... garanteret: Strafford frygtede for sine fjender og indså den fare han befandt sig i ved Parmen-
tets samling. Han ønskede at forblive i York, men Kongen insisterede på hans tilbagevenden og lovede
ham sikkerhed (Clarendon).

The trap! (*Tearing off the George*)

I tread a gewgaw underfoot,

And cast a memory from me. One stroke, now!

[*His own Adherents disarm him. Renewed cries of 'Strafford!'*

England! I see thy arm in this and yield.

Pray you now — Pym awaits me — pray you now!

[*Strafford reaches the doors: they open wide. Hampden and a crowd discovered, and, at the bar, Pym standing apart. As Strafford kneels, the scene shuts.*]

fælden! (*River hosebåndsordnen af*)

Jeg træder glimmerstaden under føde,
og slynger erindringen fra mig. Et eneste hug nu.

[Hans egne tilhængere afvæbner ham. Påny råbes der 'Strafford!'

England! Jeg ser din arm i dette og giver efter.

Jer bønfalder jer nu— Pym venter mig — jeg bønfalder jer nu.

[Strafford når hen til dørene, de åbnes på vid gab. Man ser Hampden og en menneskemængde, og ved skranken står Pym afsides. Da Strafford knæler slutter scenen.]

ACT IV.

SCENE I. — *Whitehall.*

The King, the Queen, Hollis, Lady Carlisle. (Vane, Holland, Savile in the background.)

Lady Carlisle. Answer them, Hollis, for his sake! One word!

Charles. (To Hollis.) You stand, silent and cold, as though I were
Deceiving you — my friend, my playfellow
Of other times. What wonder after all?
Just so, I dreamed my People loved me.

Hollis. Sir,
It is yourself that you deceive, not me.
You'll quit me comforted, your mind made up
That, since you've talked thus much and grieved thus much.
All you can do for Strafford has been done.

Queen. If you kill Strafford — (come, we grant you leave,
Suppose) — 10

Hollis. I may withdraw, sir?

Lady Carlisle. Hear them out!
'Tis the last chance for Strafford! Hear them out!

Hollis. "If we kill Strafford" — on the eighteenth day
Of Stafford's trial — "We!"

Charles. Pym, my good Hollis —
Pym, I should say!

Hollis. Ah, true — sir, pardon me!
You witness our proceedings every day;
But the screened gallery, I might have guessed,
Admits of such a partial glimpse at us,
Pym takes up all the room, shuts out the view.
Still, on my honor, sir, the rest of the place 20
Is not unoccupied. The Commons sit
— That's England; Ireland sends, and Scotland too,
Their representatives; the Peers that judge
Are easily distinguished; one remarks
The People here and there: but the close curtain
Must hide so much!

Queen. Acquaint your insolent crew,
This day the curtain shall be dashed aside!

FJERDE AKT

FØRSTE SCENE. — *Whitehall*.*Kongen, Dronningen, Hollis, Lady Carlisle. (*I baggrunden*
Vane, Holland, Savile.)*Lady Carlisle*. Svar dem, Hollis, for hans skyld! Et eneste ord.*Karl*. (*Til Hollis*.) I står tavs og kold, som om jeg
bedrog Jer — min ven, min legekammerat
fra en anden tid. Dog er det at undrer sig over?
Jo netop, for jeg troede mit folk elskede mig.*Hollis*. Eders Majestæt,
det er Jer selv I bedrager ikke mig.
Trøstet vil I lade mig gå, I har gjort op med Jer selv,
at eftersom I har talt så meget og sørget så meget,
har I gjort alt det I kan for Strafford.*Dronningen*. Hvis I dræber Strafford — (kom, vi giver vor tilladelse, 10
antag . . .)*Hollis*. Må jeg trække mig tilbage, herre?*Lady Carlisle*. Vær venlig at lade dem tale ud.
Det er sidste chance for Strafford. Vær venlig at lade dem tale ud.*Hollis*. 'Hvis vi dræbte Strafford' — på den attende dag
af Straffords retssag — 'Vi!'*Karl*. Pym, min gode Hollis —
Pym, burde jeg sige.*Hollis*. Åh ja, det er sandt — Herre, tilgiv mig.
I overværer hver dag vor rettergang;
men det afskærmede galleri, kunne jeg have gættet mig til,
tillader kun sådanne delvise glimt af os,
Pym fylder hele rummet, skygger for udsynet.Dog, på min ære, resten af stedet er ikke 20
ubesat. Underhuset er samlet— det er England; også Irland og Scotland sender
deres repræsentanter; overhusmedlemmerne, som dømmer,
er lette at få øje på; man bemærker
folket her og der; men forhænget, der er trukket for
må nødvendigvis skjule så meget.*Dronning*. Gør Jeres uforskammede flok bekendt med,
at fra i dag skal forhænget være revet til side.

* Da akten begynder er rigsretssagen indledt. Parlamentet har endnu ikke vedtaget lovforslaget om, at Strafford skal have 'sit liv, ære og gods forbrudt' (*the bill of attainder*), dvs. henrettes for højforræderi. Den 13. april 1641 forsvarede Strafford sig mod nye anklager (scene 2), der var fremkommet via Vane den ældres noter. — D. 21 april vedtog Underhuset loven. D. 8. maj vedtog Overhuset loven og d. 10. maj skrev kongen under.

It served a purpose.

Hollis. Think! This very day?
Ere Strafford rises to defend himself?

Charles. I will defend him, sir! — sanction the past
This day: it ever was my purpose. Rage
At me, not Strafford! 30

Lady Carlisle. Nobly! — will he not
Do nobly?

Hollis. Sir, you will do honestly;
And, for that deed, I too would be a king.

Charles. Only, to do this now! — "deaf" (in your style)
"To subjects' prayers," I must oppose them now!
It seems their will the trial should proceed, —
So palpably their will!

Hollis. You peril much,
But it were no bright moment save for that.
Strafford, your prime support, the sole roof-tree 40
Which props this quaking House of Privilege,
(Floods come, winds beat, and see — the treacherous sand!)
Doubtless, if the mere putting forth an arm
Could save him, you'd save Strafford.

Charles. And they dare
Consummate calmly this great wrong ! No hope?
This ineffaceable wrong! No pity then?

Hollis. No plague in store for perfidy? — Farewell!
You called me, sir — (*To Lady Carlisle.*) you, lady, bade me come
To save the Earl: I came, thank God for it,
To learn how far such perfidy can go! 50
You, sir, concert with me on saving him
Who have just ruined Strafford!

Charles. I? — and how?

Hollis. Eighteen days long he throws, one after one,
Pym's charges back: a blind moth-eaten law!
— He'll break from it at last : and whom to thank?
The mouse that gnawed the lion's net for him
Got a good friend, — but he, the other mouse,
That looked on while the lion freed himself ——
Fared he so well, does any fable say?

Charles. What can you mean?

Det tjente et formål.

Hollis. Tænk! Netop dagen i dag?

Inden Strafford rejser sig for at forsvare sig?

Karl. Jeg vil forsvare ham, hr. — bekræfte fortiden i dag, 30
det har altid været min hensigt. Ras mod mig,
ikke mod Strafford.

Lady Carlisle. Ædelt! — er dette ikke
at handle ædelt?

Hollis. Herre, I vil handle ærligt og oprigtigt;
og for den dåd, ville jeg ønske, jeg også var konge.

Karl. Kun at gøre dette nu! — 'døv, (som I siger)
for undersåtternes bønner,' jeg må modgå dem nu!*
Det virker som om de ønsker, at retsagen skal fortsætte, —
det er så åbenbart deres vilje.

Hollis. I sætter meget på spil,[†]
men bortset for det, ville det ikke være nogen lysende stund.
Strafford, er Jeres fremmeste støtte, det eneste træ, der når taget, 40
som afstiver dette skælvende privilegerede Hus,[‡]
(oversvømmelse kommer, vinde slår, og se — det forræderiske sand!)[§]
drejede det sig bare om at række armen frem
for at frelse Strafford, ville I utvivlsomt frelse ham.

Karl. Og de vover
roligt at fuldbyrde denne store uret. Intet håb?
Denne uudslettelige uret! Så ingen medlidenhed?

Hollis. Har svigagtighed ikke et forråd af pest i sig? — Farvel,^{**}
I indkaldte mig, herre. — (*Til Lady Carlisle.*) I, Frue, bad mig komme
for at frelse Jarlen. Jeg kom, tak Gud for det,
for at lære hvor langt falskhed kan drive det. 50
I, herre, rådslår med mig om at frelse Strafford,
I, som netop har tilintetgjort ham.

Karl. Jeg? — og hvordan?

Hollis. I atten dage kastede han, en efter en,
Pyms anklager tilbage: en blind mølædt lov!^{††}
— Han vil rive sig løs fra den til sidst: og hvem er der at takke for det?
Musen, der overgnavede løvens net,
havde en god ven, — men ham, den anden mus,
der kiggede på, mens løven befriede sig selv —
klarede han sig så godt, hvilken fabel fortæller om det?

Karl. Hvad mener I?

* Kun ... nu: nemlig at forsvare Strafford. — Han må gå imod folkets vilje, selv om han får skyld for at være en tyran og døv over for folkets bønner, fra 1837-udgaven.

† I ... spil: hvis han frelser Strafford, kan han miste sin trone, som Parlamentet kan fratage ham.

‡ privilegerede Hus: da det kan træffe afgørelse mellem frihed og despoti (Clarendon).

§ oversvømmelse ... sand: *Matt.* 7, 26-7.

** pest i sig: at Karl I vil give Strafford hans tidligere beføjelser tilbage.

†† mølædt lov: Strafford nævner i sit forsvar, at det var 240 år siden, der sidst var ført en rigsretssag.

Hollis. Pym never could have proved
 Strafford's design of bringing up the troops
 To force this kingdom to obedience: Vane —
 Your servant, not our friend, has proved it.

Charles. Vane?

Hollis. This day. Did Vane deliver up or no
 Those notes which, furnished by his son to Pym,
 Seal Stafford's fate?

Charles. Sir, as I live, I know
 Nothing that Vane has done! What treason next?
 I wash my hands of it. Vane, speak the truth!
 Ask Vane himself!

Hollis. I will not speak to Vane,
 Who speak to Pym and Hampden every day.

70

Queen. Speak to Vane's master then! What gain to him
 Were Stafford's death?

Hollis. Ha? Strafford cannot turn
 As you, sir, sit there — bid you forth, demand
 If every hateful act were not set down
 In his commission? — whether you contrived
 Or no, that all the violence should seem
 His work, the gentle ways — your own, — his part,
 To counteract the King's kind impulses —
 While . . . but you know what he could say! And then
 He might produce, — mark, sir! — a certain charge
 To set the King's express command aside,
 If need were, and be blameless. He might add . . .

80

Charles. Enough!

Hollis. — Who bade him break the Parliament,
 Find some pretence for setting up sword-law!

Queen. Retire!

Charles. Once more, whatever Vane dared do,
 I know not: he is rash, a fool — I know
 Nothing of Vane!

Hollis. Well — I believe you. Sir,
 Believe me, in return, that . . .
 (*Turning to Lady Carlisle.*) Gentle lady,
 The few words I would say, the stones might hear
 Sooner than these, — I rather speak to you,
 You, with the heart! The question, trust me, takes
 Another shape, to-day: not, if the King
 Or England shall succumb, — but, who shall pay
 The forfeit, Strafford or his master. Sir,

90

Hollis. Pym kunne aldrig have bevist
Straffords plan om bringe hæren på bane
for at tvinge kongeriget til lydighed. Vane —
Jeres tjener, ikke vor ven, har bevist det.

Karl. Vane?

Hollis. Netop i dag. Udleverede Vane eller ikke,
de noter som, givet videre af hans søn til Pym,
forseglede Straffords skæbne?

Karl. Min herre, så sandt jeg lever, vidste jeg
intet om hvad Vane har gjort! Hvilket forræderi er da det næste?
Jeg vasker mine hænder. Vane, må taler sandt.
Spørg Vane selv.

Hollis. Jeg vil ikke tale med Vane,
som taler med Pym og Hampden hver dag. 70

Dronningen. Tal da med Vanes herre. Hvad vinder han
ved Straffords død?

Hollis. Ha? Strafford kan ikke gøre
som I herre, sidde der — befale over Jer, kræve at få at vide
om enhver af hans forhadte handlinger var nedfældet af den
kommission, der undersøger ham? — for at se om
det lykkedes Jer eller ikke, at al volden skulle synes
hans værk, de blidere måder — Jeres egen, — hans rolle,
at modvirke Kongens venlige tilskyndelser —
medens . . . men I ved, hvad han ville sige. Og så
kunne han — bemærk, herre — fremvise en vis bemyndigelse 80
til at tilsidesætte Kongens udtrykkelige ordre,
hvis det var nødvendig, uden at blive dadlet derfor. Han kunne tilføje . . . *

Karl. Nok!

Hollis. — Som bad ham opløse Parlamentet,
finde et påskud til at indføre en sværdlov.

Dronningen. Træk Jer tilbage!

Karl. Jeg gentager, hvad Vane end vover
at gøre, ved jeg ikke. Han er overilet, en tåbe — jeg ved
intet om Vane.

Hollis. Godt — Jeg tror jer, herre,
tro til gengæld mig, når jeg . . .
(*Vender sig mod Lady Carlisle.*) Ædle Frue,
de få ord jeg ville sige, kunne stenene hører
snarere end disse, — Jeg vil hellere tale til Jer, 90
Jer, der har hjerte. Spørgsmålet, tro mig,
lyder anderledes i dag: ikke, om Englands
Konge skal bukke under, — men, hvem skal betale
boden, Strafford eller hans herre. Eders Majestæt,

* hvis ... nødvendigt: Strafford havde fuldmagt til at tilsidesætte Kongens ordre, hvis det fremmede Kongen foretager (Clarendon).

You loved me once: think on my warning now!

[Goes out.]

Charles. On you and on your warning both! — Carlisle!
That paper!

Queen. But consider!

Karl. Give it me!

There, signed — will that content you? Do not speak!

You have betrayed me, Vane! See! any day,

According to the tenor of that paper,

100

He bids your brother bring the army up,

Strafford shall head it and take full revenge.

Seek Strafford! Let him have the same, before

He rises to defend himself!

Queen. In truth?

That your shrewd Hollis should have worked a change

Like this! You, late reluctant . . .

Charles. Say, Carlisle,

Your brother Percy brings the army up,

Falls on the Parliament — (I'll think of you,

My Hollis!) say, we plotted long — 'tis mine,

The scheme is mine, remember! Say, I cursed

110

Vane's folly in your hearing! If the Earl

Does rise to do us shame, the fault shall lie

With you, Carlisle!

Lady Carlisle. Nay, fear not me! but still

That's a bright moment, sir, you throw away.

Tear down the veil and save him!

Queen. Go, Carlisle!

Lady Carlisle. (I shall see Strafford — speak to him: my heart

Must never beat so, then! And if I tell

The truth? What's gained by falsehood? There they stand

Whose trade it is, whose life it is! How vain

To gild such rottenness! Strafford shall know,

120

Thoroughly know them!)

Queen. Trust to me! (*To Carlisle.*) Carlisle,

You seem inclined, alone of all the Court,

To serve poor Strafford: this bold plan of yours

Merits much praise, and yet . . .

Lady Carlisle. Time presses, madam.

Queen. Yet — may it not be something premature?

Strafford defends himself to-day — reserves

I elskede mig engang, tænk nu over min advarsel.

[Går ud.

Karl. Både på dig og din advarsel. — Carlisle!

Det papir der!*

Dronningen. Men betænk.

Karl. Giv mig det!

Der, underskrevet — vil det tilfredsstille Jer? Sig ikke noget.

I har forrådt mig, Vane. Se! når som helst,

Ifølge hovedindholdet af dette papir,

100

befaler han Jeres bror at komme med hæren,

Strafford skal lede den og tage den fulde hævn.

Opsøg Strafford, lad ham se det, inden

han rejser sig for at forsvare sig.

Dronningen. Sandelig?

At din drevne Hollis skulle være mand for en ændring
som denne. Du, som for nylig var modvillig . . .

Karl. Hør, Carlisle,

Jeres bror Percy kommer med hæren,

overfalder Parlamentet — (Jeg vil tænke på dig,

min Hollis!) ja, vi lagde længe planer — det er min,

planen er min, husk det. Hør, jeg forbandede

110

Vanes dumhed i Jeres påhør, så hvis Jarlen

rejser sig for at bringe skam over os, vil fejlen være

Jeres, Carlisle.

Lady Carlisle. Ja, frygt ikke hvad mig angår! Men det er

stadigvæk et strålende øjeblik, herre, I kaster bort.

Riv sløret bort og frels ham.

Dronningen. Gå, Carlisle.

Lady Carlisle. (Jeg skal se Strafford — tale til ham, mit hjerte

har aldrig banket sådan. Og hvis jeg fortæller

sandheden? Hvad er vundet ved falskhed? Der stå de,

hvis hverv det er, hvis liv det er. Hvor forgæves

at forgylde en sådan råddenskab! Strafford skal komme til at kende,

120

dem, kende dem fuldstændigt.)

Dronningen. Stol på mig. (Til Carlisle.) Carlisle,†

I synes at være tilbøjelig til, som den eneste ved Hoffet,

at tjene stakkels Strafford. Denne Jeres dristige plan

fortjener megen ros, og dog . . .

Lady Carlisle. Tiden presser på, frue.

Dronningen. Dog — kan det ikke synes noget forhastet?

Strafford forsvare sig i dag — man må antage at han,‡

* Det papir: bønsskriftet fra hærofficererne bag hærkomplottet (Ohio). Karl underskriver det her, men i virkeligheden afviste han komplottet, se noterne: *Goring* og *Suckville*.

† Stol på mig: Dronningen henvender sig til Kongen, idet hun går.

‡ forsvare sig i dag: d. 13 april 1641.

Some wondrous effort, one may well suppose!

Lady Carlisle. Ay, Hollis hints as much.

Charles. Why linger then?

Haste with the scheme — my scheme: I shall be there

To watch his look. Tell him I watch his look!

130

Queen. Stay, we'll precede you!

Lady Carlisle. At your pleasure.

Charles. Say —

Say, Vane is hardly ever at Whitehall!

I shall be there, remember!

Lady Carlisle. Doubt me not.

Charles. On our return, Carlisle, we wait you here!

Lady Carlisle. I'll bring his answer. Sir, I follow you.

(Prove the King faithless, and I take away

All Strafford cares to live for: let it be ——

'Tis the King's scheme!

My Strafford, I can save,

Nay, I have saved you, yet am scarce content,

Because my poor name will not cross your mind.

140

Strafford, how much I am unworthy you!)

SCENE II. — *A Passage adjoining Westminster Hall.*

Many Groups of Spectators of the Trial. Officers of the Court, etc.

1st Spectator. More crowd than ever! Not know Hampden, man?

That's he, by Pym, Pym that is speaking now.

No, truly, if you look so high you'll see

Little enough of either!

2nd Spectator. Stay: Pym's arm

Points like a prophet's rod.

3rd Spectator. Ay, ay, we've heard

Some pretty speaking: yet the Earl escapes.

4th Spectator. I fear it: just a foolish word or two

About his children — and we see, forsooth,

Not England's foe in Strafford, but the man

10

Who, sick, half-blind . . .

2nd Spectator. What's that Pym's saying now

Which makes the curtains flutter? look! A hand

Clutches them. Ah! The King's hand!

5th Spectator. I had thought

Pym was not near so tall. What said he, friend?

2nd Spectator. "Nor is this way a novel way of blood,"

And the Earl turns as if to . . . look! look!

Many Spectators. There!

har en eller anden overordentlig præstation i reserve.

Lady Carlisle. Ja, det antyder Hollis.

Karl. Hvorfor så tøve?

Skynd jer med planen — min plan. Jeg vil være der for at iagttage ham. Sig til ham, at jeg iagttager ham.

130

Dronningen. Stands, vi vil gå foran Jer.

Lady Carlisle. Som Eders Majestæt ønsker.

Charles.

Hør —

hør, Vane er næsten aldrig på Whitehall.

Jeg vil være der, husk det.

Lady Carlisle. Tvivl ikke på mig.

Karl. Når I vender tilbage, Carlisle, venter vi her.

Lady Carlisle. Jeg skal bringe hans svar. Herre, jeg følger Jer.

(Bevis at Kongen er troløs, og jeg tager alt det bort, Strafford bryder sig om at leve for. Lad det være — det er Kongens plan.

Min Strafford, kan jeg frelse, ja, jeg har frelst dig, dog er jeg næppe tilfreds, fordi mit arme navn end ikke vil falde dig ind. Strafford, hvor uværdig er jeg ikke til dig.)

140

ANDEN SCENE. — *En passage ved siden af Westminster Hall.*

Mange grupper af tilskuere til retssagen. Retsbetjente, osv.

1. *tilskuer.* Flere folk en nogensinde før. Kender du ikke Hampden, menneske? Det er ham, ved siden af Pym, Pym som taler nu. Nej, sandelig, hvis du kigger så højt op vil du se meget lidt af dem begge.

2. *tilskuer.* Vent: Pym's arm peger som en profets stav.

3. *tilskuer.* Ja, ja vi har hørt en omgang køn tale, dog undslipper Jarlen.

4. *tilskuer.* Jeg er bange for det. Blot et par tåbelige ord om hans børn — og vi ser måske ikke Englands fjende i Strafford, men manden som syg og halvblind . . .

10

2. *tilskuer.* Hvad er det Pym siger nu, som får gardinerne til at blafre? Se! En hånd knuger dem. Åh! Kongens hånd.

5. *tilskuer.* Jeg troede ikke Pym var nær så høj. Hvad siger han, ven?

2. *tilskuer.* 'Heller ikke er dette en ny blodets vej,' og Jarlen vender sig som for at . . . se! se!

Mange tilskuere.

Der!

What ails him? no — he rallies, see — goes on,
And Strafford smiles. Strange!

An Officer. Haselrig!

Many Spectators. Friend? Friend?

The Officer. Lost, utterly lost: just when we looked for Pym
To make a stand against the ill effects
Of the Earl's speech! Is Haselrig without?
Pym's message is to him.

20

3rd Spectator. Now, said I true?
Will the Earl leave them yet at fault or no?

1st Spectator. Never believe it, man! These notes of Vane's
Ruin the Earl.

5th Spectator. A brave end: not a whit
Less firm, less Pym all over. Then, the trial
Is closed. No — Strafford means to speak again?

An Officer. Stand back, there!

5th Spectator. Why, the Earl is coming hither!
Before the court breaks up! His brother, look, —
You'd say he'd deprecated some fierce act
In Strafford's mind just now.

An Officer. Stand back, I say!

30

2nd Spectator. Who's the veiled woman that he talks with?

Many Spectators. Hush —
The Earl! the Earl!

*Enter Strafford, Slingsby, and other Secretaries, Hollis, Lady Carlisle,
Maxwell, Balfour, etc. Strafford converses with Lady Carlisle.*

Hollis. So near the end! Be patient — Return!

Strafford (to his Secretaries). Here — anywhere — or, 'tis freshest here!
To spend one's April here, the blossom-month:
Set it down here (*They arrange a table, papers, etc.*)

So, Pym can quail, can cower
Because I glance at him, yet more's to do?
What's to be answered, Slingsby? Let us end!
(*To Lady Carlisle.*) Child, I refuse his offer; whatsoe'er
It be! Too late! Tell me no word of him!

'Tis something, Hollis, I assure you that —
To stand, sick as you are, some eighteen days
Fighting for life and fame against a pack
Of very curs, that lie through thick and thin,
Eat flesh and bread by wholesale, and can't say
"Strafford" if it would take my life!

40

Lady Carlisle. Be moved!

Hvad fejler han? Nej — han kommer sig, se — fortsætter, og Strafford smiler. Underligt.

En retsbetjent. Haselrig!

Mange tilskuere. En ven? En ven?

Retsbetjenten. Mistet, fuldstændigt mistet, netop som vi venter, at Pym vil tage kampen op mod den dårlige virkning af Jarlens tale. Er Haselrig udenfor?

20

Pyms budskab er til ham.

3. tilskuer. Nå, talte jeg sandt?

Vil Jarlen få dem til at tabe færtten eller ikke?

1. tilskuer. Tro det aldrig, menneske. Disse noter af Vane ødelægger Jarlen.

5. tilskuer. En prægtig afslutning! Ikke en tøddel mindre fast, mindre Pym over det hele. Så retssagen er afsluttet. Nej — har Strafford ikke tænkt sig at tale igen?

En retsbetjent. Træd tilbage, der!

5. tilskuer. Hvad, Jarlen kommer herhen, før retten bryder op. Hans bror, se, — han ser* ud som om, han har modsat sig en eller anden voldsom handling, som Strafford havde til sinds at gøre netop nu.

En retsbetjent. Træd tilbage, siger jeg.

30

2. tilskuer. Hvem er den tilslørede kvinde han taler med?

Mange tilskuere. Tys — Jarlen! Jarlen!

Strafford, Slingsby, og andre sekretærer, Hollis, Lady Carlisle, Maxwell, Balfour, osv. kommer ind. Strafford i samtale med Lady Carlisle.

Hollis. Så nær slutningen. Vær tålmodig — Vend tilbage.

Strafford (til sine sekretærer). Her — hvor om helst — eller her, her er der friskest til at tilbringe ens april, blomstermåned. Stil det her (*De anbringer et bord, papirer osv.*)

Så Pym kan tabe modet, dukke sig fordi jeg kigger på ham, dog skal der ikke mere til? Hvad skal man svare, Slingsby? Lad os slutte. (*Til Lady Carlisle.*) Barn, Jeg afviser hans tilbud; hvad det så end er. For sent! Sig ikke noget om ham.

Det er noget, det forsikrer jeg dig Hollis — at stå, syg som man er, i omkring atten dage og kæmpe for sit liv mod en flok

40

rene køtere, der lyver gennem tykt og tyndt, æder kød og brød i stor stil og ikke vil titulere mig 'Strafford', som om dét kunne slå mig ihjel.

Lady Carlisle. Tag affære!

* bror: hans svoger Hollis.

Glance at the paper!

Strafford. Already at my heels!

Pym's faulting bloodhounds scent the track again.

Peace, child! Now, Slingsby!

[Messengers from Lane and other of Strafford's Counsel within the
Hall are coming and going during the Scene.

Strafford (setting himself to write and dictate). I shall beat you, Hollis!

Do you know that? In spite of St. John's tricks,

In spite of Pym — your Pym who shrank from me!

50

Eliot would have contrived it otherwise.

(*To a Messenger.*) In truth? This slip, tell Lane, contains as much

As I can call to mind about the matter.

Eliot would have disdained . . .

(*Calling after the Messenger.*) And Radcliffe, say,

The only person who could answer Pym,

Is safe in prison, just for that.

Well, well!

It had not been recorded in that case,

I baffled you.

(*To Lady Carlisle.*) Nay, child, why look so grieved?

All's gained without the King! You saw Pym quail?

What shall I do when they acquit me, think you,

60

But tranquilly resume my task as though

Nothing had intervened since I proposed

To call that traitor to account! Such tricks,

Trust me, shall not be played a second time,

Not even against Laud, with his gray hair —

Your good work, Hollis! Peace! To make amends,

You, Lucy, shall be here when I impeach

Pym and his fellows.

Hollis. Wherefore not protest

Against our whole proceeding, long ago?

Why feel indignant now? Why stand this while

70

Enduring patiently?

Strafford. Child, I'll tell you —

You, and not Pym — you, the slight graceful girl

Tall for a flowering lily, and not Hollis —

Why I stood patient! I was fool enough

To see the will of England in Pym's will;

To fear, myself had wronged her, and to wait

Her judgment: when, behold, in place of it . . .

Kast et blik på papiret her.*

Strafford. Allerede I hælene på mig.

Pyms klandrende blodhunde har atter fært.

Stille barn! Nuvel, Slingsby!

[Budbringere *fra Lane og andre af Straffords rådgivere inde i salen, kommer og går i løbet af scenen.*

Strafford (sætter sig for at skrive og diktere). Jeg skal slå dig, Hollis.

Er du klar over det? På trods af Skt. Johns kneb,

på trods af Pym — din Pym som veg tilbage for mig.

50

Eliot ville have grebet sagen anderledes an.

(*Til en budbringer.*) Sandelig? Fortæl Lane, at denne lap indeholder alt, hvad jeg kan huske om sagen.

Eliot ville have ringeagtet . . .

(*Idet han kalder på en budbringer.*) Og Radcliffe, åh ja, den eneste person som kunne give Pym svar på tiltale, er sikker i fængsel, netop af samme grund.

Godt! godt!

I det tilfælde var det ikke blevet optegnet,

at jeg bremsede dig.†

(*Til Lady Carlisle.*) Nej, barn, hvorfor så bedrøvet?

Alt er opnået uden Kongen. Du så Pym miste modet?

Hvad skal jeg gøre, når de frikender mig, tænker du;

60

jeg med sindsro vil genoptage mit hverv, som om

intet var sket siden jeg foreslog

at kræve denne forræder til regnskab. Sådanne kneb,

tro mig, skal man ikke benytte sig af igen,

end ikke mod Laud, med sine grå hår —

Det bliver dit nyttige hverv, Hollis! Stille! Som erstatning

skal du, Lucy, være her når jeg anlægger rigsretssag mod

Pym og hans tilhængere.

Hollis. Hvorfor protesterede du ikke

for længe siden mod hele vor rettergang?

Hvorfor føle sig opbragt nu? Hvorfor stå imens

70

og udholde det tålmodigt?

Strafford. Jeg vil fortælle *dig* det, barn —

dig, og ikke Pym — du, den spinkle yndefulde pige,

høj for en blomstrende lilje at være, og ikke Hollis, —

hvorfor jeg stod tålmodigt. Jeg var tåbelig nok

til at se Englands vilje i Pym's vilje;

til at frygte, at jeg selv havde gjort landet uret og at vente

på dets dom, da i stedet for den, se her . . . ‡

* papiret: Kongens underskrevne tilsagn til hærkomplottet.

† bremsede (*baffled*): Straffords blik forvirrede Pym eller bragte ham ud af fatning, jf. scene 2, l. 16 og l. 36 ovenfor.

‡ se her: sedlen han har skrevet tidligere til Lane, se ovenfor.

(*To a Messenger who whispers.*) Tell Lane to answer no such question!

Law, —

I grapple with their law! I'm here to try
My actions by their standard, not my own! 80
Their law allowed that levy: what's the rest
To Pym, or Lane, any but God and me?

Lady Carlisle. The King's so weak! Secure this chance! 'Twas Vane,
Never forget, who furnished Pym the notes . . .

Strafford. Fit, — very fit, those precious notes of Vane,
To close the Trial worthily! I feared
Some spice of nobleness might linger yet
And spoil the character of all the past.
Vane eased me . . . and I will go back and say
As much — to Pym, to England! Follow me! 90
I have a word to say! There, my defence
Is done!

Stay ! why be proud? Why care to own
My gladness, my surprise? — Nay, not surprise!
Wherefore insist upon the little pride
Of doing all myself, and sparing him
The pain ? Child, say the triumph is my King's!
When Pym grew pale, and trembled, and sank down,
One image was before me: could I fail?
Child, care not for the past, so indistinct,
Obscure — there's nothing to forgive in it 100
'Tis so forgotten! From this day begins
A new life, founded on a new belief
In Charles.

Hollis. In Charles ? Rather believe in Pym!
And here he comes in proof! Appeal to Pym!
Say how unfair . . .

Strafford. To Pym? I would say nothing!
I would not look upon Pym's face again.

Lady Carlisle. Stay, let me have to think I pressed your hand!

[*Strafford and his friends go out.*]

Enter Hampden and Vane.

Vane. O Hampden, save the great misguided man!
Plead Stafford's cause with Pym! I have remarked
He moved no muscle when we all declaimed 110
Against him: you had but to breathe — he turned
Those kind calm eyes upon you.

(*Til en budbringer som hvisker.*) Sig til Lane, at han ikke skal svare på et sådant spørgsmål! Loven, —

jeg famler med deres lov! Jeg er her for at efterprøve mine handlinger efter deres standard, ikke min egen. 80
Deres lov tillod hin udskrivning: hvad betyder resten* for Pym eller Lane, for nogen andre end Gud og mig?

Lady Carlisle. Kongen er så svag. Grib denne chance. Det var Vane, glem ikke, hvem der skaffede Pym noterne . . .

Strafford. Passende, — meget passende disse dyrebare noter af Vane til at slutte retssagen på værdig vis. Jeg var bange for, at et anstrøg af ædelhed endnu kunne holde sig i live og ødelægge karakteren af alt, der er passeret. Det befriede Vane mig for . . . og så meget vil jeg gå tilbage og sige— til Pym, til England. Følg mig! 90
Jeg har et ord at skulle have sagt. Sådan, mit forsvar er færdigt.

Vent! Hvorfor være stolt? Hvorfor skulle det bekymre mig at indrømme min glæde, min overraskelse? — Nej, ikke overraskelse! Hvorfor insistere på den lille stolthed over at gøre alt selv og skåne ham for besværet? Barn, sig sejrens er Kongens. Da Pym blev bleg og skælvede og sank sammen, så jeg kun ét billede foran mig: kunne jeg fejle? Barn, bryd dig ikke om fortiden, så utydelig, så dunkel — der er intet at tilgive i den, 100
den er glemt. Fra i dag begynder et nyt liv, grundet på en ny tro på Karl.

Hollis. På Karl? Tro hellere på Pym.
Og her kommer han som bevis. Appeller til Pym, sig hvor uretfærdigt . . .

Strafford. Til Pym? Jeg vil intet sige til Pym.
Jeg vil ikke se på hans ansigt igen.

Lady Carlisle. Vent, lad mig kunne tænke på, at jeg trykkede din hånd.
[*Strafford og hans venner går ud.*]

Hampden og Vane kommer ind.

Vane. Oh Hampden, frels den store vildledte mand. Tal Straffords sag for Pym. Jeg har bemærket at han ikke bevægede en muskel, da vi alle 110
afviste ham. Du behøvede bare at viske — og han rettede de dér venlige rolige øjne mod dig.

* udskrivning: af tropper.

*Enter Pym, the Solicitor-General St. John, the Managers
of the Trial, Fiennes, Rudyard, etc.*

Rudyard. Horrible!
Till now all hearts were with you: I withdraw
For one. Too horrible! But we mistake
Your purpose, Pym: you cannot snatch away
The last spar from the drowning man.

Fiennes. He talks
With St. John of it — see, how quietly!
(*To other Presbyterians.*) You'll join us? Strafford may deserve the worst:
But this new course is monstrous. Vane, take heart!
This Bill of his Attainder shall not have 120
One true man's hand to it.

Vane. Consider, Pym!
Confront your Bill, your own Bill: what is it?
You cannot catch the Earl on any charge, —
No man will say the law has hold of him
On any charge; and therefore you resolve
To take the general sense on his desert,
As though no law existed, and we met
To found one. You refer to Parliament
To speak its thought upon the abortive mass 130
Of half-borne-out assertions, dubious hints
Hereafter to be cleared, distortions — ay,
And wild inventions. Every man is saved
The task of fixing any single charge
On Strafford: he has but to see in him
The enemy of England.

Pym. A right scruple!
I have heard some called England's enemy
With less consideration.

Vane. Pity me!
Indeed you made me think I was your friend!
I who have murdered Strafford, how remove
That memory from me?

Pym. I absolve you, Vane. 140
Take you no care for aught that you have done!

Vane. John Hampden, not this Bill! Reject this Bill!
He staggers through the ordeal : let him go,
Strew no fresh fire before him! Plead for us!
When Strafford spoke, your eyes were thick with tears !

Hampden. England speaks louder: who are we, to play
The generous pardoner at her expense,
Magnanimously waive advantages,
And, if he conquer us, applaud his skill?

Pym, Rigsadvokaten Skt. John, lederne af retssagen, Fiennes,
Rudyard, osv. kommer ind

Rudyard. Grufuldt!

Indtil nu var alle hjerter med dig. Jeg er en af dem, der trækker sig tilbage. Alt for grufuldt! Men vi misforstår din hensigt, Pym; du kan ikke snappe den sidste lægte fra en druknende mand.

Fiennes. Han taler

med Skt. John om det — se, hvor stille!

(*Til andre Presbyterianere.*) Vil I ikke slutte jer til os? Strafford fortjener måske det værste, men denne nye kurs er afskyelig. Vane, fat mod! Dette lovforslag, om at han skal få ære, liv og gods forbrudt, vil ikke
120
en eneste ærlig mand have noget at gøre med.

Vane. Betænk, Pym.

Se dit lovforslag i øjnene, dit eget lovforslag: hvad er det?

Du kan ikke fange Jarlen ved nogen anklage, —

ingen vil sige, at loven har et hold på ham

ved nogen anklage overhovedet; og derfor beslutter du

at gribe den almindelige mening om hans fortjeneste,

som om ingen lov eksisterede, og vi mødtes for at

sætte en i kraft. Du henviser til Parlamentet, at du udsiger

de tanker, det gør sig på grundlag af den fejlslagne mængde

af halvt bekræftede påstande, tvivlsomme vink
130

som herefter skal opklares, forvrængninger — ja,

og vilde påhit. Det er overladt til enhver mand

at fæstne en hvilken som helst anklage

på Strafford, han skal blot se

Englands fjende i ham.

Pym. Det er rigtigt at betænke dette.

Jeg har hørt nogle blive kaldt Englands fjende

på en mindre hensynsfuld måde.

Vane. Ynk mig!

Sandelig du fik mig til at tro jeg var din ven.

Jeg som har myrdet Strafford, hvordan fjerne

denne erindring fra mig?

Pym. Jeg giver dig syndsforladelse, Vane.
140

lad være med at bekymre dig, om noget du har gjort.

Vane. John Hampden, ikke dette lovforslag. Afvis dette lovforslag.

Han raver gennem ildprøven. Lad ham gå,

strø ikke mere ild foran ham. Bed for os.

Da Strafford talte, var dine øjne fulde af tårer.

Hampden. England taler højere. Hvem er vi, at spille

den ædelmodige tilgiver på landets bekostning,

storsindet at opgive fordelene,

og hvis han besejrer os, prise hans dygtighed?

Vane. He was your friend.

Pym. I have heard that before. 150

Fiennes. And England trusts you.

Hampden. Shame be his, who turns

The opportunity of serving her

She trusts him with, to his own mean account —

Who would look nobly frank at her expense!

Fiennes. I never thought it could have come to this.

Pym. But I have made myself familiar, *Fiennes*,

With this one thought — have walked, and sat, and slept,

This thought before me. I have done such things,

Being the chosen man that should destroy 160

The traitor. You have taken up this thought

To play with, for a gentle stimulant,

To give a dignity to idler life

By the dim prospect of emprise to come,

But ever with the softening, sure belief,

That all would end some strange way right at last.

Fiennes. Had we made out some weightier charge!

Pym. You say

That these are petty charges: can we come

To the real charge at all? There he is safe

In tyranny's stronghold. Apostasy

Is not a crime, treachery not a crime: 170

The cheek burns, the blood tingles, when you speak

The words, but where's the power to take revenge

Upon them? We must make occasion serve, —

The oversight shall pay for the main sin

That mocks us.

Rudyard. But this unexampled course,

This Bill!

Pym. By this, we roll the clouds away

Of precedent and custom, and at once

Bid the great beacon-light God sets in all,

The conscience of each bosom, shine upon

The guilt of *Strafford*: each man lay his hand 180

Upon his breast, and judge!

Vane. I only see

Strafford, nor pass his corpse for all beyond!

Rudyard and others. Forgive him! He would join us, now he finds

What the King counts reward! The pardon, too,

Should be your own. Yourself should bear to *Strafford*

Vane. Han var din ven.

Pym. Jeg har hørt det før. 150

Fiennes. Og England har tillid til dig.

Hampden. Skam få ham, der vender

den muligheden til at tjene England,
som det betror ham, til sin egen nedrige fordel —
som på Englands bekostning vil tage sig ædelt åbenhjertig ud.

Fiennes. Jeg havde aldrig troet, det ville komme så vidt.

Pym. Men jeg har gjort mig selv fortrolig, *Fiennes*,
med denne ene tanke — har vandret og siddet og sovet
med denne tanke foran mig. Jeg har gjort sådanne ting,
da jeg var den udvalgte mand, som skulle ødelægge*
forræderen. Du har taget denne tanke op 160

for at lege med den, som en mild stimulans,
for at give et ørkesløst liv værdighed
ved den dunkle udsigt til et dristigt forehavende,
men altid med den formildende, sikre tro på,
at alt på en eller anden sælsom måde ville ende godt til sidst.

Fiennes. Har vi fremført nogen tungere anklage.

Pym. Du siger

at disse er ubetydelige anklager. Kan vi overhovedet
komme frem til den virkelige anklage? Han er sikker der
inde i tyranniets fæstning. Frafald
er ikke en forbrydelse, forræderi er ikke en forbrydelse. 170

Kinden brænder, blodet sitrer når du siger ordene,
men hvor er styrken til at tage hævn for dem?

Vi må nødvendigvis benytte os af lejligheden, —
forsømmelsen skal betale for hovedsynden,†
som spotter os.

Rudyard. Men denne uhørte fremgangsmåde,
dette lovforslag.

Pym. Ved dette ruller vi skyerne bort
af fortilfælde og sædvane og befaler
straks det stor fyrtårn, hvert hjertes
samvittighed Gud sætter i alle, at lyse på
Straffords skyld. Lad hver enkelt mand lægge sin hånd 180
på sit bryst og dømme.

Vane. Jeg ser kun
Strafford, og jeg svigter ham end ikke for alt, hvad der er sket.

Rudyard og andre. Tilgiv ham! Han vil slutte sig til os, nu han opdager,
hvad Kongen regner for belønning. Også undskyldningen,
burde være din egen. Du burde selv gå til Strafford

* Jf. *Sl.* 89, 20.

† 'forsømmelsen, den mindre forbrydelse, bruges som påskud til at straffe den større, som man ikke kan straffe eller bevise' (Clarendon).

The pardon of the Commons.

Pym. Meet him ? Strafford?
 Have we to meet once more, then? Be it so!
 And yet — the prophecy seemed half fulfilled
 When, at the Trial, as he gazed, my youth,
 Our friendship, divers thoughts came back at once
 And left me, for a time . . . 'Tis very sad!
 To-morrow we discuss the points of law
 With Lane — to-morrow?

190

Vane. Not before to-morrow —
 So, time enough! I knew you would relent!

Pym. The next day, Haselrig, you introduce
 The Bill of his Attainder. Pray for me!

SCENE III. — *Whitehall.*

The King.

Charles. My loyal servant! To defend himself
 Thus irresistibly, withholding aught
 That seemed to implicate us!

We have done
 Less gallantly by Strafford. Well, the future
 Must recompense the past.

She tarries long.
 I understand you, Strafford, now!

The scheme —
 Carlisle's mad scheme — he'll sanction it, I fear,
 For love of me. 'Twas too precipitate:
 Before the army's fairly on its march,
 He'll be at large: no matter.

Well, Carlisle?

10

Enter Pym.

Pym. Fear me not, sir: — my mission is to save,
 This time.

Charles. To break thus on me! Unannounced!

Pym. It is of Strafford I would speak.

Charles. No more
 Of Strafford! I have heard too much from you.

Pym. I spoke, sir, for the People; will you hear
 A word upon my own account?

Charles. Of Strafford?
 (So turns the tide already? Have we tamed

med Underhusets undskyldning.

Pym. Møde ham? Strafford?

Må vi da atter mødes? Lad det være så.

Og dog — profetien syntes næsten opfyldt,
da, under retssagen, idet han stirrede, min ungdom
vort venskab, forskellige tanker straks dukkede op
og efterlod mig for en tid . . . det er meget trist!

190

I morgen diskuterer vi lovpunkterne
med Lane — i morgen, altså?

Vane. Ikke før i morgen —
så der er tid nok. Jeg vidste du ville formildes.

Pym. Dagen efter, Haselrig, introducerer du lovforslaget
om at få hans ære, liv og gods forbrudt. Bed for mig!

TREDJE SCENE. — *Whitehall.*

Kongen.

Karl. Min trofaste tjener! At forsvare sig selv
således uimodståeligt, mens han holdt alt tilbage,
som syntes at inddrage os.

Vi har handlet
mindre ridderligt mod Strafford. Nå, fremtiden
må give erstatning for fortiden.

Hun bier længe.

Jeg forstår dig nu Strafford.

Planen —

Carlisles vanvittige plan — han vil billige den, er jeg bange for,
af kærlighed til mig. Det var altfor ubesindigt.
Før hæren rigtig er på march,
vil han være fri: planen er uden betydning.

Nå, Carlisle?

10

Pym kommer ind.

Pym. Nær ingen frygt, Eders Majestæt: — mit hverv denne gang
er at frelse.

Karl. Således at brase ind til mig! Uanmeldt!

Pym. Det er Strafford jeg vil tale om.

Karl. Ikke mere
om Strafford. Jeg har hørt for meget fra Jer.

Pym. Jeg talte for folket, herre. Vil I høre
et ord for min egen regning?

Karl. Om Strafford?
(Vender tidevandet således allerede? Har vi tæmmet

The insolent brawler? — Strafford's eloquence
Is swift in its effect.) Lord Strafford, sir,
Has spoken for himself.

Pym. Sufficiently. 20

I would apprise you of the novel course
The People take: the Trial fails.

Charles. Yes, yes:
We are aware, sir: for your part in it
Means shall be found to thank you.

Pym. Pray you, read
This schedule! I would learn from your own mouth
— (It is a matter much concerning me) —
Whether, if two Estates of us concede
The death of Strafford, on the grounds set forth
Within that parchment, you, sir, can resolve
To grant your own consent to it. This Bill 30
Is framed by me. If you determine, sir,
That England's manifested will should guide
Your judgment, ere another week such will
Shall manifest itself. If not, — I cast
Aside the measure.

Charles. You can hinder, then,
The introduction of this Bill?

Pym. I can.

Charles. He is my friend, sir: I have wronged him: mark you,
Had I not wronged him, this might be. You think
Because you hate the Earl . . . (turn not away,
We know you hate him) — no one else could love 40
Strafford : but he has saved me, some affirm.
Think of his pride! And do you know one strange,
One frightful thing? We all have used the man
As though a drudge of ours, with not a source
Of happy thoughts except in us; and yet
Strafford has wife and children, household cares,
Just as if we had never been. Ah sir,
You are moved, even you, a solitary man
Wed to your cause — to England if you will!

Pym. Yes — think, my soul — to England! Draw not back! 50

Charles. Prevent that Bill, sir! All your course seems fair
Till now. Why, in the end, 'tis I should sign
The warrant for his death! You have said much
I ponder on; I never meant, indeed,

den uforskammede spektakelmager? — Straffords veltalenhed virker hurtigt.) Lord Strafford, hr. har talt for sig selv.

Pym. Og tilstrækkeligt. 20

Jeg ville underrette Jer om den nye kurs, som folket tager. Retssagen er en fiasko.

Karl. Ja, ja, det er vi klar over, hr.; for Jeres deltagelse i den vil der blive fundet midler til at takke Jer.

Pym. Jeg beder Jer, læs denne liste. Jeg ønsker at høre fra Jeres egen mund — (det er en sag, der ligger mig stærkt på sinde) — om I, Eders Majestæt, hvis vore to Huse indvilliger i at dømme Strafford til døden af de grunde, der er nedfældet på dette dokument, kan beslutte Jer til at give Jert tilsagn til det. Dette lovforslag er udformet af mig. Hvis I bestemmer, at Englands åbenbare vilje skal lede Jeres dom, da vil en sådan vilje åbenbare sig før der er gået en uge. Hvis ikke, — kaster jeg lovforslaget bort.* 30

Karl. I kan således hindre, fremlæggelsen af dette lovforslag?

Pym. Det kan jeg.

Karl. Han er min ven, hr. Jeg har gjort ham uret. Bemærk, havde jeg ikke gjort ham uret, kunne dette måske ske. I tror, at fordi I hader Jarlen . . . (vend Jer ikke bort, vi ved I hader ham) — så kan heller ingen andre elske Strafford, men han har reddet mig, hvilket nogle bekræfter. Tænk på hans stolthed. Og er I klar over en ejendommelig, en skrækelig ting? Vi har alle brugt manden, som var han en af vore slaver, uden at have nogen anden tanke end vor egen lykke; og dog har Strafford kone og børn, huslige bekymringer, ganske som om vi aldrig havde været til. Åh, hr., I er bevæget, selv I, en enlig mand gift med Jeres sag — med England, om I vil. 40

Pym. Ja— tænk, min sjæl — med England. Vig ikke tilbage! 50

Karl. Stands dette lovforslag, hr. Jeres handlemåde synes retfærdig indtil nu. Jamen det er mig, der til slut skal underskrive hans dødsdom. I har sagt meget jeg grunder over; sandelig, jeg har aldrig tænkt,

* Ll. 31-35: Kongen skal følge Englands dvs. Underhusets vilje. Godtgøres det i løbet af en uge, at det ikke er Parlamentets ønske at dømme Strafford til døden, at der ikke er flertal for det, da vil Pym kaste lovforslaget bort. jf. noten s. 104.

Stafford should serve me any more. I take
 The Commons' counsel; but this Bill is yours —
 Nor worthy of its leader: care not, sir,
 For that, however! I will quite forget
 You named it to me. You are satisfied?

Pym. Listen to me, sir! Eliot laid his hand, 60
 Wasted and white, upon my forehead once;
 Wentworth — he's gone now! — has talked on, whole nights,
 And I beside him; Hampden loves me: sir,
 How can I breathe and not wish England well,
 And her King well?

Charles. I thank you, sir, who leave
 That King his servant. Thanks, sir!

Pym. Let me speak!
 — Who may not speak again; whose spirit yearns
 For a cool night after this weary day:
 — Who would not have my soul turn sicker yet
 In a new task, more fatal, more august, 70
 More full of England's utter weal or woe.
 I thought, sir, could I find myself with you,
 After this trial, alone, as man to man —
 I might say something, warn you, pray you, save —
 Mark me, King Charles, save — you!
 But God must do it. Yet I warn you, sir —
 (With Stafford's faded eyes yet full on me)
 As you would have no deeper question moved
 — "How long the Many must endure the One,"
 Assure me, sir, if England give assent 80
 To Stafford's death, you will not interfere!
 Or —

Charles. God forsakes me. I am in a net
 And cannot move. Let all be as you say!

Enter Lady Carlisle.

Lady Carlisle. He loves you —looking beautiful with joy
 Because you sent me! he would spare you all
 The pain! he never dreamed you would forsake
 Your servant in the evil day — nay, see
 Your scheme returned! That generous heart of his!
 He needs it not — or, needing it, disdains
 A course that might endanger you — you, sir, 90
 Whom Stafford from his inmost soul . . .

at Strafford stadigvæk skulle tjene mig. Jeg følger —
 Underhusets råd; men dette Jeres lovforslag
 er ikke dets leder værdig; men bryd Jer
 for øvrigt ikke om det, hr. Jeg vil ganske glemme
 I omtalte det for mig. Er I tilfreds?

Pym. Lyt til mig, Eders Majestæt! Eliot lagde engang
 sin hånd, vissen og hvid, på min pande; 60
 Wentworth — han er borte nu! — har snakket løs hele nætter,*
 og jeg ved siden af ham; Hampden elsker mig, herre,
 hvordan kan jeg trække vejret uden at ønske England alt godt,
 og dets Konge alt godt?

Karl. Jeg takker Jer, hr., fordi I lader
 denne Konge beholde sin tjener. Tak, hr.!

Pym. Lad mig tale.
 — Jeg, som måske ikke kommer til at tale igen, hvis ånd længes
 efter en kølig nat efter denne trættende dag.
 — Som ikke vil have, at min sjæl bliver endnu mere syg
 med en ny opgave, mere skæbnesvanger, mere ophøjet, 70
 mere fuld af Englands absolutte ve og vel.

Jeg tænkte på, herre, at kunne jeg være sammen med Jer
 efter denne retssag, alene, mand til mand —

kunne jeg sige noget, advare Jer, bede Jer, frelse —
 mærk mine ord, Kong Karl, frelse — Jer.

Men Gud må gøre det. Dog advarer jeg Jer, herre —
 (Med Straffords falmede øjne rette lige mod mig)

da I ikke vil have noget dybere spørgsmål stillet
 — 'Hvor længe må de mange udholde den Ene,'†

Eders Majestæt, forvis mig om, at hvis England giver sit tilsagn
 til Straffords død, så vil I ikke blande Jer. 80

Eller —

Karl. Gud tilgive mig. Jeg er fanget i et net
 og kan ikke bevæge mig. Lad alt blive som I siger.

Lady Carlisle kommer ind.

Lady Carlisle. Han elsker Jer — glæden over I sendte mig
 fik ham til at stråle af skønhed. han vil skåne Jer alle
 for smerten. Han troede aldrig på, at I ville svigte
 Jeres tjener I den onde tid — ja, se
 han har svaret på Jeres plan. Dette hans ædelmodige hjerte.‡
 Han behøver den ikke — eller, hvis han behøver den, ringeagter
 en kurs, som kunne bringe Jer I fare — Jer, herre 90
 som Strafford fra det inderste af sin sjæl . . .

* Wentworth — han er borte nu: fordi han er blevet til Jarl af Strafford.

† Et omtrentligt citat fra Byrons *The Corsair* 1, 187-8 (Clarendon).

‡ han ... svaret: Strafford har løst Kongen fra hans løfte om at beskytte Straffords liv og gods.

(*Seeing Pym.*) Well met!
No fear for Strafford! All that's true and brave
On your own side shall help us: we are now
Stronger than ever.

Ha —what, sir, is this?
All is not well! What parchment have you there?

Pym. Sir, much is saved us both.

Lady Carlisle. This Bill! Your lip
Whitens — you could not read one line to me
Your voice would falter so!

Pym. No recreant yet!
The great word went from England to my soul,
And I arose. The end is very near.

100

Lady Carlisle. I am to save him! All have shrunk beside;
'Tis only I am left. Heaven will make strong
The hand now as the heart. Then let both die!

(*Idet hun ser Pym.*)

Vel mødt!

Ingen grund til at ængstes for Strafford! Alt hvad der er sandt og tappert på Jeres side skal hjælpe os. Vi er nu stærkere end nogensinde.

Aha — hvad er dette, hr.?

Alt står ikke godt til! Hvilket dokument har I der?

Pym. Eders Majestæt, vi er begge skånet for meget.

Lady Carlisle.

Dette lovforslag,

Jeres læbe blegner — I kunne ikke læse en eneste linje for mig, for Jeres stemme ville sådan skælve.

Pym.

Endnu ikke en frafalden.

Det store ord gik fra England til min sjæl, og jeg rejste mig. Enden er meget nær.

100

Lady Carlisle. Jeg må frelse ham. Alt svinder ind ved siden af dette. Det er kun mig, der er tilbage. Himlen vil gøre hånden stærk såvel som hjertet. Derefter, lad begge dø!

ACT V.

SCENE I. — *Whitehall.*

Hollis, Lady Carlisle.

Hollis. Tell the King then! Come in with me!*Lady Carlisle.* Not so!

He must not hear till it succeeds.

Hollis. Succeed?

No dream was half so vain — you'd rescue Strafford

And outwit Pym! I cannot tell you . . . lady,

The block pursues me, and the hideous show.

To-day . . . is it to-day? And all the while

He's sure of the King's pardon. Think, I have

To tell this man he is to die. The King

May rend his hair, for me! I'll not see Strafford!

Lady Carlisle. Only, if I succeed, remember — Charles 10

Has saved him. He would hardly value life

Unless his gift. My stanch friends wait. Go in —

You must go in to Charles!

Hollis. And all beside
Left Strafford long ago. The King has signed
The warrant for his death! the Queen was sick
Of the eternal subject. For the Court, —The Trial was amusing in its way,
Only too much of it: the Earl withdrew
In time. But you, fragile, alone, so youngAmid rude mercenaries — you devise 20
A plan to save him! Even though it fails,
What shall reward you?*Lady Carlisle.* I may go, you think,
To France with him? And you reward me, friend.Who lived with Strafford even from his youth
Before he set his heart on state-affairs
And they bent down that noble brow of his.I have learned somewhat of his latter life,
And all the future I shall know: but, Hollis,
I ought to make his youth my own as well.

Tell me, — when he is saved!

Hollis. My gentle friend, 30
He should know all and love you, but 'tis vain!*Lady Carlisle.* Love? no — too late now! Let him love the King!

FEMTE AKT.

FØRSTE SCENE. — *Whitehall.*

Hollis, Lady Carlisle.

Hollis. Fortæl det til Kongen så. Kom med mig ind.*Lady Carlisle.*

Nej ikke sådan.

Han må ikke høre det, før det lykkes.

Hollis.

Lykkes?

Ingen drøm var halvt så frugtesløs — I ville befri Strafford
og overliste Pym. Jeg kan ikke sige Jer det . . . frue,
skafottet forfølger mig, og det hæslige skuespil.

I dag . . . er det i dag? Og hele tiden

er han forvisset om Kongens benådning. Tænk, jeg er nødt til
at fortælle denne mand, at han skal dø. Kongen

kan rive sig i håret for mig! Jeg vil ikke se Strafford.

Lady Carlisle. Kun husk, at hvis det lykkes for mig, — er det

10

Karl, der har reddet ham. Han ville næppe sætte pris på livet, med mindre
det var hans gave. Mine tro venner venter. Gå ind —

I må gå ind til Karl.

Hollis. Alle andre

forlod Strafford for længe siden. Kongen har underskrevet
hans dødsdom. Dronningen var syg

af det evindelige emne. For hoffet, —

var retssagen på sin vis underholdning,

kun var der for meget af den: Jarlen trak sig

i tide. Men I, skrøbelig, alene, så ung

blandt rå lejesoldater — I udtænkte

20

en plan til at redde ham. Hvad skal belønne Jer,*
selv om den slår fejl?

Lady Carlisle. Tænk I, at jeg kan tage

til Frankrig sammen med ham? Så belønner I mig, ven.

I, som levede sammen med Strafford, da han var ung,

endnu inden han blev optaget af statssager,

og de nedbøjede hans ædle pande.

Jeg har lært noget af hans senere liv at kende,

og hele fremtiden skal jeg kende, men, Hollis,

jeg bør også gøre hans ungdom til min.

Fortæl mig, — når han er blevet reddet.

Hollis.

Min ædle ven,

30

han burde vide alt og elske Jer, men det er forgæves.

Lady Carlisle. Elske? nej — det er for sent! Lad ham elske Kongen!

* plan: se noterne: *Kongens redningsforsøg.*

'Tis the King's scheme! I have your word, remember!
 We'll keep the old delusion up. But, quick!
 Quick! Each of us has work to do, beside!
 Go to the King! I hope — Hollis — I hope!
 Say nothing of my scheme! Hush, while we speak
 Think where he is! Now for my gallant friends!

Hollis. Where he is? Calling wildly upon Charles,
 Guessing his fate, pacing the prison-floor.
 Let the King tell him! I'll not look on Strafford.

40

SCENE II. — *The Tower.*

Strafford sitting with his Children. They sing.

*O bell' andare
 Per barca in mare.
 Verso la sera
 Di Primavera!*

William. The boat's in the broad moonlight all this while —

*Verso la sera.
 Di Primavera!*

And the boat shoots from underneath the moon
 Into the shadowy distance; only still
 You hear the dipping oar —

10

Verso la sera,

And faint, and fainter, and then all's quite gone,
 Music and light and all, like a lost star.

Anne. But you should sleep, father: you were to sleep.

Strafford. I do sleep, Anne; or if not — you must know
 There's such a thing as . . .

William. You're too tired to sleep?

Strafford. It will come by-and-by and all day long,
 In that old quiet house I told you of:
 We sleep safe there.

Det er Kongens plan. Jeg har Jeres ord, det husker I.
Vi vil holde den gamle illusion ved lige. Men, hurtigt!
Hurtigt! Endvidere har hver af os et arbejde at udføre.
Gå til Kongen! Jeg håber — Hollis — Jeg håber.
Sig intet om min plan. Tys, mens vi taler,
tænk på hvor han er. Nu til mine tapre venner.

Hollis. Hvor han er? Der kalder han vildt på Karl,
da han gætter sin skæbne, mens han går frem og tilbage i fængslet. 40
Lad Kongen fortælle ham det. Jeg vil ikke se Strafford.

SCENE II. — *Tower.*

Strafford sidder sammen med sine børn. De synger.

*O bell' andare
Per barca in mare.
Verso la sera
Di Primavera!**

William. Båden er hele tiden fuldt belyst af månen —

*Verso la sera.
Di Primavera!*

Og båden sejler under månen
ind i det skyggefulde fjerne; kun hører du
stadigvæk den dryppende åre — 10

Verso la sera,

og svagere og svagere, og så er alt ganske stille,
musik og lys og alt, som en tabt stjerne.

Anne. Men du burde sove far. Du skulle til at sove.

Strafford. Jeg sover også, Anne; eller hvis ikke — må du vide,
der findes sådanne ting som . . .

William. Er du for træt til at sove?

Strafford. Det vil komme lidt efter lidt og hele dagen lang,
i det gamle hus jeg fortalte jer om;†
vi sover sikkert der.

* Digtet er af den italienske digter Francesco Redi (1626-1698):

O hvor skønt at sejle
i en båd på havet
imod aftenen
om foråret.

† det gamle hus: Wentworth-Woodhouse, familiens herresæde i Yorkshire (Ohio).

Anne. Why not in Ireland?

Strafford. No!

Too many dreams! — That song's for Venice, William: 20

You know how Venice looks upon the map —

Isles that the mainland hardly can let go?

William. You've been to Venice, father?

Strafford. I was young, then.

William. A city with no King; that's why I like

Even a song that comes from Venice.

Strafford. William!

William. Oh, I know why! Anne, do you love the King?

But I'll see Venice for myself one day.

Strafford. See many lands, boy — England last of all, —

That way you'll love her best.

William. Why do men say

You sought to ruin her then ?

Strafford. Ah, they say that. 30

William. Why?

Strafford. I suppose they must have words to say,

As you to sing.

Anne. But they make songs beside:

Last night I heard one, in the street beneath,

That called you . . . Oh, the names!

William. Don't mind her, father!

They soon left off when I cried out to them.

Strafford. We shall so soon be out of it, my boy!

'Tis not worth while: who heeds a foolish song?

William. Why, not the King.

Strafford. Well: it has been the fate

Of better; and yet, — wherefore not feel sure

That Time, who in the twilight comes to mend 40

All the fantastic day's caprice, consign

To the low ground once more the ignoble Term,

And raise the Genius on his orb again, —

That Time will do me right?

Anne. (Shall we sing, William?

He does not look thus when we sing.)

Strafford. For Ireland,

Something is done: too little, but enough

To show what might have been.

William. (I have no heart

To sing now! Anne, how very sad he looks!

Oh, I so hate the King for all he says!)

Anne. Hvorfor ikke i Irland?

Stafford. Nej!

For mange drømme. — Den sang er om Venedig, William. 20
Du ved hvordan Venedig ser ud på kortet, ikke? —
en ø fastlandet nødt vil give slip på.

William. Har du været i Venedig, far?

Stafford. Jeg var ung dengang.

William. En by uden en Konge, det er derfor, jeg netop
kan lide en sang, der kommer fra Venedig.

Stafford. William!

William. Oh, jeg ved hvorfor. Anne, elsker du Kongen?
Men jeg vil selv se Venedig en dag.

Stafford. Se mange lande, dreng — England sidst af alle, —
så du vil elske det mest.

William. Hvorfor siger folk så,
at du forsøgte at ødelægge det?

Stafford. Ja, det siger de jo. 30

William. Hvorfor?

Stafford. Jeg antager de må have trang til at sige noget,
ligesom du har til at synge.

Anne. Men de laver også sange.
Sidste nat hørte jeg en nede fra gaden,
de kaldte dig . . . Åh, de navne!

William. Tag dig ikke af hende, far.
De holdt snart op, da jeg råbte ned til dem.

Stafford. Vi vil snart være ude af det, min dreng.
Det er det ikke værd. Hvem agter på en tåbelig sang?

William. I hvert fald ikke Kongen.

Stafford. Nå, det har været bedre
mænds skæbne og dog, — hvorfor ikke føle sig forvisset om,
at Tiden, som i tusmørket komme for at kurere 40
hele den forunderlige dags griller, endnu engang
overdrager den lave jord det usle billede*
og atter løfte ånden op til sin bane, —
At Tiden vil retfærdiggøre mig?

Anne. (Skal vi synge, William?
Han ser ikke sådan ud, når vi synger.)

Stafford. For Irland,
er noget gjort; for lidt, men nok
til at vise, hvad der kunne have været gjort.

William. (Jeg har ikke lyst
til at synge nu! Anne, hvor trist han dog ser ud.
Åh, Jeg hader Kongen sådan for alt det han siger!)

* billede: 'det usle og forvrængede billede af hans bestræbelser, hans dommere havde skabt af ham,'
Browning's egen forklaring (Clarendon, 139n).

Stafford. Forsook them! What, the common songs will run 50
 That I forsook the People? Nothing more?
 Ay, Fame, the busy scribe, will pause, no doubt,
 Turning a deaf ear to her thousand slaves
 Noisy to be enrolled, — will register
 The curious glosses, subtle notices,
 Ingenious clearings- up one fain would see
 Beside that plain inscription of The Name —
 The Patriot Pym, or the Apostate Stafford!

[The Children *resume their song timidly, but break off*

Enter Hollis and an Attendant.

Stafford. No, Hollis? in good time! Who is he?

Hollis. One

That must be present.

Stafford. Ah — I understand.

They will not let me see poor Laud alone. 60
 How politic! They'd use me by degrees
 To solitude: and, just as you came in,
 I was solicitous what life to lead
 When Stafford's "not so much as Constable
 In the King's service." Is there any means
 To keep oneself awake? What would you do
 After this bustle, Hollis, in my place?

Hollis. Stafford!

Stafford. Observe, not but that Pym and you
 Will find me news enough — news I shall hear
 Under a quince-tree by a fish-pond side 70
 At Wentworth. Garrard must be re-engaged
 My newsman. Or, a better project now —
 What if when all's consummated, and the Saints
 Reign, and the Senate's work goes swimmingly, —
 What if I venture up, some day, unseen,
 To saunter through the Town, notice how Pym,
 Your Tribune, likes Whitehall, drop quietly
 Into a tavern, hear a point discussed,
 As, whether Stafford's name were John or James —
 And be myself appealed to — I, who shall 80
 Myself have near forgotten!

Hollis. I would speak . . .

Stafford. Then you shall speak, — not now. I want just now,
 To hear the sound of my own tongue. This place

Strafford. Svigtet dem! Hvabehar, vil de tarvelige sange
handle om, at jeg svigtede folket? Ikke andet? 50
Ja, ryet, den travle skriver, vil standse, uden tvivl,
idet det vender det døve øre til sine tusinde slaver,
der højlydt ønsker at indrulleres, — vil registrere
de ejendommelige gloser, spidsfindige kommentarer,
snedige forklaringer, som man gerne ville se
ved siden af den simple indførelse af navnet:—
Patrioten Pym eller Strafford den Frafaldne.

[Børnene *genoptager frygtsomt deres sang, men bryder af.*

Hollis og en Betjent kommer ind.

Strafford. Nej, Hollis? I god tid! Hvem er han?

Hollis. En

der skal være til stede.

Strafford. Åh — jeg forstår.

De vil ikke lade mig se stakkels Laud alene. 60
Hvor kløgtigt. De vil langsomt gøre mig
vant til ensomhed, og netop nu, da du kom ind,
var jeg bekymret for, hvilket liv jeg skulle føre
når Strafford 'end ikke er så meget som kommandant
I Kongens tjeneste.' Findes der nogle midler*
til at holde en vågen? Hvad ville du gøre
efter denne tummel, Hollis, i mit sted?

Hollis. Strafford!

Strafford. Bemærk, hvis ikke Pym og du
vil finde nyheder nok til mig — nyheder jeg skal høre
under et kvædetræ ved bredden af en fiskedam 70
i Wentworth, så må Garrard, min nyhedsbudbringer†
genantages. Eller et bedre projekt nu —
hvad om, hvis alt er fuldbragt, og helgenerne
styrer, og senatets arbejde går strygende, —
hvad om jeg vovede mig frem en dag, uset,
og slentrede gennem byen, bemærkede hvordan Pym,
jeres tribun, der kan lide Whitehall, stille forsvandt
ind på et værtshus, hørte et emne blive diskuteret,
så som, om Straffords navn var John eller James —
og jeg selv blev adspurgt — jeg, som næsten 80
vil have glemt mig selv.

Hollis. Jeg ville sige . . .

Strafford. Så skal du tale, — men ikke nu. Jeg ønsker lige nu,
at høre lyden af min egen stemme. Dette sted

* end ... tjeneste: Kongen forsøgte d. 1. maj med denne udtalelse foran Overhuset at få det til at undlade at vedtage højforræderiloven.

† Pastor Gerrard, der var antaget til at bringe Strafford nyheder udefra.

Is full of ghosts.

Hollis. Nay, you must hear me, Strafford!

Strafford. Oh, readily! Only, one rare thing more, —
The minister! Who will advise the King,
Turn his Sejanus, Richelieu and what not,
And yet have health — children, for aught I know —
My patient pair of traitors ! Ah, — but, William —
Does not his cheek grow thin?

William. 'Tis you look thin,
Father !

90

Strafford. A scamper o'er the breezy wolds
Sets all to-rights.

Hollis. You cannot sure forget
A prison-roof is o'er you, Strafford?

Strafford. No,
Why, no. I would not touch on that, the first.
I left you that. Well, Hollis? Say at once,
The King can find no time to set me free!
A mask at Theobald's?

Hollis. Hold: no such affair
Detains him.

Strafford. True: what needs so great a matter?
The Queen's lip may be sore. Well: when he pleases, —
Only, I want the air: it vexes flesh
To be pent up so long.

100

Hollis. The King — I bear
His message, Strafford: pray you, let me speak!

Strafford. Go, William! Anne, try o'er your song again!

[The Children *retire.*

They shall be loyal, friend, at all events.
I know your message: you have nothing new
To tell me: from the first I guessed as much.
I know, instead of coming here himself,
Leading me forth in public by the hand,
The King prefers to leave the door ajar
As though I were escaping — bids me trudge
While the mob gapes upon some show prepared
On the other side of the river! Give at once
His order of release! I've heard, as well
Of certain poor manœuvres to avoid
The granting pardon at his proper risk;
First, he must prattle somewhat to the Lords,
Must talk a trifle with the Commons first,
Be grieved I should abuse his confidence,

110

er fuld af genfærd.

Hollis. Nej, du må hør på mig, Strafford.

Strafford. Oh, gerne! Kun en eneste ting mere, —
ministeren. Hvem skal rådgive Kongen,
blive hans Sejanus, Richelieu, hvad ved jeg,*
og dog bevare helbredet — børn, så vidt jeg ved —
mit tålmodige par forrædere. Åh, — men, William —
er hans kind ikke blevet mager?

William. Det er dig der ser mager ud,
far. 90

Strafford. En ilsom flugt over det luftige åbne land
bringer alt i orden.

Hollis. Du kan ikke for alvor glemme, at du har
et fængselsloft over dig, Strafford?

Strafford. Nej,
jamen, nej. Jeg vil ikke omtale det med det første.
Det overlader jeg til dig. Nå, Hollis? Sig straks,
at Kongen ikke har tid til at sætte mig i frihed.
Et maskeradebal på Theobalds?

Hollis. Stands, intet af den slags
opholder ham.

Strafford. Sandt nok: hvad behøver så stor en sag?
Dronningens læbe må være øm. Godt, når det behager ham, —
jeg ønsker bare luft. Det irriterer kødet
at være spærret inde så længe. 100

Hollis. Kongen — jeg bringer
hans budskab, Strafford. Jeg ber' dig lad mig tale.

Strafford. Gå, William! Anne, prøv at synge jeres sang igen

[Børnene trækker sig tilbage.]

De vil være trofaste, ven, under alle omstændigheder.

Jeg kender dit budskab. Du har intet nyt
at fortælle mig, lige fra begyndelse gættede jeg så meget.

Jeg ved, at i stedet for selv at komme her
og lede mig ud i offentligheden ved hånden,
foretrækker Kongen at lade døren stå på klem,
som om jeg ville flygte — beder mig traske afsted, 110
medens pøbelen glaner på et eller andet skuespil, sat i værk
på den anden side af floden. Kom straks med hans
ordre for min løsladelse. Jeg har desuden hørt
om visse sølle manøvre for at undgå
at yde benådning, uden at han selv kommer i fare;
først må han sludre noget med overhusmedlemmerne,
må først tale en smule med Underhuset,
græmme sig, hvis jeg skulle misbruge hans tillid,

* Sejanus: den romerske kejser Tiberius' højrehånd, der endte med at blive henrettet.

And far from blaming them, and . . . Where's the order?

Hollis. Spare me!

Strafford. Why, he'd not have me steal away?

120

With an old doublet and a steeple hat
Like Prynne's? Be smuggled into France, perhaps?

Hollis, 'tis for my children! 'Twas for them

I first consented to stand day by day

And give your Puritans the best of words,

Be patient, speak when called upon, observe

Their rules, and not return them prompt their lie!

What's in that boy of mine that he should prove

Son to a prison-breaker? I shall stay

And he'll stay with me. Charles should know as much,

130

He too has children!

(*Turning to Hollis's Companion.*) Sir, you feel for me!

No need to hide that face! Though it have looked

Upon me from the judgment-seat . . . I know

Strangely, that somewhere it has looked on me . . .

Your coming has my pardon, nay, my thanks :

For there is one who comes not.

Hollis. Whom forgive,

As one to die!

Strafford. True, all die, and all need

Forgiveness: I forgive him from my soul.

Hollis. 'Tis a world's wonder: Strafford, you must die!

Strafford. Sir, if your errand is to set me free

140

This heartless jest mars much. Ha! Tears in truth?

We'll end this! See this paper, warm — feel — warm

With lying next my heart! Whose hand is there?

Whose promise? Read, and loud for God to hear!

"Strafford shall take no hurt" — read it, I say!

"In person, honor, nor estate" —

Hollis. The King . . .

Strafford. I could unking him by a breath! You sit

Where Loudon sat, who came to prophesy

The certain end, and offer me Pym's grace

If I'd renounce the King: and I stood firm

150

On the King's faith. The King who lives . . .

Hollis. To sign

The warrant for your death.

Strafford. "Put not your trust

"In princes, neither in the sons of men,

og langt fra at dadle dem, og . . . Hvor er ordren?

Hollis. Skån mig!

Strafford. Hør, han vil vel ikke have, at jeg skal snige mig bort? 120

Iført en gammel vams og en spidspuldet hat,
ligesom Prynnes? Blive smuglet til Frankrig måske?*

Hollis, det er for mine børn. Det var for dem
jeg dag efter dag først indvillige i at stå
og give jer puritanere de bedste ord,
være tålmodig, tale når jeg blev bedt om det, iagttage
deres regler og ikke omgående besvare deres løgne.
Hvad er det min søn har i sig, så han skulle vise sig
at være søn af en udbryder af fængslet? Jeg skal blive
og han vil blive sammen med mig. Karl burde vide så meget, 130
han har også børn.

(*Vender sig mod Hollis' ledsager*) Hr., I føler med mig!
Der er ingen grund til at skjule ansigtet. Skønt det har set
på mig fra dommersædet . . . jeg ved
mærkeligt nok, at det har set på mig et eller andet sted . . .
Jeg undskylder Jeres tilstedeværelse, ja, jeg takker Jer.,
thi der er en, som ikke kommer.

Hollis. Som du må tilgive,
som en der skal dø.

Strafford. Det er sandt, alle dør og alle behøver
tilgivelse: jeg tilgiver ham i mit hjerte.

Hollis. Dét er et verdens under. — *Strafford,* du må dø.†

Strafford. Hr., hvis Jeres ærinde er at løslade mig, så 140
ødelægger denne hjerteløse spøg meget. Ha! Tårer i sandhed?
Vi vil slutte dette. Se dette papir, varmt — føl — varmt
af at ligge ind til mit hjerte. Hvis hånd er der?
Hvis løfte? Læs det og højt, så Gud kan høre det.
'Strafford skal ikke lide skade' — læs det, siger jeg.
'på person, ære eller gods' —

Hollis. Kongen . . .

Strafford. Jeg kunne afkonge ham i et åndedrag. Du sidder
hvor Loudon sad, der kom for at profetere
den visse død og tilbyde mig Pym's nåde,
hvis jeg afsværgede Kongen, men jeg holdt fast 150
ved Kongens tillid. Kongen som lever . . .

Hollis. For at underskrive
din dødsdom.

Strafford. 'Sæt ikke din lid til prinser,
heller ikke til sønner af mænd,

* William Prynne (1600-69), advokat, skulle efter sigende have gået med en hat der var presset langt ned i panden (Clarendon).

† *Strafford* ... dø: men .. men .. du må dø fra 1837-udgaven.

"In whom is no salvation!"

Hollis. Trust in God!

The scaffold is prepared: they wait for you:

He has consented. Cast the earth behind!

Charles. You would not see me, Strafford, at your foot!

It was wrung from me! Only, curse me not!

Hollis (to Strafford). As you hope grace and pardon in your need.

Be merciful to this most wretched man.

160

[Voices from within.]

Verso la sera

Di Primavera.

Strafford. You'll be good to those children, sir? I know

You'll not believe her, even should the Queen

Think they take after one they rarely saw.

I had intended that my son should live

A stranger to these matters: but you are

So utterly deprived of friends! He too

Must serve you — will you not be good to him?

Or, stay, sir, do not promise — do not swear!

170

You, Hollis — do the best you can for me!

I've not a soul to trust to: Wandesford's dead,

And you've got Radcliffe safe, Laud's turn comes next:

I've found small time of late for my affairs,

But I trust any of you, Pym himself —

No one could hurt them: there's an infant, too.

These tedious cares! Your Majesty could spare them.

Nay — pardon me, my King! I had forgotten

Your education, trials, much temptation,

Some weakness: there escaped a peevish word —

180

'Tis gone: I bless you at the last. You know

All's between you and me: what has the world

To do with it? Farewell!

Charles (at the door). Balfour! Balfour!

Enter Balfour.

The Parliament! — go to them: I grant all

Demands. Their sittings shall be permanent:

Tell them to keep their money if they will:

I'll come to them for every coat I wear

And every crust I eat: only I choose!

To pardon Strafford. As the Queen shall choose!

190

— You never heard the People howl for blood,
Beside!

Balfour. Your Majesty may hear them now:
The walls can hardly keep their murmurs out:
Please you retire!

Charles. Take all the troops, Balfour!

Balfour. There are some hundred thousand of the crowd.

Charles. Come with me, Strafford! You'll not fear, at least!

Strafford. Balfour, say nothing to the world of this!

I charge you, as a dying man, forget

You gazed upon this agony of one . . .

Of one . . . or if . . . why, you may say, Balfour,

The King was sorry: 'tis no shame in him:

200

Yes, you may say he even wept, Balfour,

And that I walked the lighter to the block

Because of it. I shall walk lightly, sir!

Earth fades, heaven breaks on me: I shall stand next

Before God's throne: the moment's close at hand

When man the first, last time, has leave to lay

His whole heart bare before its Maker, leave

To clear up the long error of a life

And choose one happiness for evermore.

With all mortality about me, Charles,

210

The sudden wreck, the dregs of violent death —

What if, despite the opening angel-song,

There penetrate one prayer for you? Be saved

Through me! Bear witness, no one could prevent

My death! Lead on! ere he awake — best, now!

All must be ready: did you say, Balfour,

The crowd began to murmur? They'll be kept

Too late for sermon at St. Antholin's!

Now! But tread softly — children are at play —

In the next room. Precede! I follow —

Enter Lady Carlisle, with many Attendants.

Lady Carlisle.

Me!

220

Follow me, Strafford, and be saved! The King?

(*To the King.*) Well — as you ordered, they are ranged without,

The convoy . . . (*seeing the King's state.*)

(*To Strafford.*) You know all, then! Why, I thought

It looked best that the King should save you, — Charles

Alone; 'tis a shame that you should owe me aught.

— I øvrigt hører man ingeniunde folket hyle
 efter blod!

Balfour. Eders Majestæt kan hører dem nu.
 Murene kan næppe holde deres knurren ude.
 De beder Jer trække Jer tilbage.

Karl. Tag alle tropperne, Balfour!

Balfour. Der er omkring hundredetusinde i folkemængden.

Karl. Kom med mig, Strafford. I er i det mindste ikke bange!

Strafford. Balfour, sig intet om dette til verden.

Jeg pålægger Jer, som en døende mand, glem

I stirrede på denne kval hos en . . .

hos en . . . eller hvis . . . hør Balfour, I kan sige,

at Kongen var ked af det, det er ingen skam hos ham. 200

Ja, Balfour, I kan sige, at han endog græd,

og at jeg gik des lettere til skafottet

på grund af det. Jeg skal gå let til mode, hr.

Jorden svinder bort, himlen åbner sig for mig. derefter skal jeg stå

foran Guds trone. Øjeblikket er nær

hvor mennesket for første og sidste gang får lov til at

lægge hele sit hjerte blot foran dets skaber, tilladelse

til at opklare livets lange vildfarelse

og vælge lykken for evigt.

Med al dødeligheden omkring mig, Karl, 210

den pludselige undergang, den voldsomme døds bundfald —

hvad om der, på trods af den indledende englesang,

trænger en enkelt bøn igennem for Jer? Bliver frelst

gennem mig! Bære vidnesbyrd om, at ingen kunne have forhindret

min død! Før an! før han vågner — det er bedst nu!*

Alt må være klart. Balfour, sagde I,

at menneskemængden begyndte at knurre? De vil komme

for sent til prædiken i Skt. Antholinkirken!†

Godt, men trød forsigtigt — børn leger —

i værelset ved siden af. Fortsæt! Jeg følger —

Lady Carlisle, kommer ind i følge med mange Ledsagere.

Lady Carlisle.

Mig! 220

Følg mig Strafford, og vær reddet. Og Kongen?

(*Til Kongen.*) Nuvel — som I beordrede, er de stillet i række

udenfor, eskorten . . . (*idet hun ser den tilstand, Kongen er i.*)

(*Til Strafford.*) Du ved alt, så. Jamen jeg troede

det så bedst ud, hvis det var Kongen, der havde frelst dig, — Karl

alene; det er en skam, at du skulle skyldte mig noget.

* før ...vågner: Kongen er besvimet.

† Skt. Antholinkirken: en kirke regeringen havde overtaget til brug for de skotske delegerede.

Or no, not shame! Strafford, you'll not feel shame
At being saved by me?

Hollis. All true! Oh Strafford,
She saves you! all her deed ! this lady's deed!
And is the boat in readiness? You, friend, 230
Are Billingsley, no doubt. Speak to her, Strafford!
See how she trembles, waiting for your voice!
The world's to learn its bravest story yet.

Lady Carlisle. Talk afterward! Long nights in France enough,
To sit beneath the vines and talk of home.

Strafford. You love me, child? Ah, Strafford can be loved
As well as Vane! I could escape, then?

Lady Carlisle. Haste!
Advance the torches, Bryan!

Strafford. I will die.
They call me proud: but England had no right,
When she encountered me — her strength to mine — 240
To find the chosen foe a craven. Girl,
I fought her to the utterance, I fell,
I am hers now, and I will die. Beside,
The lookers-on! Eliot is all about
This place, with his most uncomplaining brow.

Lady Carlisle. Strafford!

Strafford. I think if you could know how much
I love you, you would be repaid, my friend!

Lady Carlisle. Then, for my sake!

Strafford. Even for your sweet sake,
I stay.

Hollis. For *their* sake!

Strafford. To bequeath a stain?
Leave me! Girl, humor me and let me die! 250

Lady Carlisle. Bid him escape — wake, King! Bid him escape!

Strafford. True, I will go! Die, and forsake the King?
I'll not draw back from the last service.

Lady Carlisle. Strafford!

Strafford. And, after all, what is disgrace to me?
Let us come, child! That it should end this way!
Lead then! but I feel strangely: it was not
To end this way.

Lady Carlisle. Lean — lean on me!

Strafford. My King!
Oh, had he trusted me — his friend of friends!

Lady Carlisle. I can support him, Hollis!

Strafford. Not this way!
This gate — I dreamed of it, this very gate. 260

Eller nej, ikke en skam. Strafford, ville du føle skam ved at blive reddet af mig?

Hollis. Det er altsammen sandt. Oh Strafford, Hun redder dig. det er alt hendes dåd, denne frues dåd. Og er båden klar? I, ven, er Billingsley,

230

uden tvivl. Tal til hende, Strafford. Se hvordan hun skælver, mens hun venter på din stemme. Verden har endnu at lære dens tapreste historie at kende.

Lady Carlisle. Tal senere! Der er lange nætter nok i Frankrig, til at sidde under vinrankerne og tale om hjemmet.

Strafford. Så du elsker mig, barn? Åh, Strafford kan elskes lige så vel som Vane. Jeg kunne undslippe så?

Lady Carlisle. Hurtigt!
Kom med faklerne, Bryan.

Strafford. Jeg vil dø. De kalder mig stolt, men England havde ingen ret, da det stødte sammen med mig — dets styrke mod min — til at finde den udvalgte fjende en kryster. Pige, jeg kæmpede mod England til det sidste, jeg tabte, jeg er nu Englands, og jeg vil dø. Endvidere, dem der ser på — Eliot er allevegne på dette sted, med sit mest tålmodige bryn.

240

Lady Carlisle. Strafford!
Strafford. Jeg tror, at hvis du vidste, hvor meget jeg elsker dig, ville du blive betalt tilbage, min ven.

Lady Carlisle. Så, for min skyld.
Strafford. Netop for din kære skyld, bliver jeg.

Hollis. For deres skyld.
Strafford. At testamentere dem en plet?

Forlad mig! Pige, føj mig, og lad mig dø.

250

Lady Carlisle. Befal ham at flygte — vågn op, Konge. Befal ham at flygte.

Strafford. Godt, jeg vil gå. Skulle jeg dø og svingte Kongen? Jeg vil ikke trække mig tilbage fra den sidste tjeneste.

Lady Carlisle. Strafford!
Strafford. Og når alt kommer til alt, hvad er vanære for mig?

Lad os gå, barn. At det skulle ende på denne måde. Før da an. men jeg har en sælsom følelse: det var ikke meningen, det skulle ende på denne måde.

Lady Carlisle. Kom — læn dig til mig.
Strafford. Min Konge!
Åh, havde han stolet på mig — hans ven, fremmest blandt venner.

Lady Carlisle. Jeg kan støtte ham, Hollis.
Strafford. Ikke denne vej!

Denne port — jeg drømte jeg om den, netop denne port.

260

Lady Carlisle. It opens on the river: our good boat
Is moored below, our friends are there.

Strafford. The same:
Only with something ominous and dark,
Fatal, inevitable.

Lady Carlisle. Strafford! Strafford!

Strafford. Not by this gate! I feel what will be there!
I dreamed of it, I tell you: touch it not!

Lady Carlisle. To save the King, — Strafford, to save the King!

[As Strafford opens the door, Pym is discovered with Hampden, Vane, etc.

Strafford falls back; Pym follows slowly and confronts him.

Pym. Have I done well? Speak, England! Whose sole sake
I still have labored for, with disregard
To my own heart, — for whom my youth was made 270
Barren, my manhood waste, to offer up
Her sacrifice — this friend, — this Wentworth here
Who walked in youth with me, loved me, it may be,
And whom, for his forsaking England's cause,
I hunted by all means (trusting that she
Would sanctify all means) even to the block
Which waits for him. And saying this, I feel
No bitterer pang than first I felt, the hour
I swore that Wentworth might leave us, but I
Would never leave him: I do leave him now. 280
I render up my charge (be witness, God!)
To England who imposed it. I have done
Her bidding — poorly, wrongly, — it may be,
With ill effects — for I am weak, a man:
Still, I have done my best, my human best,
Not faltering for a moment. It is done.
And this said, if I say . . . yes, I will say
I never loved but one man — David not
More Jonathan! Even thus, I love him now:
And look for my chief portion in that world 290
Where great hearts led astray are turned again,
(Soon it may be, and, certes, will be soon:
My mission over, I shall not live long,) —
Ay, here I know I talk — I dare and must,
Of England, and her great reward, as all
I look for there; but in my inmost heart,
Believe, I think of stealing quite away
To walk once more with Wentworth — my youth's friend
Purged from all error, gloriously renewed,

Lady Carlisle. Den åbner ud mod floden. Vor gode båd er fortøjet nedenfor, vore venner er der.

Strafford. Den samme,
blot med noget ildevarslende og dunkelt,
skæbnesvangert, uundgåeligt.

Lady Carlisle. Strafford! Strafford!

Strafford. Ikke ad denne port. Jeg fornemmer, hvad der vil være der. Jeg drømte om det, jeg siger dig, rør den ikke.

Lady Carlisle. For at frelse Kongen, — Strafford, for at frelse Kongen.

[Idet Strafford åbner døren, ses Pym sammen med Hampden, Vane, osv. Strafford trækker sig tilbage; Pym følger langsomt efter og står lige over for ham.]

Pym. Har jeg gjort det godt? Tal, England! For hvis skyld alene jeg stadig har arbejdet, uden hensyn
til mit eget hjerte, — for hvem min ungdom blev gjort 270
gold, min manddom øde, for at frembære
Englands offer, — denne ven, denne Wentworth her, —
som vandrede sammen med mig i min ungdom, elskede mig, muligvis,
og som jeg, for hans svigten af Englands sag,
jagede med alle midler (i tillid til at England
ville helliggøre alle midler) endog til skafottet,
der venter på ham. Og mens jeg siger dette, føler jeg
ingen bitrere smerte end jeg følte første gang, den stund
jeg svor, at Wentworth kunne forlade os, men at jeg
aldrig ville forlade ham. Jeg forlader ham ikke nu. 280
Jeg overlader min anklage (må Gud være mit vidne!)
til England, som pålagde mig den. Jeg har adlydt
Englands befaling — dårligt, forkert, det kan være,
med ilde virkning — for jeg er svag, en mand;
dog, jeg har gjort mit bedste, mit menneskeligt bedste,
ikke vaklet et øjeblik. Det er gjort.
Og når dette er sagt, hvis jeg så siger . . . ja, jeg vil sige,
at jeg kun har elsket en eneste mand, David ikke
mere end Jonatan! Trods det elsker jeg ham nu,*
og søger efter min hovedandel i den verden, 290
hvor store hjerter føres på vildspor og atter retter sig,
(det kan ske snart, og vil snart gøre det, det er sikkert.
Min mission er ovre, jeg skal ikke leve længe,) —†
ja, her ved jeg, at jeg taler — jeg vover og må,
om England og dets store belønning, som var det alt
jeg søger efter der; men inderst inde,
tror jeg, jeg tænker på at snige mig stille bort for endnu
engang at vandre sammen med Wentworth, — min ungdomsven,
renset for al vildfarelse, prægtigt fornyet,

* David ... Jonatan: se 1. Sam. 18,1- . Jonatan var Sauls søn.

† Pym dør i 1643.

And Eliot shall not blame us. Then indeed . . . 300
 This is no meeting, Wentworth! Tears increase
 Too hot. A thin mist is it blood? enwraps
 The face I loved once. Then, the meeting be!
Strafford. I have loved England too; we'll meet then, Pym.
 As well die now! Youth is the only time
 To think and to decide on a great course:
 Manhood with action follows; but 'tis dreary,
 To have to alter our whole life in age
 The time past, the strength gone! As well die now.
 When we meet, Pym, I'd be set right — not now! 310
 Best die. Then if there's any fault, fault too
 Dies, smothered up. Poor gray old little Laud
 May dream his dream out, of a perfect Church,
 In some blind corner. And there's no one left.
 I trust the King now wholly to you, Pym!
 And yet, I know not: I shall not be there:
 Friends fail if he have any. And he's weak,
 And loves the Queen, and . . . Oh, my fate is nothing —
 Nothing! But not that awful head not that!
Pym. If England shall declare such will to me . . . 320
Strafford. Pym, you help England! I, that am to die,
 What I must see! 'tis here — all here! My God,
 Let me but gasp out, in one word of fire,
 How thou wilt plague him, satiating hell!
 What? England that you help, become through you
 A green and putrefying charnel, left
 Our children . . . some of us have children, Pym —
 Some who, without that, still must ever wear
 A darkened brow, an over-serious look,
 And never properly be young! No word? 330
 What if I curse you? Send a strong curse forth
 Clothed from my heart, lapped round with horror till
 She's fit with her white face to walk the world
 Scaring kind natures from your cause and you —
 Then to sit down with you at the board-head,
 The gathering for prayer . . . O speak, but speak!
 . . . Creep up, and quietly follow each one home,
 You, you, you, be a nestling care for each
 To sleep with, — hardly moaning in his dreams,
 She gnaws so quietly, — till, lo he starts, 340
 Gets off with half a heart eaten away!

og Eliot skal ikke dadle os. Så i sandhed . . . 300
 dette er ikke noget møde, Wentworth! Tårer vokser
 for hede. Er det en tynd dis af blod, der indhyller
 ansigtet, jeg engang elskede? Så lad det være mødet.

Strafford. Jeg har også elsket England; vi vil mødes da, Pym.
 så vel som dø nu! Ungdommen er den eneste tid,
 hvor man kan tænke over og beslutte sig for en stor fremtid.

Manddommen følger, hvor man handler; men det er trist,
 når man må ændrer hele sit liv i de ældre år —
 tiden er forpasset, styrken er borte! Lige så godt dø nu!
 Når vi mødes, Pym, vil jeg blive retfærdiggjort — ikke nu!
 Bedst at dø. Så hvis der er nogen fejl, så dør fejl 310

også, kvæles op. Stakkels lille gamle grå Laud
 kan drømme sin drøm om en fuldkommen Kirke,
 i et eller andet skjult hjørne. Og der er ingen tilbage.
 Jeg betror nu Kongen helt og holdent til dig, Pym!
 Og dog, jeg ved ikke; jeg vil ikke være der,
 venner svigter, hvis han overhovedet har nogle. Og han er svag,
 og elsker Dronningen, og . . . Åh, min skæbne er ingenting —
 ingenting! Men ikke det ærefrygtindgydende hoved, ikke det.*

Pym. Hvis England bekendtgør en sådan vilje for mig . . . 320

Strafford. Pym, du hjælper England. Jeg, som skal dø,
 hvad jeg må se. det er her— det hele er her. Min Gud,
 Lad mig blot udånde i et eneste ord af ild,
 om hvordan du vil plage ham, mættende helvedet!
 Hvilket? England, som du hjælper, bliver ved dig
 et grønt og fordærvende lighus, efterladt
 til vore børn . . . nogle af os har børn, Pym —
 nogle som, uden det, stadigvæk må bære
 en formørket pande og en altfor alvorlig mine
 og aldrig rigtig være unge! Ikke et ord? 330

Hvad om jeg forbandede dig? Udsendte en kraftig forbandelse
 klædt på af mit hjerte, indhyllet i rædsel indtil
 den er i stand til at gå på jorden med sit hvide ansigt
 og skræmme venlige naturer bort fra din sag og dig —
 for så at sidde sammen med dig for bordenden,
 samlingen til bøn . . . Oh tal, tal dog!
 . . . rejs dig så, og følg stille enhver af dem hjem,
 Du, du, du, vær du den omsorg, som putter dem, får
 enhver til at sove, — han klager næsten ikke i sine drømme,
 den gnaver så stille, — indtil, se han viger tilbage,†
 kommer afsted med det halve hjerte ædt væk. 340

* hoved: Kongens hoved.

† den: forbandelsen fra l.340.

Oh, shall you 'scape with less if she's my child?
You will not say a word — to me — to Him?

Pym. If England shall declare such will to me . . .

Strafford. No, not for England now, not for Heaven now, —
See, Pym, for my sake, mine who kneel to you!
There, I will thank you for the death, my friend!
This is the meeting: let me love you well!

Pym. England, — I am thine own! Dost thou exact
That service? I obey thee to the end.

Strafford. O God, I shall die first — I shall die first!

350

Åh, skal du undslippe med mindre, hvis den er mit barn?
Vil du ikke sige et eneste ord — til mig — til Ham?

Pym. Hvis England bekendtgør en sådan vilje for mig. . .

Strafford. Nej, ikke for England nu, ikke for Himlen nu, —
se, Pym, for min skyld, min som knæler for dig.

Der, jeg vil takke dig for døden, min ven.

Dette er mødet: lad mig oprigtigt elske dig.

Pym. England, — Jeg tilhører dig. Fordrer du i fald
hin tjeneste? Jeg adlyder dig til det sidste.

Strafford. Åh Gud jeg skal dø først — jeg skal dø først!

350

PREFACE 1837

I had for some time been engaged in a Poem of a very different nature, when induced to make the present attempt; and am not without apprehension that my eagerness to freshen a jaded mind by diverting it to the healthy natures of a grand epoch, may have operated unfavourably on the represented play, which is one of Action in Character rather than Character in Action. To remedy this, in some degree, considerable curtailment will be necessary, and, in a few instances, the supplying details not required, I suppose, by the mere reader. While a trifling success would much gratify, failure will not wholly discourage me from another effort: experience is to come, and earnest endeavour may yet remove many disadvantages.

The portraits are, I think, faithful; and I am exceedingly fortunate in being able, in proof of this, to refer to the subtle and eloquent exposition of the characters of Eliot and Strafford, in the Lives of Eminent British Statesmen now in the course of publication in Lardner's Cyclopaedia, by a writer whom I am proud to call my friend; and whose biographies of Hampden, Pym, and Vane, will, I am sure, fitly illustrate the present year — the Second Centenary of the Trial concerning Ship-Money. My Carlisle, however, is purely imaginary: I at first sketched her singular likeness roughly in, as suggested by Matthew and the memoir-writers — but it was too artificial, and the substituted outline is exclusively from Voiture and Waller.

The Italian boat-song in the last scene is from Redi's *Bacco*, long since naturalized in the joyous and delicate version of Leigh Hunt.

FORORD 1837

Jeg havde en tid været optaget af et digt af en ganske anderledes natur, da jeg blev tilskyndet til at foretage følgende forsøg; og jeg er ikke uden ængstelse for, at min iver for at forfriske et udkørt sind, ved at omlede det til en stor epokes sunde naturer, i ugunstig grad kan have påvirket det nuværende skuespil, som et hvor der snarere er handling i karakteren, end hvor det er karakteren der handler. For at afhjælpe dette vil en betragtelig beskæring til en vis grad være nødvendig og jeg antager, at den almindelige læser kun i enkelte tilfælde ikke vil kræve supplerende oplysninger. Medens en ubetydelig succes ville glæde meget, ville en fiasko ikke helt afskrække mig fra et andet forsøg. Der vil komme erfaring, og en omhyggelig bestræbelse kan fjerne mange mangler.

Portrætterne, vil jeg mene, er troværdige; og jeg er overordentlig heldig i at være i stand til, som bevis på dette, at henvise til de skarpsindige og velskrevne fremstillinger af Eliot og Strafford i *Fremtrædende britiske statsmænds levned* — der nu er ved af blive udgivet af *Lardner's Cyclopædia* — af en forfatter,* jeg er stolt over at kunne kalde min ven, og hvis biografier om Hampden, Pym og Vane, jeg er sikker på, vil illustrere det nuværende år på passende vis, — tohundredeårsdagen siden retssagen om skibspengene. Min Carlisle er imidlertid ren fantasi. Først skitserede jeg hendes særlige billede i store træk, som det blev antydet af Matthew og memoireforfatterne. — men det var for kunstigt, og den erstattede skitse er udelukkende efter Voltaire og Waller.

Den italienske bådesang i den sidste scene er fra Redis Bacco, for længe siden gen-digtet til den glade og fintfølede version af Leigh Hunt.

* forfatter: John Foster.

NOTER

Balfour, Sir William (d. 1660). Kommandant i Tower.

Bedford, Francis Russell (1593-1641), jarl. Medlem af Overhuset. I det korte parlament blev han en af kong Karl I's ledende modstandere.

Begæring om Rettigheder. Lovforslaget om Rettigheder blev dæmpet ned til en begæring, da Kong Karl ikke ville acceptere det.

Billingsley, kaptajn. Lederen af de mænd der skulle foranstalte Straffords flugt, efter kongens ønske. Han mødte op ved porten til Tower med hundrede mænd og bad i Kongens navn om adgang. Dette blev dem nægtet af Towers nye kommandant Newport.

Bispekrigene. *Den første Bispekrig 1639.* Laud og Kongen ville påtvinge Den Skotske Kirke et engelsk bispevælde og den engelske gudstjeneste og bønnebog, hvilket udløste en krig mellem Skotland og England. Det kom dog aldrig til slag, og Karl indvilgede i at lade skotterne i fred. *Den anden Bispekrig* fulgte året efter i 1640. Karl sammenkaldte Det Korte Parlament for at få penge til krigen. Parlamentet var imod krigen og nægtede at betale, Karl opløste derefter Parlamentet. Karl indledte herefter selv krigen. Skotterne jog den engelske hær, under ledelse af Conway, på flugt. Den engelske hær søgte tilflugt i Durham, 80 km syd for den skotske grænse. Her sluttede Strafford sig til dem og overtog ledelsen af hæren. Det lykkedes Strafford at få sat skik på hæren, og han foretog et vellykket angreb mod de skotske stillinger, men det fik ingen militær betydning, for i mellemtiden havde Karl I, tvunget af Skotterne, der havde invaderet England og erobrede hele Northumberland, indgået en ydmygende fred i byen Ripon i Yorkshire og accepteret som betingelse at betale de skotske soldaters sold. Karl så sig derfor nødsaget til at sammenkalde Parlamentet igen, Det Lange Parlament, samtidig kaldte han Strafford, mod dennes ønske, da han frygtede sine fjender i Underhuset, tilbage til London. Parlamentets første handling var rigsretssagen mod Strafford.

Bryan (Brian), John Byron (d. 1652), baron. Han tjente under Strafford i de skotske krige.

Bristol, jarl af. John Digby. En af kongens betroede og moderate rådgivere. Han deltog i togtet mod skotterne

Brooke, Robert Greville (1608-1643), baron. Medlem af Overhuset. Radikal puritaner. Han støttede arrestationen af Strafford og Laud.

Buckingham, hertug af. George Villers (1592-1628). Rigets mægtigste mand næst efter kongen, hvis yndling han var. Han var en dygtig administrator, men var letsindig og hensynsløs og uden virkelige statsmandsevner. Hans krig mod Richelieu 1625 for at undsætte huguenotterne i Rochelle, endte i en katastrofe. Han ville organisere et nyt felttog i august 1628, men blev inden myrdet af en flådeofficer ved navn Felton.

City, Londons City

Conway, Edward (1594-1655) vicomte. Politiker og kongetro. Led nederlag til den skotske hær ved Newburn d. 28 august 1640 under krigen mod Skotland.

Cottington, Francis (1578?-1652), baron. Finansminister 1629-42 og leder af en katolsk-venlig fraktion ved Karl I's hof. Politisk opportunist.

Den store hertug, se Buckingham.

Dronningen se *Henrietta Maria*.

Eliot, Sir John (1592-1632). Fra 1624 medlem af Underhuset. I 1629, da kongen ville opløse parlamentet, sørgede han for at døren ind til kongens kontor blev låst, endvidere blev parlamentets formand fastholdt med magt i sin stol, så han ikke kunne opløse parlamentet efter kongens ordre. Herefter kunne de vedtage en række resolution. Eliot blev fængslet på grund af sin modstand mod kronen. Han døde i fængslet, hvilket gjorde ham til en martyr for den parlamentariske sag.

Essex, Robert Devereux (1591-1646), jarl. Medlem af Overhuset.

Felton. (1595-1628). En officer i hæren, som Buckingham havde forbigået i forbindelse med en forfremmelse. Efter drabet på Buckingham blev han pågrebet og senere henrettet ved hængning.

Fiennes, Nathaniel (1608?-1669). Medlem af Parlamentet 1640.

Gerrad. En præst der forsynede Strafford med nyheder under hans fængselsophold.

Glanville, Sir John (1586-1661). Formand for Det Korte Parlamentet. Gik over til Kongen og blev en af hans støtter. Tilskyndede Parlamentet til at bevillige Kongen de tolv subsidier.

Goring, George (1608-1657), oberst, baron. Han var en af leder af hærekomplottet (*the first army plot*) der strakte sig fra marts til maj 1641, der havde til hensigt til at støtte Kongen med våben magt, muligvis kontakte fremmede magter og befri Strafford fra Tower. De ville bringe hæren til London og besætte Tower. Da officererne i London nægtede at deltage i komplotet, røbede Goring planen til Pym, der afslørede sin viden d. 5. maj 1641.

Grundig (Thorough). Ifølge Strafford skulle han regering være 'grundig' eller 'fuldstændig', dvs. ifølge Straffords egen formulering: 'grundet på en fuldstændig tilsidesættelse af private interesser med henblik på etablerede institutioner, til bedste for hele samfundet og med den kongelige magt som legemliggørelse af staten.'

Hamilton, James (1606-1649), markis. Skotsk politiker og royalist. Kongens rådgiver om skotske forhold. Stod bag forsøget på at genoplive den engelske bønnebog i Skotland.

Hampden, John (1594-1643). Medlem af Underhuset. Han blev folkehelt ved at nægte at betale skibspenge. En af lederne bag Straffords fængsling. Han var nær ven af Eliot.

Haselrig, Sir Arthur (d. 1661). Puritaner. Modstander af Lauds kirkepolitik. Han var i 1641 en ivrig fortaler for at dømme Strafford til at få 'sit liv, ære og gods forbrudt' for højforræderi (*the Bill of Attainder*).

Henrietta Maria (1609-1666) Karl I's dronning, Søster til Ludvig XIII af Frankrig og katolik. Ønskede at styrke katolicismen i England. Forsøgte at redde Strafford til sidst.

Herbert, Sir Edward (1591?-1657). Sagfører, statsadvokat. Assistent til Overhuset. Et af parlamentsmedlemmerne bag retsagen mod Buckingham.

Hollis, Denzil (1599-1680). Anden søn af John Hollis. jarl af Clare. Medlem af Underhuset og Straffords svoger (kaldes bror), da hans søster Arabella var Straffords anden kone. Han var puritaner og modstander af Buckingham og Laud. I 1629 var han en af dem, der tvang parlamentsformanden til at blive siddende, så Karl I ikke kunne opløse parlamentet. Som Straffords svoger var han ikke deltager i retsforfølgelsen af Strafford, men forsøgte at redde ham.

Holland, Sir Henry Rich (1590-1649), jarl. Engelsk hofmand og politiker. Royalist. Dronningens yndlingsrådgiver

Hærkomplotet. Se *Goring* og *Suckville*.

John Felton (1595-1628), løjtnant. Hertugen af Buckingham's drabsmand.

Karl I. Karl Stuart (1600-1649), konge. Han troede på kongens enevældige og ukrænkelige magt. Stod ofte under indflydelse af stærkere personligheder. Hans regeringstid var en vedvarende kamp mellem kongen og parlamentet. I perioden 1629-40 regerede han uden Parlament. Da det var Parlamentet, der bevilligede told- og skatteopkrævninger, var Kongens opkrævninger ulovlige, og de mødte modstand. De der nægtede at betale blev retsforfulgt. Som politiker virker han selvcentreret og kortsynet og i påfaldende grad at mangle evne til at træffe de rigtige beslutninger. I 1649 blev han henrettet under den efterfølgende borgerkrig, dømt til døden af Parlamentet.

Kongens redningsforsøg. Kongen havde lovet Strafford, at han ikke skulle lide skade på liv, ære og gods. Kongens forsøg på at få Overhuset til at stemme mod anklagen for højforræderi (*bill of attainder*) mislykkedes og den 2. maj forsøgte kaptajn Billingslev i kongens navn at få adgang til Tower med hundrede mænd i den hensigt at befri Strafford, men blev nægtet adgang af løjtnant Balfour. Tidligere havde man også i Underhuset erfaret, at en båd, lejet af Straffords bror (Hollis), lå forankret ud for Tower på Themsen med henblik på hans flugt. I et sidste forsøg (9. maj) på at redde Strafford, forsøgte Kongen at bestikke løjtnant Balfour i Tower til at hjælpe Strafford til flugt, men forgæves, da den nye kommandant, Newport, nægtede at udlevere fangen. Resten af sit liv angrede Karl I, at han lod Strafford henrette og så sin egen henrettelse som en udsoning.

Lady Carlisle, hertuginde af Carlisle (1599-1660). Hofdame. Dronningens kammerfrue. Hofskønhed med charme, intelligens og indflydelse. Søster til Northumberland.

Lane, Sir Richard (1593-1657). Sagfører og parlamentsmedlem. Han forsvarede Strafford under retssagen mod ham. Han bistod Strafford i lovspørgsmål.

Laud, William (1573-1645). Ærkebiskop af Canterbury. Han ville indføre den anglikanske kirketjeneste i Skotland. Blev af puritanerne opfattet som ærkefejden.

Underhuset anlagde en rigsretssag mod ham, og i december 1640 blev han arresteret og anbragt i Tower. Han blev henrettet for højforræderi i 1645.

Lenthall, William (1591-1662). Han var formand for Underhuset.

Loudon, John Campbell (1598-1663). Medlem af det skotske parlament. Modstander af kongens politik og bispestyret. Han ønskede at genoplive Den Nationale Pagt.

Lovforslag om Rettigheder. Det stammer fra 1628, det bestod af fire punkter:

- 1) Ingen kunne beskattes uden Parlamentets tilladelse.
- 2) Ingen kunne fængsle uden grund.
- 3) Militærpersoner kunne ikke indlogeres hos private borgere uden disse borgeres tilladelse.
- 4) Ingen kunne stilles for en krigsret i fredstid.

Lucy Percy. Lucy Hay, se Lady Carlisle.

Mainwaring, Sir Philip (1584-1661). Medlem af Parlamentet. Straffords sekretær i Irland.

Mandeville, Edward Montagu (1602-1658), baron, vicomte. I begyndelsen af Det Lange Parlament var han leder af de medlemmer i Overhuset, der var modstander af Kongens politik.

Maxwell, James. Holderen af den sorte stav. Dørvogter til Overhuset, og en slags arrestforvalter.

Northumberland, Algernon Percy, jarl. Han blev general for alle de engelske styrker syd for Trent i 1639. En sygdom gjorde ham ude af stand til at varetage sit hver. Strafford overtog derefter ledelsen af hæren. Northumberland var broder til Lady Carlisle.

Omond, James Butler (1610-1688), jarl. Straffords generalløjtnant.

Pagten. Se *Trosforbundet og Pagten*

Parlament, det irske. Det irske parlament kunne kun sammenkaldes en gang om året. Alle lovforslag skulle først godkendes af det engelske gehejmeråd.

Parlament, det korte. Fra 13. april – 5. maj 1640.

Parlament, det lange. Fra 3. november 1640 til 1653.

Presbyterianisme. I Den Skotske Kirke en form for kalvinistisk protestantisme.

Prynne, William (1600-1669). Sagfører og puritaner. Han angreb Lauds politik. Han blev dømt af Stjernekammeret i 1634 til at miste sine øre og blive brændemærket i panden.

Puritaner. Tilhænger af en reformert trosretning, der holdt sig strengt til Bibelens ord. De var modstandere af bispevældet.

Pym, John Pym (1583-1643). Den mest fremtrædende politiker i Underhuset i denne periode. Den ledende kraft bag rigsretssagen mod Strafford. Han blev kaldt 'Kong Pym' både af venner og fjender.

Et gennemgående tema i Brownings skuespil er Pym og Straffords venskab helt tilbage til ungdomsårene. Der er intet historisk belæg for dette, men Browning følger en tradition. I en dr. James Welwood's: *Memoirs of the most material*

transactions in England ..., fra 1700 finder man på s. 52-3 en beskrivelse af et venskab mellem Pym og Strafford.

Radcliffe, Sir George (1593-1657). Sagfører og parlamentsmedlem. Nær ven af Strafford og hans rådgiver. Blev fængslet på en anklage om forræderi i 1640 af Pym, så han ikke kunne vidne for Strafford under retssagen. Han vidneudsagn ville efter Straffords opfattelse have haft afgørende betydning for hans frikendelse.

Rigsretssagen den 25. november 1641. Den foreløbig anklage mod ham i Underhuset. Lød på, at han; „På forræderisk vis bestræbte sig på at undergrave rigerne England og Irlands grundlæggende love og regeringer, og i stedet for indføre en vilkårlig og tyrannisk regering mod loven, som han havde erklæret ved forræderiske ord, råd og handlinger, og ved at råde Hans Majestæt til med våbenmagt at tvinge hans loyale undersætter til underkaste sig dette.”

Ripon. Byen i Yorkshire, hvor freden efter den anden biskopkrig blev indgået d. 28 oktober 1640.

Rudyard, Sir Benjamin (1572-1658). Mægler mellem Karl I og parlamentet, men vendte sig senere mod kongen.

Runnymede. En ø i Themsen hvor Kong John underskrev Magna Carta i 1215.

Savile, Sir John (1556-1630), baron. Blev erstattet af Strafford som fredsdommer og arkivar i Yorkshire i 1615. Fik stillingen igen i 1626 med Buckingham's hjælp, som satte stor pris på ham.

Savile, Thomas (1590-1659), baron. Søn af ovennævnte. Medlem af Overhuset. Han intrigerede med skotterne og mistede sit sæde i Parlamentet. Han var en bitter modstander af Strafford.

Saye, William Fiennes (1582-1662), vicomte. Far Nathaniel Fiennes. Han skulle have tilskyndet skotterne til at invadere England.

Skibspenge. En afgift kystbyerne betalte. De anerkendte deres pligt til at skaffe skibe til flåden. Næste år blev indlandet inddraget som skatskyldige. Man forstod at afgiften nu ville blive permanent. Hampden nægte at betale afgiften, men tabte den efterfølgende retssag.

Skotske krige, de, se *Bispekrigene*.

Slingsby, Sir Robert (1611-1661). Straffords sekretær.

Saint John, Oliver (c. 1598-1673), lavadelig. Medlem af Parlamentet og støttede puritanerne. Deltog i angrebet på skibspengene. Kongen udnævnt ham til rigsforsvarsadvokat i januar 1641 for at sikre sig hans støtte. I underhuset var han allieret med Pym og Hampden og tog aktiv del i rigsretssagen og anklagen om højforræderi (*attainder*) mod Strafford. I denne forbindelse blev han berømt eller berygtet for udtalelsen: „Det er aldrig blevet anset for grusomt eller uærligt spil, hvis man slår ræve og ulve oven i hovedet.”

Stjerneammeret. En domstol der kunne straffe handlinger, der ikke var strafbare i følge loven. Det blev brugt mod Karl I's modstandere. Frygtet for dets brutale straffe. Det blev først afskaffet af parlamentet i 1641.

Strafford, jarl af (1593-1641.). Thomas Wentworth, første jarl af Strafford. Han blev jarl af Strafford 12. januar 1640. Strafford blev Kongens øverst rådgiver i september 1639. Han rådede Kongen til at sammenkalde Parlamentet. Resultatet blev Det Korte Parlament. Wentworth havde to gange bedt kongen om jarltitlen, men kongen havde afslået. Det var noget kongen gav som en gunstbevisning, ikke noget man kunne få ved bønsskrivelser. Se også Wentworth, Thomas

Om venskabet mellem Strafford og Pym, se Pym.

Subsidier. Et pengebeløb Parlamentet bevilligede Kongen, når det var nødvendigt. F.eks. til at finansiere en krig, her mod Skotland.

Suckling, Sir John (1609-42), digter. I midten af marts 1641 opfordrede han Karl I til at overrumple Parlamentet. Havde fattet en plan om at bringe hæren til London, skræmme Parlamentet og give Karl I enevældig magt, samtidig skulle man befri Strafford. Han var en af lederne i dette hæskomplot fra marts til maj 1641 (*the army plot*). Se også *Goring*.

Theobalds. Et af Kongens yndede paladser, lidt nord for London.

Trosforbundet og Pagten. Skotterne gjorde oprør, da Laud ville indføre den engelske gudstjeneste og den engelske salmebog i det presbyterianske Skotland. Et Trosforbund blev dannet og de fleste skotter underskrev en Pagt i 1638 (*a Covenant*), Den Nationale Pagt, hvori man svor på at holde evangeliet rent for katolsk indflydelse og forsvare den sande religion.

Tynepassene. Tynefloden adskiller Northumberland mod nord fra grevskabet Durham mod syd.

Vane den ældre, Sir Henry (1589-1655). Engelsk politiker. Han var minister under Karl I i 1640-41. Modstander af kongens krig mod Skotland. Wentworth var blevet udnævnt til Baron af Raby i januar 1640, et baroni Vane mente tilkom ham. Han støttede rigsretssagen mod Strafford og vidnede mod ham i forbindelse med den skotske krig. Vanes noter fra et gehejmerådsmøde, der kompromitterede Strafford, fik betydning for retssagens udfald. Han var far til efterfølgende.

Vane den yngre, Sir Henry (1613-1662), Medlem af Parlamentet. Puritaner og modstander af Strafford.

Venskabet mellem Strafford og Pym, se *Pym*.

Vicomte. En adelstitlen mellem baron og jarl.

Wandesford, Christopher (1592-1640). Medlem af parlamentet. Nær ven af Strafford. Han blev guvernør i Irland efter Strafford.

Warwich, Sir Robert Rich (1587-1658), jarl. Et af de ledende puritanere i Det Lange Parlament.

Wentworth, Sir Thomas (1593-1641.). Han støttede Begæringen om Rettigheder, som Kongen godtog d. 7. juni 1628. Den. 22. juli blev Wentworth udnævnt til baron, et baroni Henry Vane den ældre mente han skulle have haft, og d. 10. december til vicomte, adelstitlen mellem baron og jarl. Juledag fik han stillingen som præsident, eller statholder over Skotland, hvor han kunne påtvinge landet de uretfærdigheder, som Begæringen om Rettigheder gik imod. At han modtog

disse udmærkelser opfattede Underhuset som et svigt og et frafald; se også *Strafford*.

Weston, Sir Richard (1577-1635), jarl. Medlem af Overhuset. Katolik og en af kongens rådgivere. Karls skatkammerherre.

William Wentworth (1626-1695), Straffords ældste og eneste søn. Han fik ved en ny udnævnelse (*a second creation*) overdraget sin fars hædersbevisninger d. 1. december 1641 af Karl I, som første Jarl af Strafford. I 1662 omstødte Parlamentet højforræderidommen, at han 'skulle have ære, liv og gods forbrudt' og William blev udnævnt til 2. Jarl af Strafford i direkte arvefølge efter sin far.

Willis, Sir Richard (1614-1690), baronet. Officer. Tjente under Kongen i bispekrigene.

Wilmot, Henry (1612-1658), jarl. Generalløjtnant. Deltog i bispekrigene, på Kongens side. En af Straffords modstandere.

Winderbank, Sir Francis (1582-1646). Minister under Karl I. Medlem af både den Korte og Lange Parlament. Blev af Underhuset beskyldt i 1640 for prokatolske forhandlinger og flygtede til Frankrig.

Kilder til noterne: (Clarendon), (Ohio), (DBN), (NEB), (Russell) og (Rushworth).

LITTERATUR

- (Brief) *A Brief and Perfect Relation, of the Answeres and Replies of Thomas Earl of Strafford*; udgivet anonymt. London, 1647.
- (Clarendon) *The Poetical Works of Robert Browning, vol. 2: Strafford, Sordello*; eds. I. Jack and M. Smith. England, 1984.
- (Coward) B. Coward, *The Stuart Age: A history of England 1603-1714*. England, 1980.
- (DNB) *Dictionairy of National Biography* vol. 20: Wentworth, Thomas, first earl of Strafford. (s. 1179-94). England, 1973.
- (NEB) *New Encyclopædia Britannica*, 15th edition: *Charles I; Strafford; Bishop's Wars etc*. England, 2002.
- (Ohio) *The Complete Works of Robert Browning, vol. 2: Strafford, Sordello*; eds. M. Peckham ... et al. USA, 1970.
- (Oxford) *The Oxford History of England* vol. 9; G. Davies, *The Early Stuarts: 1603-1660*. England, 1967.
- (Rushworth) J. Rushworth, *The Tryal of Thomas Wentworth*. England 1680.
- (Russell) C. Russell, *The Fall of the British Monarchies 1637-1642*. England, 1991.
- (Trevelyan) G. M. Trevelyan, *History of England*. England, 1945
- (Wedgwood) C. V. Wedgwood, *Thomas Wentworth, First Earl of Strafford – A re-valuation*. England, 1961.